

YENİ ÇAĞ

F. Auersperg, S. Sukasov: Sosyalizmin barış taarruzu

- **P. Fedoseyev:** Büyük bir uluslararası ideolojik miras
- **N. Kiyanuri:** Devrimimizin zorluklarla dolu yolu
- **F. Brown:** Tüm kadınların soylu övgörevi
- **F. Muhri:** Barış savaşımında tarafsız kalınamaz
- **T. T. Babekr:** Kendimi savaşımın dışında düşünemiyorum
- **xx:** Asya ve Afrika ülkelerinde ulusal sorun
- **M. Matous:** Anti-komünizmin 1980'lerdeki özellikleri

Özel sayfalar

- **xx:** Mustafa Suphi'nin 100. doğum yılı nedeniyle düzenlenen toplantıda TKP Merkez Komitesi adına yapılan konuşma
- **xx:** TKP Merkez Komitesinin bildirisi

3

Mart
1983

BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI

Sosyalizmin barış taarruzu

Nükleer bir yıkım tehlikesinin giderek arttığı günümüzde, böylesi endişeli bir zamanda, insanlığı yokolma tehlikesinden uzaklaştıracak her kararlı adım, her büyük eylem önemlidir. Bu tehlikeye karşı koyan ana güç, barışın en sağlam kalesi olan sosyalist ülkeler topluluğudur. K. Marks, komünistlerin uluslararası ilkesi barıştır diye yazmıştır. (1) Halkların, devletlerarası ilişkilerde yıkıcı düşmanlıkların yok edilmesi yönündeki istemini dile getiren kardeş sosyalist ülkeler, askersel çatışmayı önlemek için güçlerini ve çabalarını birleştirmekte, savunma örgütü Varşova Antlaşması çerçevesi içinde dış politika alanında eylemlerini uyumlaştırmaktadırlar.

1983 yılının başlangıcı, barışı desteklemeye yönelik bir enerji jeneratörü olarak sosyalizmin tarihsel özgevinin yeni, olağanüstü inandırıcı bir çıkışını beraberinde getirdi. Prag'da Varşova Antlaşması'na üye devletlerin Politik Danışma Komitesi (PDK) toplantısında Bulgaristan Halk Cumhuriyeti, Macaristan Halk Cumhuriyeti, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Polonya Halk Cumhuriyeti, Romanya Sosyalist Cumhuriyeti, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ve Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nin en üst düzey temsilcileri bir araya geldiler. Bu toplantı, büyük uluslararası önemde bir olaydı. Bağlaşık sosyalist devletlerin yöneticileri, yerleşmiş olan kardeşlik gelenekleri ruhunda, Avrupa'da ve bir bütün olarak dünyada bugünkü durumu birlikte incelemişler, savaş tehlikesine karşı, yumuşamanın korunması ve derinleştirilmesi, uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi için savaşımında kardeş ülkelerin bundan sonraki uyumlu eylemlerini saptamışlardır. Tartışmalar yapıcı ve içtenlikli bir hava içinde geçmiş, toplantıda karşılıklı anlayışın ve dış politika alanında eylemleri uyumlaştırmanın derinleştirilmesi eğilimi ağırlık kazanmıştır. Toplantıya

(1) Bak: K. Marks ve F. Engels. Yapıtlar, c. 17, s. 5 (Rusça).

katılanlar, dünyamızda politik iklimin iyileştirilmesine yönelik geniş kapsamlı öneriler içeren ve nükleer yıkıma gidişin karşısına gerçekçi bir alternatif getiren Politik Bildirge'yi imzalamışlardır.

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE TEHLİKELİ BİR DÖNEM

Dünyamızdaki genel durumu değerlendiren Politik Bildirge, dünya halklarını şöyle uyarıyor: Uluslararası alandaki olaylar giderek artan tehlikeli bir yön alıyor. Saldırgan emperyalist çevreler, özellikle ABD yönetimi, toplumsal düzenleri farklı olan devletler arasındaki ilişkilerin temelini oluşturan barış içinde yaşama ilkesini kendilerine başlıca saldırı hedefi seçmiş bulunuyorlar. Bildirge'de şu saptama yer alıyor: «Halklara olumlu sonuçlar vermiş olan gerginliği azaltma eğilimine şimdi büyük zarar veriliyor. İşbirliğinin yerini çatışma alıyor...» Birikmiş uluslararası sorunların masa başında, görüşmeler yoluyla çözülmesine ilişkin barışsever güçlerin her girişimi karşı koyaşla karşılanıyor ve hiçe indirgeniyor. Gezegenimizde «sıcak nokta»lar çoğalıyor. Çeşitli türden «yaptırımlar», «ambargolar» varolan uluslararası ekonomik ilişkileri bozuyor. Bilimsel-teknik işbirliğinin, kültürel değiş-tokuşun önüne bir dizi yapay engeller çıkartılıyor.

Ancak en tehlikeli belirti, nükleer silahlar da içinde, her çeşit silah türlerini, tüm askersel faaliyetleri kapsayan, dünyanın tüm bölgelerine yayılan ve nitel bakımdan çok daha tehlikeli bir aşamaya giren silâhlanma yarışıdır. Emperyalizmin yeni stratejik doktrinleri artık o meşhur «nükleer korkutma» ile sınırlı kalmıyor, «yokedici ilk darbe» indirmeyi, «sınırlı» veya tersine «uzun süreli» bir atom savaşını yürütmeyi öngörüyor. Militarist güçler, yeni silahların da alelada şeyler olduğu, pek o kadar korkunç silâh olmadığı, bunların kullanılacağı savaşların tüm tarih boyunca insanlığın yaşadığı bunca savaşlardan güya daha korkunç olmayacağı savlarıyla kamuoyunu uyutmaya çalışıyorlar.

Prag toplantısına katılan Avrupa sosyalist ülkelerinin halkları, «sadece» konvansiyonel silâhlarla yürütülecek bir savaşın bile getireceği dehşeti açıkça görebiliyorlar. Onların toprakları insanlık tarihinin en kanlı çarpışmalarına sahne oldu, binlerce kent bomba yağmuru altında yerle bir edildi. Her halkın en değerli varlığı olan evlâtlarının canına kıyıldı ve hiçbir zaman giderilemeyecek olan can kaybına yolaçıldı. Savaşın açtığı yaralar da hiçbir zaman tamamen kapanmayacaktır. Bunun acısını, sıradan insanlar olsun, topluluk üyesi devletlerin yöneticileri olsun, herkes çekiyor, duyuyor. Dahası, Varşova Antlaşması üyesi ülkeler, bir nükleer savaşın gerçek yüzünü cıfcaflı sözlerle gizleme niyetinde de değildiler.

Prag Bildirgesi'nde bu, bir kez patlak veren bir nükleer çatışmayı söndürmek olanaksızdır, diye çok açık ve özlü olarak nitelendiriliyor. Nükleer savaşta kazanan taraf olmayacaktır. Onun ateşlerinde birçok halk, belki de tüm insanlık ve uygarlık yokolup gidecektir. Körüklenen silahlanma yarışı toptan yokolma hayaletini daha görünür hale getiriyor.

Neki, uluslararası ilişkilerde şimdiki tehlikeli aşamadan çıkış olanakları henüz yitirilmiş değildir ve olayların şimdiki gidişi durdurulabilir, bunların gelişimi halkların özlem ve istemleri doğrultusuna yöneltilebilir, yöneltilmelidir. Yedi sosyalist devlet, bu amaca ulaşılması için terazinin kefesine tüm uluslararası otoritelerini, tüm politik ve ekonomik potansiyellerini koymaya hazır olduklarını açıklamışlardır. Dünyamızın her köşesinden milyonlarca insan, emperyalizmin tüm insanlığı itmeye çalıştığı uçurumun derinliğini kavrayarak, savaş karşıtı yığınsal eylemlere katılmakta, politik, ideolojik ve dinsel ayrılıkları bir kenara bırakmaktadırlar. Sosyalist ülkeler topluluğunun dış politika doğrultusu bağlantısızlar hareketi ve tarafsız ülkeler tarafından giderek artan bir anlayışla karşılanmakta, destek görmektedir. Bunun içindir ki, Prag toplantısına katılanlar, tümüyle birlikte barış güçlerinin savaş yanlısı güçlerden üstün olduğu kanısındadırlar. Tehlikenin tırmandırılmasına karşı çıkan geniş bir uluslararası işbirliğinden yana olan tüm güçlerin birliği ve amaca yönelik eylemleri, tehdit ve çatışma politikasına son verecek, uluslararası güvenliği güçlendirecek, devletlerarası ilişkilerde ulusal bağımsızlık ve egemenlik, sınırların dokunulmazlığı, içişlere karışmama, güce başvurmama ve güçle tehdit etmeme, halkların hakeşitliğine ve kendi yazgılarını kendilerinin özgürce belirleme hakkına saygı gösterme ilkelerinin ardıcıl uygulanmasını güvence altına alacak tek araçtır.

EŞİTLİK VE EŞİT GÜVENLİK İLKESİ

Prag Bildirgesi'nde, silahlanma yarışının gemlenmesi, barışı koruma ve sağlamlaştırılmada birincil ödevdir, deniyor. Bu ödevin ivedilikle çözülmesi gerekiyor, çünkü askersel bakımdan karşı karşıya gelmenin boyutları arttıkça, silahlanma üzerindeki denetim teknik bakımdan daha karmaşıklaşıyor, dünyada varolan şimdiki güçler dengesinin sürdürülmesi zorlaşıyor ve savaşa doğru yuvarlanma tehlikesi giderek artarak reel bir tehlikeye dönüşüyor.

İki toplumsal sistemin karşı karşıya bulunduğu günümüz koşullarında silah ve silahlı güçlerin sınırlandırılması konusunda sadece şu yöntem reel sonuçlar verebilir: *Eşitlik ve eşit güvenlik ilkesine sıkı sıkıya uymak.* Sağduyu, her ülkenin haklarına, bu arada savunma hakkına saygı duyulmasını gerektiriyor. Birbirinin karşıtı olan güçler şu anda hemen hemen

eşittir. Varşova Antlaşması üyesi devletler bu dengenin bozulmasını, tek yönlü üstünlük sağlamayı amaçlamıyorlar, çünkü hiçbir zaman her hangi bir ülkeye saldırıyı, düşünmemişler ve düşünmüyorlar. Emperyalist çevrelerin kimi kızgın kafalarının, sosyalizmin üzerinde askersel üstünlük elde edip tarihin tekerleğini geri çevirebilecekleri, sosyalizmi zayıflatabilecekleri, hatta yokedebilecekleri yönündeki hesapları hayalden başka bir şey değildir. Ama bu hayal olağanüstü zararlıdır, çünkü şimdiki patlamaya hazır durumda bu, bir fitil rolü oynayabilir. Eğer kapitalist ülkeler, kendi silahsızlanma politikalarında eşitlik ve eşit güvenlik ilkesine uymaya hazırsalar, ki bu ülkelerin liderleri bunu sürekli ilan ediyorlar, bunun en iyi kanıtı nükleer silahı ilk kullanmama yükümlülüğüne uluslararası hukuksal bir biçim vermek olacaktır. Sovyetler Birliği, böyle bir yükümlülüğü tek yanlı olarak üzerine almıştır ve öteki nükleer devletler de bu örneğe uyup somut adımlar atarlarsa, dünyamız daha rahat nefes almaya başlayacaktır.

Bildirge, eşitlik ve eşit güvenlik ilkesinin yaşama geçirilmesini sağlayabilecek tek yöntemin *görüşmeler yöntemi* olduğunu vurguluyor. Barışçı araçlarla adaletli biçimde çözülemeyecek hiçbir bölgesel ve global sorun yoktur. Her uluslararası anlaşmazlık, patlamaya hazır en tehlikeli olanı bile, silaha başvurmaksızın, politik araçlarla «etkisiz» duruma getirilebilir. Bunun içindir ki, sosyalist topluluk üyesi ülkeler yeniden, dış politik süreçleri ayık kafayla değerlendiren ve gezegenimizin geleceği üstüne içten kaygı duyan bütün dünyadaki devlet adamlarını görüşme masasına oturmaya çağırılmışlardır.

Yedi sosyalist devlet, silahlanma yarışının durdurulması ve herşeyden önce en tehlikeli silah olan nükleer silahların sınırlandırılması ve yokedilmesi amacıyla bir dizi sorun üzerinde sürdürülen görüşmelerin hızlandırılmasını, yarıda kalan görüşmelerin ise zaman kaybetmeden yenilenmesini öneriyorlar. Ama yalnız nükleer silahların değil, daha birçok silahın da yokedilmesini öneriyorlar. Avrupa'daki füze sayısında indirim yapılmasına ilişkin Sovyet önerilerini dünya kamuoyunun gözünde küçük düşürmeye yeltenen burjuva propagandası önce SSCB'nin böyle bir adım atmaya hazır olduğunu belirtiyor, sonra da, nükleer potansiyelin sınırlandırılmasıyla güya Varşova Antlaşması devletlerin konvansiyonel silahlarda, bu arada tanklarda bir üstünlük sağlamış olacağını ileri sürüyor. Savaş yanlısı politikacılar ve gazeteciler, böyle bir durumun tehlike yaratacağı ve Rusların her an herhangi bir Batı Avrupa başkentinin kapısını «çalabileceği» korkusunu yayıyorlar. PDK'nin resmi belgesinde, geleneksel silahlar alanında da indirime gidilmesine ilişkin bir anlaşmaya sosyalist topluluk üyesi ülkelerin hazır olduğunun ilân edilmesiyle sosyalist ülkeler, şimdi emperyalizmin kirli oyunlarına alet olanların elinden bir «koz»u daha almış oldular ve Batıdaki savaş karşıtı hareketin geniş

çevrelerine, geleneksel silahlardaki orantı sorununun silahlanma yarışını durdurma yolu üzerinde aşılması güç bir engel olmadığını gösterdiler.

Bildirge, sadece geleneksel silahların, yani «eski», çok öncelerden bilinen silah tiplerinin sınırlandırılmasını değil, aynı zamanda nötron, radyolojik vb. silahların sınırlandırılması için görüşmelere hemen başlanmasını istemini de kararlılıkla yükseltiyor. Bu tür silâhların kullanımı, bugünün kuşakları üzerinde yapacağı dolaysız mavedici etkiler yanında gelecek kuşakların sağlığı ve insanlığın devamı üzerinde, kim bilir kaç yıl sürecek izler de bırakacaktır.

Uzayı bir barış alanı yapmak için sosyalist topluluk üyesi ülkelere yeniden yükseltilecek görüş, ABD militaristlerinin, dünyamızı çevreleyen boşluğa nükleer silah yerleştirerek SSCB'ne karşı aynı anda birkaç cephe- den «etkin» ve uzun vadeli bir nükleer savaşı sürdürme olanağını elde etmeyi öngören tehlikeli planlarının gerçekleşmesini önlemeye yöneliktir. Bazı ABD gazetelerince geçen yılın yazında yayınlanan Pentagon'un gizli direktifi, Amerikan diplomatlarının sözkonusu planlar doğrultusunda hareket etmelerini emrediyor ve uzayın barışçıl amaçlarla kullanılmasına ilişkin herhangi bir anlaşmanın imzalanmasını engellemelerini dayatıyor.

Prag'da imzalanan belge bir ilkesel öneriyi daha formüle ediyor ve Varşova Antlaşması üyesi devletlerin, silahsızlanmayı en kısa bir süre içinde gerçekleştirme yönündeki içten arzusunu vurguluyor. Önerinin özünü şu görüş oluşturuyor: Yürütülen görüşmelerde, silâh toplamının şimdiki düzeyinde nasıl, hangi silahlarda ve ne kadar indirim yapılacağı, nelerin «dondurulacağı» konusunda henüz bir anlaşmaya varılmadığına göre, «dondurma» kapsamı genişletilerek daha şimdiden nükleer potansiyel artışı, nükleer silahların yaygınlaştırılması, askersel harcamaların artırılması vb. dondurulabilir.

Böyle bir sözleşme, elbette, sorunu bir bütün olarak çözmüyor, ama böyle bir girişim silahsızlanma konusunda karşılıklı güvensizliğin giderilmesine, nükleer silahlarda kademeli bir indirim ve daha sonra da tüm yığınsal kırım silahlarını tamamen yoketmek gibi stratejik amaçların gerçekleştirilmesini kolaylaştıracak bir temel atılmasına yardım edecektir.

Kimi tutucu-gerici politikacıların karşı çıkmalarına karşın, silahların askersel harcamaların «dondurulması» ilkesi her yerde savaş karşıtı hareketler ve barış güçlerince olumlu karşılanıyor. Bu fikir gerçekçi, akılcı ve kabuledilebilir olduğu için insanları celbediyor. Örneğin, kamuoyu araştırmaları yapan Amerikan Harris Enstitüsünün verilerine göre, ABD yurttaşlarının yüzde 76'sı, nükleer silahların üretimi ve denenmesinin durdurulması konusunda SSCB ile bir anlaşma imzalanmasından yanadır. Varşova Antlaşması üyesi devletler «dondurma» ilkesini kendi barış önerilerinde geniş olarak kullanarak, dünya halklarına, savaş karşıtı ha-

reketlere katılan milyonlarca insana, iyi niyetle davranıldığı zaman silahsızlanma konusunda her tarafın da kabul edebileceği bir anlaşmaya varma yolunda çok çeşitli ve gerçekçi olanakların bulunduğunu gösteriyorlar.

HELSINKİ YOLUNDA İLERLEMEK

Prag toplantısının vardığı ana sonuçlardan biri de şudur: Dünyamızın geleceği bugün Avrupa'nın geleceğine sıkı sıkıya bağlıdır. Bu saptamayı, sadece, bu anakara toprakları üzerinde iki kez patlak veren ve daha sonra da tüm dünyayı saran savaşları hatırlatan tarihin dersleri değil, şimdiki reel durum da kanıtıyor. Bugünkü gerçek duruma gelince, NATO ve Varşova Antlaşması'nın karşı karşıya buldukları Avrupa, tam anlamıyla bir nükleer ve geleneksel silah deposuna dönüşmüş bulunuyor. Eğer, bir çılgınlık veya bir feci hata sonucu bu Avrupa barut fıçısı havaya uçarsa, bunun ateşleri tüm dünyayı saracaktır. Demek ki, Eski Dünya'nın güvenliği sadece Avrupalıların değil, tüm dünya halklarının yakıcı öz davasıdır. Dünya halklarının, Avrupa'da olup bitenleri böylesi büyük bir dikkatle izlemelerinin başka bir nedeni de, en çetin anlaşmazlığın bu anakarada yoğunlaşması ve odaklaşmasıdır. Bu anlaşmazlık beraberinde uluslararası yumuşama sürecinin ve silahlanma yarışını gemleme çabalarının önüne büyük engeller çıkarma, dolayısıyla da silahlanmayı tirmandırma tehlikesini getirmektedir. Bir dizi Batı Avrupa ülkesi topraklarına orta menzilli yeni Amerikan füzeleri yerleştirme kararının 1982 yılı sonunda NATO tarafından onaylanması, Kuzey Atlantik Paktı'nın silahsızlanmaya hazır olduğu yolundaki açıklamalarının içtenliği konusunda Varşova Antlaşması üyesi devletlerde ciddi şüpheler uyandırmaktadır.

Buna karşın sosyalist ülkeler topluluğu yeni yeni yapıcı öneriler, bu arada Avrupa'da konumlandırılmış nükleer füzeler sorununa ilişkin öneriler getirerek Avrupa'da yumuşama süreci yönünde adımlar atmaya devam ediyor. Anakaranın orta menzilli füzelerden ve taktik nükleer silahlardan tamamen arındırılması için çalışılmasını ilkesel olarak gerekli sayan Prag toplantısına katılan devletler, aynı zamanda Sovyetler Birliği'nce yapılan ve Moskova'da 21 Aralık 1982'de düzenlenen bir törende resmen açıklanmış olan önerilerin katkısını da vurgulamışlardır. SSCB, Avrupa'daki füzelerini İngiltere ve Fransa'nın sahip oldukları toplam orta menzilli füze sayısına eşit düzeye (elbette eğer yeni Amerikan füzeleri yerleştirilmezse) indirmeye hazır olduğunu açıkladı. NATO üyeleri böyle bir adıma razı olurlarsa, bu, Avrupa'nın füzelerden ve nükleer silahlardan arındırılmış bir anakaraya dönüştürülmesi, daha sonra da bir barış anararası olması yolunda atılan ilk adım olabilir.

Viyana ve Cenevre'deki görüşmeler, Kuzey Avrupa'da ve Balkanlar'da

atomsuz bölgeler oluşturulması, Akdeniz'in bir barış bölgesine dönüştürülmesi girişimleri büyük önem taşımaktadır. PDK toplantısına katılanlar, bildirgelerinde, bu girişimlerin başarısı için elden gelen desteği sağlamayı vadedyorlar.

Orta Avrupa'nın yoğun nüfuslu endüstri ülkelerinin halkları, Avrupa'nın kimyasal silahlardan arındırılmasını öngören Varşova Antlaşması üyesi ülkelerin önerisinin ne denli zamanında ve yakıcı olduğunu değerlendirmelidirler. Bu öneri, çevrenin korunması için savaşanların amaçlarına tümüyle uygundur ve şüphesiz, barışı arzulayan kamuoyunda geniş yankı bulacaktır.

Geçen onyılların deneyimi insanlığa, Avrupa'da barış perspektiflerinin reel olduğu umudunu veriyor. Kaldı ki, bu anakarada 70'li yılların ortalarında, uluslararası gerginliği giderme yönünde ortak çabalarla büyük sonuçların alınması sağlandı. Helsinki Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Toplantısı'nın Sonuç Belgesi, iyi komşuluğun ve toplumsal sistemleri farklı olan ülkeler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi için önemli bir temel oluşturdu. Böylesi yararlı bir kalıttan vazgeçmek suç işlemek anlamına gelir. Bundan ötürüdür ki, Politik Bildirge, Helsinki Konferansına katılmış olan tüm tarafları bir kez daha günümüz Avrupa'sındaki mevcut sınırları ve politik gerçekleri belirleyen anlaşma ve sözleşmelere titizlikle uymaya, üzerinde anlaşmaya varılan ilkelere saygı göstermeye ve bunları ardıcılıkla yaşama geçirmeye çağırılmaktadır.

ADALET, TÜM DEVLETLERİN YASAL HAKLARINA SAYGI DEMEKTİR

Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki askersel çatışma ocaklarını söndürmek, yeni uluslararası gerginlik ocaklarının çıkmasına izin vermemek! Prag Bildirgesi, Avrupa güvenliğinin sağlanmasına yönelik girişimlerle birlikte, barışçıl çabaların bu yönüne de büyük önem veriyor. Bu üç anakaradaki devletlerin, birbirine karşı büyük askersel blokların içine doğrudan veya dolaylı olarak çekilmesini, yerel çatışmaların bir dünya savaşına dönüşmesi tehlikesini daha da artıracak bir faktör soyan Varşova Antlaşması devletleri, kendi ittifaklarının eylem alanını genişletme niyetinde olmadığını bir kez daha vurguladılar ve NATO'yu benzer niyetlerden vazgeçmeye çağırdılar.

Zaman zaman patlak veren yerel çatışmaları bertaraf etmenin geçerli yolu, sömürgeciliğin ve ırkçılığın tüm kalıntılarının ortadan kaldırılması, yeni-sömürgecilik, başka halkları sömürme ve ezgi altında tutma politikasından vazgeçilmesi yoludur. Uluslararası politik durumun iyileştirilmesinin ana etkenlerinden biri de, gerikalmışlığın ve dolayısıyla ayrı ayrı

Ülkelerin ekonomik geime düzeylerindeki büyük farklılığın gitgide ortadan kaldırılmasıdır. Politik Bildirge'de sosyalist ülkelerin konuya ilişkin Şu konumu bir kez daha vurgulanıyor: Varolan dünya ekonomik ilişkiler sistemi adil ve demokratik biçimde yeniden düzenlenmeli, bundan sonra da, gelişmekte olan ülkelerin kendi doğal kaynakları üzerinde sınırsız denetim hakkını güvence altına alan yeni bir uluslararası ekonomik düzen oluşturulmalıdır.

Bildirge Şuna işaret ediyor: «Ancak, her devletin tüm öteki ülkelerin yasal haklarını ve çıkarlarını tanıdığı, bunlara sayđı gösterdiği adaletli bir barış, dayanaklı bir barış olabilir.»

PRAG BİLDİRGESİ'NİN KILIT FIKRI

Varşova Antlaşması devletlerinin uyumlu barış stratejisinde, karşılıklı olarak askersel güce başvurmama ve barışı ilişkileri sürdürme konusunda bir anlaşma imzalamaya ilişkin NATO ülkelerine yapılan ağrı merkezi bir yer tutmaktadır. Günümüzde bu, dünyada savaşın önlenmesi ve barışın korunmasına ilişkin tüm sorunlar zincirini sökecek olan ana halkayı oluşturmaktadır. Böyle bir anlaşmayla taraflar, birbirlerine karşı nükleer silahları olduğu gibi, geleneksel silahları da ilk kullanmama ykmllgn üzerlerine almış olacaklar, dolayısıyla da silahlı güce ilk baŐvurmadan vazgeçmiş olacaklardır. Anlaşma, herkese «açık» bir uluslararası hukuksal belge olarak düŐünülmüŐtür. Birincisi, her iki paktın yeleri sadece birbirlerine karşı gc kullanımından vazgeçmekle yetinmemeli, ayrıca kendileriyle bağlaşıklık ilişkileri içinde olan üçüncü ülkelere, taraf-sız ve bağlantısız ülkelere karşı da gc kullanmaktan vazgeçmeli, ikincisi, böyle bir anlaşmanın hazırlanmasına ve imzalanmasına sadece iki askersel blokun yeleri değil, aynı zamanda ilgili tüm Avrupa lkeleri de katılabilmeli; bundan başka, arzu eden tüm dünya ülkeleri de eşit haklılık temelinde daha başlangıçta bu anlaşmaya katılma hakkına sahip olabilmelidirler. Bu anlaşmanın, kollektif güvenliğin evrensel bir aracı olarak Birleşmiş Milletler rgt'nün gcendirilmesine hizmet etmesi gerekliliği de vurgulanıyor. Böylece sosyalist devletler, yeni önerilerinin doğrudan NATO'ya yönelik olmasına karşın, önceden olduğu gibi, Şimdi de askersel paktların dağıtılması yollarını aradıklarını da bir kez daha göstermiŐ oluyorlar.

Böyle bir anlaşma imzalanması nerisi Prag Bildirgesi'nde anahtar yer tutuyor. Bu, sosyalist topluluk yesi ülkelerin uluslararası politik prog-ramını oluşturan *girişimler sisteminin* nemli bir ögesidir. Onlar, görüşmelerin yapılması için hiçbir önkoşul veya sıralama dayatmıyorlar, an-laŐma imzalama önerisinin tartıŐılmasıyla birlikte ve aynı anda tüm yakıcı

uluslararası sorunları da tartışmaya hazır olduklarını açıklıyorlar, çünkü onlar silahlanmanın gerçekten sınırlandırılması ve azaltılması sorununu eninde-sonunda ölü noktadan çıkartıp, çözüme doğru adım atılmasını istiyorlar.

Anlaşma imzalanmasına ilişkin önerinin ayrıntılı bir biçimde hazırlanması da çok önemlidir, çünkü önerinin yazgısı diplomatik girişimlerin olgunluğuna bağlıdır. Prag toplantısına katılanlar, karşılıklı olarak güç kullanmama yükümlülüğünün, anlaşmayı imzalayan devletlerin sınırları içindeki topraklar üzerinde, onların askersel ve sivil personeli, deniz, hava kuvvetleri ve uzay gemileri üzerinde de ayrıca iki tarafın diğer alanları üzerinde yaygınlaştırılabileceği görüşündedirler. Silahlanma yarışının durdurulması, silahlanmanın sınırlandırılması ve azaltılması, silahsızlanma konularında iyi niyetli görüşmeler yürütülmesi, her hangi ani bir saldırının önlenmesini sağlayacak etkin önlemlerin ortak çabalarla hazırlanması önerilerinin de anlaşma kapsamına alınması öneriliyor.

Varşova Antlaşması üyesi ülkelerin yeni global barış girişimleri, uluslararası sorunların çözümüne politik yaklaşımın somut bir örneğidir. Bu yaklaşım, özel askersel-teknik ayrıntıları değil, ilkesel önemdeki politik amacı, yani toplumsal sistemleri farklı olan devletler arasındaki ilişkilerde bir *güven ortamı oluşturulması* amacını ön plana çıkarıyor. Her iki taraf da, gerçekçi konumlarda kalarak, ideolojik sorunları devletlerarası ilişkiler sorunlarından kesinlikle ayırarak, barış içinde yanyana yaşama politikasını uygulayarak ayrımsız herkesin, tüm dünya halklarının çıkarlarına yanıt veren barış davasının güçlenmesine yardım edebilirler. Aynı zamanda, çatışma, her türlü aracı kendine silah edinen saldırgan anti-komünizm, «soğuk», «sıcak», «psikolojik» ve «ekonomik» gibi çeşitli savaş türleri her zaman, insanlığı bir nükleer dünya çatışmasının uçurumuna iten politikaların ayrılmaz parçaları olmuştur.

PDK'nın toplantısı, günümüz koşullarında *sosyalist devletler arasındaki çokyönlü işbirliğinin*, dünya arenasında ortak amaçlar için birlikte savaşımın, sosyalizm ve komünizm kuruculuğu alanında deney değiş-tokuşunun, ekonomik, bilim ve teknik alanlardaki güçlerin kooperasyonunun *rolünün daha da arttığını* göstermiştir. Bütün bunlar, sosyalist topluluğun bir bütün olarak gücünü artırıyor, onların önünde duran ödevleri yaratıcılıkla çözmelerine yardım ediyor.

İKİ POLİTİK DOĞRULTU KARŞISINDAKİ DÜNYA KAMUOYU

Prag Bildirgesi karşısında takınılan tutum, bugün gezegenimizde barışın geleceğinden kimlerin içten kaygılandığını, barışın korunması ve silahlanma yarışının durdurulması adına kimlerin diyaloga ve işbirliğine

gerçekten hazır olduğunu, kimlerin ise bunu istemediğini açık seçik ortaya koyuyor.

Politik Danışma Komitesi toplantısının vardığı sonuçlar, sosyalist ülkeler topluluğu halklarında tam bir destek ve onay buluyor. Bu sonuçlar, barışın ve güvenliğin korunması, uluslararası yumuşama sürecinin sürdürülmesi gibi karmaşık uluslararası sorunların çözümü yolunda olumlu adımlar atılmasına yardım ediyor.

Tüm insanlığın özlemlerine uygun olan sosyalizmin barışçı atılımlarının bu yeni adımını çeşitli ülkelerde ve anakaralarda milyonlarca komünist selâmlamaktadır. Birçok kardeş partinin belgelerinde, karşılıklı olarak güce başvurmama yönünde bir anlaşmanın imzalanması, uluslararası iklimi kökten değiştirebileceği, görüşmeler için, silahlanma yarışının durdurulması ve silahsızlanmaya gidilmesi için elverişli koşulları yaratabileceği, barış ve sosyal ilerleme davasına büyük bir katkıda bulunabileceği vurgulanıyor.

Prag toplantısına katılanların diyalog çağrısına, gerçekçi konumlarda olan birçok Batılı devlet adamı da yüksek bir değer biçmiştir. Varşova Antlaşması üyesi ülkelerin, uluslararası sorunları görüşmeler yoluyla çözme, çabalarını olumlu karşılayan ve güce başvurmama yönünde bir anlaşma imzalama önerisini ciddi ve incelemeye değer bulan bu çevrelerin gerekçeleri çeşitlidir. Bu politikacılardan kimilerinin konumunu kamuoyunun güçlü baskısı, savaş karşıtı hareketin aldığı geniş boyutlar veya kendi ülkelerindeki politik durum belirlemektedir. Neki, kendi dış politikasının ana noktalarında eskisi gibi ayak direten, iki toplumsal dünya sisteminin ana güçleri arasındaki diyalogu çıkmaza sokan ABD yönetimi bu gerçekçi çevrelere dahil değildir. ABD'nin katı ve yapıcı olmayan tutumunu AP ajansı, «Öyle anlaşılıyor ki, SSCB silahlar üzerinde denetim kapısını, sadece ve sadece ABD'nin öfke ve kızgınlıkla bu kapıyı kapatması için açıyor» diye isabetli bir biçimde değerlendirmiştir.

Sosyalist dünyanın girişimlerine karşı Washington'un ileri sürdüğü öneriler ise, eşitlik ve eşit güvenlik ilkesini tamamıyla gözardı ediyor. Onlar temel amaç olarak, Varşova Antlaşması üyesi devletlerin savunma gücünü zayıflatmayı ve askersel üstünlük kazanmayı en başa koyuyorlar. Avrupa'daki tüm orta menzilli Sovyet roketlerinin sökülüp kaldırılmasını öngören Amerikan yönetiminin öne sürdüğü «sıfır çözüm»ün anlamı budur. Üstelik bu «sıfır çözüm», aynı türden İngiliz ve Fransız füzelerinin, ayrıca ön konumlama araçlarındaki Amerikan füzelerinin olduğu gibi kalmasını öngörüyor.

Böyle bir «çözüm»ün SSCB'ce kesinlikle kabuledilemez olduğunu, ABD de içinde olmak üzere, birçok burjuva politikacısı çok iyi görüyor. Örneğin, «New York Times»ın kanısına göre, adaletli, yani eşitlik ve eşit gü-

venlik ilkesine dayalı bir anlaşma, sadece Amerikan bayrağı çizili füzeleri değil, sosyalist topluluğa yöneltilmiş bulunan tüm füzeleri dikkate almalıdır.

Katı Amerikan çizgisinin zemini üzerinde sosyalist ülkelerin politik esnekliği, onların en karmaşık sorunlar üzerinde bile anlaşmaya, barışı korumak ve güçlendirmek gibi yüce bir amaç uğruna kabul edilebilir, uzlaştırıcı çözüm aramaya hazır oldukları çok daha açık görülüyor. Bu dinamizmi kabul eden dünya kamuoyu şunu saptıyor: Girişim tartışmasız sosyalist topluluğun elindedir; sıra şimdi Batı hükümetlerindedir.

Varşova Antlaşması üyesi devletler son yıllarda, görüşmelere olanak sağlayabilmek için, yapay olarak çıkartılan engelleri pek çok kez kaldırıp attılar. Bunun yeni bir örneği, SSCB'nin Avrupa kesiminden kaldırılması öngörülen füzelerin ne olacağı sorusuna ilişkin Sovyet tarafının yaptığı açıklamayla verildi. Bunların bir bölümü doğrudan yokedilecek, bir bölümü de Orta Avrupa'ya ulaşamayacak uzaklığa, Sibirya'nın bir bölgesine aktarılacaktır. Böylece Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler barış diyalogunda ABD'nin ve NATO'lu bağlaşıklarının konumlarını da dikkate almakta, birçok önemli sorunlarda anlayış göstermektedirler.

Ancak gerici emperyalist çevreler, öyle anlaşılıyor ki, bu akılcı uzlaşmaya hazır oluşu, bir yandan neredeyse ABD'nin ayak diretmesi, baskısı sonucu; diğer yandan da sosyalist topluluğun güya karşı karşıya bulunduğu ve kendi askersel potansiyelini artırma olanaklarını sınırladığı bazı ekonomik güçlüklerin etkisiyle zorunlu olarak atılan bir adım sayıyorlar.

Kim ki, sosyalizmin «zayıflığı» kartına oynuyor, o kaçınılmazlıkla yenik düşecektir. Varşova Antlaşması Örgütü, emperyalizmin askersel tehdidini püskürtecek yeterli güce sahiptir. SSCB'nin 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle Moskova'da yapılan törende, Sovyetler Birliği'nin, kendi ve bağlaşıklarının güvenliğinin tehlikeye düşmesine hiçbir zaman izin vermiyeceği vurgulanmıştır. SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Y. V. Andropov yoldaş «Rudé Pravo» gazetesine verdiği demeçte, Prag toplantısını şöyle değerlendirdi: «Toplantıda, bizim yoldaşça yapmış olduğunuz tüm görüş değiş-tokuşunun ana sonucu şöyle belirlenebilir: Saldırgan emperyalist çevrelerin sosyalizmi geriletme niyetlerine verilecek yanıt, birliğimizi, ekonomik ve savunma potansiyelimizi daha da güçlendirmek olmalıdır. Halklarımızın güvenliğinin bir bütün olarak dünyanın geleceğinin doğrudan doğruya buna bağlı olduğunu söylemek, sanıyorum doğru olacaktır.»⁽²⁾

Akılcı, yapıcı öneriler ile uluslararası durumda köklü değişikliklerin gerçekleşmesi, Avrupa'nın iki askersel bloka bölünmüşlüğü'nün giderilmesi arasındaki yol, elbette, kısa değildir. Bu yolu katedebilmek için politik

(2) «Rudé Pravo», 6 Ocak 1983.

gerginliği yumuşatma, silahlanma yarışıını durdurma, ekonomide, bilim ve teknikte, kültürde geniş bir işbirliğini geliştirme yönünde iyi niyet ve aktif davranmaya her zaman hazır olmak gerekiyor. Varşova Antlaşması yesi devletlerin Politik Bildirgesi bu yola yeşil işik yakıyor. Bu belgede, sosyalist topluluğun, uluslararası durumun iyileştirilmesine ve askersel çatışmanın nlenmesine yardım eden her akılcı çözüme, eşitlik ve eşit güvenlik ilkesine dayalı her yapıcı anlaşma türüne hazır olduklarını inandıracı bir biçimde gösteriyor. Bu, askersel bloklara ye olsun, bağlantısız veya tarafsız olsun tüm devletlerin önünde, çeşitli politik partilerin, hareketlerin ve partili olmayan insanların önünde, kendi çıkarlarından hareket ederek, barışçı bugünümüzü ve barışçı geleceğimizi savunma yönünde aktif ıkışlar için olanaklar açıyor.

Prag Bildirgesi, sosyalizmin yüce amacı, insanlığın umudu barıştan yana olan herkesi diyaloğa ve işbirliğine çağırıyor.

*Pavel Auersperg
Sergey Sukasov
Derginin sorumlu sekreterleri*

Marks'dan 100 Yıl Sonra Marksizm

Büyük Bir Uluslararası İdeolojik Miras

Pyotr Fedoseyev

*SBKP MK üyesi, Akademisyen, SSCB Bilimler Akademisi
İkinci Başkanı*

Karl Marks, yalnızca 65 yıl yaşadı. Ne ki arkasında sonsuza dek yaşayacak bir yapıt bıraktı. Onun adı dünyanın her yanında emekçilerin derin saygısını kazanıyor, teorisi ve davası yaşıyor ve sosyal düşüncenin gelişmesini ve toplum yaşamının gidişini güçlü biçimde etkilemeyi sürdürüyor. Kısaca ve genelleştirilmiş biçimde şunlar söylenebilir: Sadık dostu ve güvenilir savaş arkadaşı Friedrich Engels ile sıkı bir işbirliği ve düşünsel birlik içinde, Karl Marks, dünyanın devrimci yenilenmesinin ideolojik önkoşullarını, komünist hareketin teorik ve politik temellerini ve işçi sınıfının ve sermaye tarafından sömürülen tüm yığınların kurtuluş savaşının uluslararası ilkelerini ve örgütsel biçimlerini ortaya koymuştur.

Marks'ın teorisi daha onun yaşam süresinde sınanmış ve bu sınavı başarıyla vermiştir. 1848'de Avrupa'yı saran devrim dalgası ve Paris Komünü, proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişkilerin keskinliğinin ve uzlaşmazlığının çarpıcı kanıtları oldular ve Marks'ın sınıf savaşmaları teorisinin gelişmesi için somut tarihsel deneyim sağladılar. Marks'ın ölümünden bu yana geçen yüz yıl, V. İ. Lenin ve Marks'ın öteki izleyicilerince geliştirilen Marksizm-Leninist teorinin yolgöstericiliğindeki kurtuluş hareketlerinin etkisi altında akıl almaz ölçüde değişti. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi, sosyalizmin bir dizi ülkede utkusu, emperyalizmin sömürgecilik sisteminin çöküşü, kapitalist ülkelerde işçi sınıfının konumlarının güçlenmesi ve rolünün artması, ulusal kurtuluş hareketinin büyümesi, 20. yüzyılın merkez olayları oldu.

Marks'ın teorisi, hâlâ burjuvazinin ve ideologlarının sert saldırılarına hedef oluyor. Çünkü bu teori, yalnızca, kapitalizmin nesnel kaçınılmaz çöküşünü öngörmüyor, ayrıca toplumun devrimci dönüşümü için savaşımında işçi sınıfının elinde düşünsel bir silah oluyor. Son yıllarda sosyal-reformizmin savunucularının, daha önce «aşılmış» ve «çürütülmüş» ilan ettikleri Marks'a artan ölçüde daha sık dönmeleri çok ilginçtir.

Marksizm'in ölümsüzlüğü nasıl açıklanabilir? Marksizm yaşam ve etki

gücünü nereden alıyor? En başta, kurucusunun, bilime sıkı bağlılığından ve proletaryanın sınıf savaşımı deneyimini genelleştirerek teoriyi kopmaz biçimde devrimci pratikle bağlamasından alıyor. Marks büyük bir bilim adamı ve devrimciydi.

Marks, bilim adamlığını, insanlığın ilerlemesinin yolunu açmak için dayanıklılık, sağlamlık ve özveri gerektiren yaratıcı, zorlu bir çalışma olarak görüyordu. O, devrimci faaliyeti, bireyin çok yanlı gelişmesini güvencelemek için, toplumu, haklı ilkeler, yani komünist eşitlik temelinde yeniden yapılandırmanın maddesel gücü olarak görüyordu. Kendini büsbütün komünist ülkelerin gerçekleşmesi için savaşıma, bu yüce davaya vermişti.

Emekçiler yüzlerce yıldır üç ana sosyal kötülüğün acısını çekmişlerdi: İnsanın insan tarafından sömürülmesi, ulusal ve ırksal baskı ve yıkıcı, kanlı savaşlar. Marks ve Engels yalnızca bu ana sosyal sorunları kavramakla kalmadılar. Onlar birincisi, kapitalizmde üretici güçlerin gelişmesi ve üretimin artan toplumsallaşmasında bu sorunların çözümünün maddesel potansiyellerini aydınlığa kavuşturdu; ikincisi, toplumun devrimci yenilenmesi için utkan bir savaşı yönetebilecek ve yürütebilecek başlıca ana gücü, işçi sınıfını gösterdiler; üçüncüsü, bilimsel sosyalizm teorisini geliştirerek ve sosyalizmi ütöpik bir düşten bilime dönüştürerek bu amaca ulaşmanın yol ve araçlarını ortaya koydular. Kısacası, Marks ve Engels insanlığın temel sorunlarına yalnızca büyük hümanistler olarak değil, aynı zamanda büyük gerçekçi bilim adamları ve devrimciler olarak yaklaştılar.

Sınıfsal içeriği açısından Marksizm, proletaryanın toplumu sosyalist çizgide yeniden yapılandırması savaşımındaki teori ve taktiğidir. Bir bilim adamı olarak Marks ve Engels'in teorisi, kapitalizmden sosyalizm ve komünizme geçişin yol ve biçimlerinin yasalarını tüm yönleriyle temellendiren felsefi, ekonomik ve sosyal-politik görüşlerin bütünsel ve uyumlu bir sistemidir.

Marks ve Engels, materyalizmi diyalektikle, yani gelişmenin bütünsel bir teorisiyle zenginleştirdikleri materyalist bir tarih anlayışını ortaya koydular için, kapitalizmden sosyalizme ve komünizme geçişin felsefi olarak kanıtlanması olanaklı oldu. Kapitalist ekonomik sistemi çözümleyen Marks, kapitalistlerin artı-değere, yani ücretli işçilerin emeğinin ödenmiş bölümünün üstünde yaratılan bölümüne el koyma mekanizmasını göstererek, kapitalist sömürünün «sır»ını açığa çıkardı. O, böylece, işçi sınıfıyla burjuvazi arasındaki uzlaşmaz antagonizmin ekonomik köklerini ortaya koydu, insanın insan tarafından sömürülmesi tümden ortadan kaldırılincaya kadar iki sınıf arasındaki sınıf savaşımının kaçınılmaz olarak artan ölçüde keskinleşerek büyüyeceğini açıkladı.

Marksizm, sosyalist devrimin doğal ve gerekli olduğu ve bu devrimin, sermayenin egemenliğine son vereceği ve sosyal üretimi, sömürücüler

olmadan, üretim araçları üzerinde kamu mülkiyeti temelinde, örgütleyebilecek olan işçi sınıfının erkini kuracağı sonucunu çıkardı.

İşçi sınıfının evrensel-tarihsel görevinin yerine getirilmesi zorunluğu, onun öncüsünün, devrimci partisinin öncü rolü sorununu gündeme getirdi. Marks, Engels ve arkadaşları devrimci görüşleri maddesel güce dönüştürmeye, devrimci değişikliklerin motoru yapmaya başladılar. İşçi sınıfı hareketinin ve bizzat Marksizm'in tarihsel yazgısı buna bağlıydı. Bu yöndeki en büyük başarıları, Uluslararası İşçiler Birliği'nin – Birinci Enternasyonal'in kurulması ve Avrupa'da işçi sınıfının ilk yığınsal partilerinin yaratılması oldu.

19. yüzyılın sonunda ve 20. yüzyılın başında, kapitalist gelişmenin barışçıl dönemi sona erdiğinde ve işçi sınıfı toplumun sosyalist temeller üzerinde yeniden örgütlenmesi için devrimci savaşlar aşamasına girdiğinde, Lenin, Marks ve Engels'in teorisini ve davasını sürdürdü, sınıf savaşımının yeni amaçlarına uygun yeni tip partinin esinlendiricisi ve kurucusu oldu.

20. yüzyılda, Marks'ın öngördüğü gibi, kapitalizmin çelişkilerinin keskinleşme süreçleri ve sınıf savaşımı son derece yoğunlaştı. Önce Sovyetler Birliği'nde, sonra bir dizi başka ülkede, insanın insan tarafından sömürülmesine son verilmesinin ve sömürücü sınıfların ortadan kaldırılmasının olanaklı olduğu pratikte kanıtlandı. Hem de bu ülkeler en çok gelişmiş ülkeler de değildi. Gelişmiş kapitalist toplumda olgunlaşmış olan bu sorunu, toplumun devrimci dönüşümü aracılığıyla çözmek için gerekli maddesel ve sosyal olanaklar çok daha artmıştır. Kuşkusuz, kapitalizmin ana ülkelerinde, Marks ve Lenin'in de belirttiği gibi, burjuvazi, sosyal manevralar ve politik şaşırtmalar için daha güçlü konumlara sahip olduğu için, sosyalist devrime başlamak çok daha güçtür. Ne ki, bu ülkelerde sosyalist üretimi örgütlemek ve komünizmin maddesel ve teknik temelini kurmak daha kolay olur ve daha az süre gerektirir.

Sosyalist ülkelerin deneyimi genel olarak sınıflara bölünmüşlüğe son vermenin ve toplumda tam bir sosyal uyum sağlamanın araç ve yollarını gösteriyor.

Lenin, birçok kez sosyalizmin sınıfların ortadan kaldırılması demek olduğunu vurgulamıştır. Şimdi pratikte görüyoruz ki, bu uzun bir süreçtir. Bu sürecin ilk adımları, genel olarak sömürücü sınıfların ve kapitalist öğelerin ortadan kaldırılması ve küçük üreticileri kooperatiflerde birleştirerek, küçük üretim sektörünün yeniden biçimlendirilmesidir. Bunu, işçi sınıfı, kooperatif köylülüğü ve sosyalist aydınlar arasındaki temel farklılıkların silinmesi izler. Sosyal ilişkilerin daha da ileri gelişmesine temel olan eğilimleri dikkate alan SBKP 26. Kongresi, sınıfsız toplumun kurulmasının, genel çizgileriyle olgun sosyalizmin tarihsel sınırları içinde biçimleneceği sonucuna vardı. Sınıf sınırları ancak toplumun komünizmin en üst aşamasına geçmesiyle tümden ortadan kaldırılabilir.

İşçi sınıfıyla köylülük arasındaki sınıf farklılıklarını ortadan kaldırmanın başlıca faktörü, sosyalist mülkiyetin iki biçimini, kamu mülkiyeti ile kooperatif mülkiyetini birbirlerine yaklaştırmaktır. Ayrıca, yalnızca kooperatif mülkiyet değil, kamu mülkiyeti de geliştirilmek ister. Ancak bunun mükemmelleştirilmesiyle işçi sınıfı, toplumun öteki kesimleri karşısında öncü rolünü ve onlara yaklaşmasını ve onlarla sosyal bakımdan uyum içindeki bir toplumda içiçe geçmesini güvence altına alabilir. Bu, komünist kuruluşunun, emeğin sosyal bölünmesinin olumsuz etkilerinin ve kol emeğiyle kafa emeği arasındaki sosyal ayrımların aşılması gibi başlıca görevlerinin yerine getirilmesini gerektirir. Bu, emeğin bu iki biçiminin insanların üretim faaliyetlerinde organik biçimde bağlanması anlamına gelir. Yüzyılların sınıf karşıtlıklarının ve toplumun sınıflara bölünmesinin ortadan kaldırılmasına ilişkin Marksist-Leninist öngörüler yaşama böyle geçiriliyor.

Ulusal eşitsizliğe ve sömürgeci baskıya gelince, bunlar, ayrılmaz biçimde, özel mülkiyetle ve burjuva toplumunun sınıfsal yapısıyla, dünya kapitalist sisteminin karakteriyle bağlıdır. Marks'ın dediği gibi, «varolan mülkiyet ilişkileri ... kimi ulusların ötekilerce sömürülmesine yol açıyor.» (1) Kapitalizm, ulusal baskıyı, üzerine sömürgeci baskıyı ekliyerek yoğunlaştırdı ve aşırılaştırdı. Ulusal kurtuluş, sömürgecilik sistemini ortadan kaldırma sorunu, tüm sosyal baskıyı ortadan kaldırmanın genel savaşımı, sömürücü sınıflara karşı ve insanın insan tarafından sömürülmesine karşı savaşım dışında ele alınamazdı. Marks ve Engels şunu belirtiyorlardı: «Bir bireyin başka bir birey tarafından sömürülmesine son verildiği oranda, bir ulusun başka bir ulus tarafından sömürülmesine de son verilecektir.» (2)

Oktobr Devrimi sınıfsal ve ulusal baskı zincirini kırdı, tüm ırkların ve ulusların emekçileri arasında gerçek eşitlik ve dostluğun, onların engelsiz ve çok yönlü gelişmesinin yolunu açtı. Sovyetler Birliği'nin geride bıraktığı yola bir göz atan herkes, bu çokuluslu birleşik devlette yaşayan ulus ve milliyetlerin çok yanlı gelişmesi için ne kadar çok şey yapıldığını görür. Komünist Partisi'nin önderliğinde, işçi sınıfının öncü rolü altında ve Rus halkının kardeşçe yardımıyla, SSCB'deki tüm ulus ve milliyetler, eski geri kalmış, kenar bölgelerdekiler de içinde, sosyal ilerlemenin zirvesine ulaştılar. Modern bir endüstri, gelişmiş bir tarım, sürekli büyüyen bir ekonomi ve gelişen yaşam standartları, gelişen bir ulusal devlet yapısı, yüksek düzeyde bir bilim ve en yüksek düzeyde bir kültür-bunlar her bir Sovyet cumhuriyetinin karakteristik özellikleridir. Aynı zamanda, onların her biri kendi ulusal özelliklerini, kişiliğini korumuştur. Sosyalist toplumun kurulmasının ve gelişmesinin komünizme ulaşılıncaya kadar geçen tüm dönemi boyunca gerçekleşen ulusal farklılıkların ortadan kaldırılması değil, ter-

(1) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 4, s. 371 (Ruşça).

(2) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 4, s. 445.

sine ulusların, sözcüğün tam anlamıyla gelişmesi, enternasyonalist işbirliği ve halklararası sarsılmaz dostluk temelinde dil ve kültürün çok yanlı gelişmesidir.

Tarihsel olarak oluşmuş varlıklar olarak uluslar, sosyal ilerlemenin önemli bir biçimi olmuşlardır ve daha uzun bir süre de olacaklardır. Sorun, ulusların gelişmesinin, sınırlılığa, yalıtılmaya, kendini beğenmişliğe ya da kibirliliğe değil, ortak çıkarlarla ilgili bir anlayışa ve komünist toplumu kurmadaki ortak görevlerin yerine getirilmesine götürmesidir. Ulusal devlet sınırları ve öteki uluslararası sınırlar ancak dünya çapında komünizm kurulduktan sonra ortadan kalkacaktır.

Savaşın sosyal kaynaklarının ve nedenlerinin yok edilmesi, dünya barışına varılması da, bunun gibi, sömürücü sınıfların egemenliğine karşı savaşla ve özellikle günümüzde tekeli birliklerin ve askersel-endüstri kompleksinin erklinin ortadan kaldırılması, bunların uluslararası ilişkiler üzerindeki zararlı etkilerinin silinmesi ve emperyalizmin saldırgan politikasının sergilenmesiyle bağlıdır. Savaş tehditinin artmasına neyin yol açtığını kavramak, savaşı önlemek için ve savaş kısırtıcılarına karşı savaşımında en önemli örgütleyici faktördür. İşçiler, barışı savunmak, savaş kısırtıcılarına karşı savaşmak için dev bir potansiyele sahiptir. Onların görevi, Marks'ın sözleriyle, «uluslararası politikanın sırlarını öğrenmek; kendi hükümetlerinin diplomatik eylemlerini izlemek, gerektiğinde vargüçleriyle buna karşı çıkmak; önleyemedikleri durumlarda, eşzamanlı protestolarda birleşmek ve ulusların karşılıklı ilişkisinin üstün kuralları olarak moral ve adaletin basit yasalarını savunmaktır.»⁽³⁾

Günümüzdeki uluslararası durumun özelliği, emperyalizmin uygarlığı gerçek bir yıkım tehlikesinin eşğine sürüklemiş olmasıdır. Bu, insanlığın sosyal kurtuluşu yolundaki tarihsel amaca varılmasının, insanlığın karşısındaki nükleer tehditin ortadan kaldırılmasına bağlı bulunduğu anlamına gelir. Barış artık, yalnızca, toplumsal ilerlemeyi hızlandıran elverişli bir koşul değil, onun için yaşamsal önemde bir önkoşul olmuştur.

Nükleer bir felaketin önlenmesi, dünya politikasının, komünistlerin ve tüm halkların eyleminin merkezidir. Eğer nükleer bir felaket gelirse, uygarlık ve büyük bir olasılıkla yaşam dünyanın her yerinde sona erecektir. Böylesi bir felaket, her anlamda dünya çapında olacaktır. Böylesi bir tehlike karşısında barışın korunması, tüm insanlık için yaşamsaldır.

Marksist-Leninistlerin nükleer savaşa karşı tutumları, demek ki, onların komünist dünya görüşünün insancıl ilkelerinden, sosyalizmin barışçıl doğasından, işçi sınıfının ve bir bütün olarak insanlığın temel çıkarlarından kaynaklanıyor. Biz, tartışmasız böylesi bir savaşa karşıyız. Böylesi bir savaşa izin verilmemesi gerektiği görüşündeyiz ve böylesi bir savaşı

(3) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 16, s. 11.

patlak vermemesi için herşeyi yapıyoruz. Sovyet komünistlerinin bu konudaki tutumunu SBKP MK Genel Sekreteri Yuri Andropov şöyle belirtiyor: «Nerede ve nasıl bir nükleer fırtına çıkarsa çıksın, bunun kaçınılmaz olarak kontrolden çıkacağını ve dünya çapında bir felakete yol açacağını görmemek için, gerçekten de kör olmak gerekir. Bizim, bu konudaki tutumumuz nettir: Büyük ya da küçük, sınırlı ya da topyekun, hiçbir nükleer savaşa izin verilmemelidir. Günümüzde, savaş kışkırtıcılarının elini kolunu bağlamaktan daha önemli bir görev yoktur. Tüm ulusların yaşamsal çıkarları bunu dayatıyor.» (4)

İnsanlığın üzerinde dolaşan tehditin ne denli korkunç olduğunu anlatırken, Marksist-Leninistler, bu tehditin kaynağını gösteriyorlar. Nükleer bir felaket tehditi, ABD emperyalizmince yaratılmıştır. Bu tehdit, bugün, şimdiki ABD yönetiminin eylemlerini belirleyen emperyalizmin en saldırgan, militarist çevrelerince, sosyalizme karşı duydukları kör sınıf kiniyle körükleniyor.

İnsanlığın yazgısının belirlendiği bu kritik dönemde komünistler, sosyal iyimserliklerini, nükleer bir felaketin önlenebileceğine ve barış ve komünizm davasının utkuya ulaşacağına ilişkin güvenlerini, Marks'ın ülkelerine dayandırıyorlar. Komünistlerin iyimserlikleri, onların tarihin yasalarını bilmelerine, bir tehlikeyi korkusuzca kavrama ve değerlendirme yeteneklerine, bu tehlikeyi ortadan kaldıracak etmenleri dikkate almalarına ve barış ve devrim güçlerinin savaşımın gidişi içinde büyüdüğünü anlamalarına dayanmaktadır.

Marks ve Engels'in komünist dünya görüşünün temellerini atmalarından bu yana dünya gelişmelerini gözden geçirdiğimizde ve deneyimleri ele aldığımızda, açıkça şunları görüyoruz:

– Dünya gelişmesinin başlıca atılımı, Marks ve Engels'in öngördüğü yolu izliyor, yani kapitalist sistemden komünist sosyal-ekonomik sisteme devrimci dönüşüm gerçekleşiyor.

– İnsanlığın sömürüden, sosyal ve ulusal ezgiden ve savaşlardan kurtulması tarihsel süreci, tarihsel özgörevi Marks ve Engels tarafından formüle edilen ve kanıtlanan işçi sınıfının yönetimindeki yığınsal halk hareketlerinin bir sonucu olarak gerçekleşiyor.

Yığınları, emperyalizme karşı, barış ve sosyalizm için savaşımında örgütleyen saygın bir güç olan işçi sınıfı partisi, temellerini K. Marks ve F. Engels'in attığı devrimci teoriyi kendine kılavuz edinmiştir.

Sayırsız reformist, revizyonist teorilerin hiç biri, pratikte kapitalizmden farklı bir toplumun yaratılmasına götürmemiştir. Marksizm-Leninizm, insanlığın büyük bir kesimini kapitalizmin kısıkcısından kurtaran, yeni, sos-

(4) «Pravda», 22 Aralık 1982.

yalist toplumun kurulmasını olanaklı kılan ve dünya çapında kapitalizmden sosyalizme geçişi yönlendiren tek teoridir.

Günümüz sosyal pratiğinin yalnızca bu gerçeklikleri bile, Marksizm'in, tüm öteki felsefi, sosyolojik, ekonomik ve politik doktrinler arasında, bilimsel öngörüsünün gücü, geçerliliği ve sosyal-tarihsel rolü, çekici gücü bakımından biricik teori olarak öne çıkmasına olanak tanıyor.

Günümüzde, Lenin ve Marks'ın öteki izleyicilerince yaratıcı bir biçimde geliştirilip zenginleştirilen Marksizm, yalnızca sosyal pratiği kavrayan ve araştıran bir teori ve yöntem değildir. İşçi sınıfının devrimci partilerinin Marksist-Leninist politikaları ve pratik çalışması aracılığıyla, bilimsel sosyalizm, emekçi halkın sınıf savaşımının pratiğinde, sosyalist ve komünist kuruculukta maddesel bir biçim alıyor. Bunun sonucu olarak sosyal bilim, her partinin, her halkın deneyimiyle zenginleşiyor.

SBKP Marksizm-Leninizm'i, modern toplumsal gelişmenin dayattığı sorunları çözmek için, sosyalizmin komünizm yönünde başarılı ilerlemesinin sürmesi için ve barış davasının tüm dünyada utkuya ulaşmasının yolunu çözmek için kaçınılmaz sayıyor. SBKP ve öteki kardeş partiler tarafından oluşturulan gelişmiş sosyalist toplum konsepti ve reel sosyalizmin uluslararası politikadaki belirleyici faktör olduğu koşullarda, dünya devrimci sürecinin özelliklerinin ortaya konması, Marksist-Leninist bilime yapılan büyük yaratıcı katkılardır.

SSCB'de ve öteki ülkelerde sosyalizmin kurulması, Marks'ın teorisinin tarihsel yazgısında nitel bakımdan yeni bir aşama başlatmıştır. Artık eskiyi yıkmak görevine değil, yeni toplumu kurmak görevine ağırlık verilmektedir. Nasıl ki, sosyalist devrim, Marks'ın, kapitalizmin bir sosyal sistem olarak eskidiği teorisinin geçerliliğini gösteriyorsa, sosyalist toplumun başarıyla kurulması da, Marks'ın teorisinin başlıca sonucunu, komünizm ülkülerine ulaşmanın olanaklı olduğunu kanıtlamaktadır. SSCB'de ve öteki ülkelerde sosyalizmin kurulmasının tarihsel önemi, uluslararası işçi sınıfına, tüm ilerleme savaşçılarına, bizim komünist ülkülerimizin bir ütopya değil, gerçekten erişilebilir birşey olduğunu göstermesidir. Bu, komünist ve işçi hareketinin moral temellerini pekiştirmiştir. Aynı zamanda bilimsel sosyalizm teorisinin yaratıcı bir biçimde daha da geliştirilmesi için nitel bakımdan yeni koşullar biçimlenmiştir. Önceleri, sosyalist teori, burjuva toplumunun çelişkileri ve gelişme eğilimlerinin analizi temelinde olgunlaştırılıyordu. Bugün sosyalist teori, yalnızca bu türden analizlere değil, aynı zamanda kendi temeli üzerinde, yaşayan ve gelişen sosyalizm temelinde geliştiriliyor. Dahası, Marksist-Leninist bilim, artık daha büyük görevlerle karşı karşıyadır. Çünkü şimdi komünist kuruculuğun tümüyle yeni ve olağanüstü karmaşık teorik ve pratik sorunlarının çözümü gündemdedir.

Sosyalist kuruculuğun başarıları ve zorlukları, toplumun devrimci dönüşümünün yasallıklarına, Marksizm'in aydınlattığı yasallıklarına kararlılıkla bağlı kalmanın ne denli önemli olduğunu ve bu yasallıkları yadsımanın ya da çiğnemenin, bunların gereklerinin gerisinde kalmanın ya da önüne geçmenin de ne denli tehlikeli olduğunu ortaya koymuştur.

Sosyalist ülkelerin deneyimi, sosyalizmin, ancak üretim araçlarının toplumsal mülkiyetine dayalı tek bir sosyal-ekonomik sisteme dayandırıldığına utkuya ulaşip pekişebileceğini doğrulamıştır. Ne ki, kapitalizmden ve kapitalizm öncesi ilişkilerden doğrudan sosyalizme geçişi hızlandırma çabasında da, zanaatkarlar üretimini ve küçük çaplı özel üretimi zamanından önce ortadan kaldırma çabaları da başarıya götürmez. Kapitalizmden sosyalizme geçmek için kısa ya da uzun belli bir sürenin gerektiğini yazan Marks'ın, ne kadar öngörülü olduğunu görüyoruz. Bu bağlamda, Lenin'in, küçük meta üretiminden kooperatifler aracılığıyla sosyalist çizgideki üretime geçişle ilgili NEP politikasının büyük önemini anımsayalım. Bu, işçi sınıfının köylülük ve öteki küçük meta üreticilerine karşı tutumuyla, onlarla bağlaşıklığı pekiştirmekle ve onları sosyalizm kuruculuğuna katma yolları ve araçlarıyla ilgili bir sorundur.

Dahası, sosyalizmin, hâlâ büyük bir özel, küçük-meta üretimi sektörünü koruduğu koşullarda yüksek bir olgunluk düzeyine varabileceği anlayışının tutarsız olduğu ortaya çıkmıştır. Kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde ekonomide çok çeşitli bir yapının kaçınılmaz olduğu, üretimin sosyalist toplumsallaşmasının tüm ulusal ekonomiyi kapsamadan önce sosyalizme tümüyle ve kesin olarak kurulmuş gözıyla bakılmayacağı, hem teorik hem de pratik derslerin sonucudur. Olgun sosyalizm, ancak kendi temelleri üzerinde gelişip mükemmelleşebilir.

Sosyalist kuruculuğun nesnel yasallıklarına uymanın önemi üzerinde konuşurken, Marksist yeniden üretim teorisinin deneyimine de başvurabiliriz. İstikrarlı bir ekonomik gelişme ve sosyal sorunların başarıyla çözülmesi, ancak ekonomide optimal büyüme oranları ve orantılar, özellikle de üretim araçları üretimi ile tüketim malları üretimi arasındaki ilişkiyle güvence altına alınabilir. Tersine, planlamadaki yanlış hesaplar, sosyalist yeniden üretim ilkelerinin ve ekonomik orantıların şu ya bu alanda çiğnenmesi, kaçınılmaz olarak zorluklar getiriyor, ekonomik gelişmeyi engelliyor ve tehlikeli sosyal durumlara yol açıyor. Demek ki, sosyalizmin politik ekonomisinin oluşturulması, her ülkenin ve gelişmenin her aşamasının özgül koşullarıyla uyumlu olarak, nesnel ekonomik yasallıklara ardıcılıkla uymak, yaşamsal bir zorunluluktur.

Teori ve pratik açısından, sosyalizmin politik sistemini mükemmelleştirmek, demokrasiyi, sosyalist toplumun, komünist kendi kendini yönetim ilkelerinin artan ölçüde daha çok uygulanmasına doğru ilerlemesi amacıyla uyum içinde desteklemek önemlidir. SBKP dikkatini yorulmaksızın, temsili

ve doğrudan demokrasi, halkın devlet yönetimine aktif katılımı, halk saygınları sovyetlerinin, sendikaların, Genç Komünistler Birliği'nin ve öteki toplumsal örgütlerin işlevleri, emek kolektiflerinin işleme gibi politik sistemin farklı öğelerinin birliklerini karşılıklı optimal eklemlenmesini sağlama ayırıyor ve halkın politik ve hukuksal kültürünün artırılmasını hızlandırıyor.

Demokratik merkezîyetçilik ilkesinden her sapma, deneyimin de gösterdiği gibi, önemli kayıplara uğrama tehlikesini birlikte getirir. Merkezîleşmenin her zayıflaması halkın, bir bütün olarak devletin çıkarlarına zarar verebilir ve sınırlılığın, grup çıkarlarının öne çıkmasına yol açabilir. Sosyalist demokrasi ilkelerinin her küçümsenmesi ve çiğnenmesi bürokratik çarpıklıklara neden olur ve emekçi halkın yaratıcı girişimini zincire vurur. SBKP kararlı biçimde, Lenin'in, sosyalizm ile demokrasinin ayrılmaz olduğu ve halkın yaratıcı girişimlerini ve eylemlerini yüreklendirmeden sosyalist toplumda örgütlenmede ve devlet disipliniinde yüksek bir düzeye ulaşamayacağı yolundaki kesin buyruğunu kendine kılavuz edinmiştir.

Kuşkusuz, toplum yaşamının hızla değişen çok çeşitli öğe ve yanları arasında bir denge kurmak, laboratuvarında kimyasal elementler arasında bir denge kurmaktan çok daha zordur. Dengesizliklere son verilmesi ve toplumsal örgütlenmenin tüm bileşenlerinin optimal bir uyumu ancak kesintisiz gelişme içinde sağlanabilir.

Marksizm-Leninizm, hiçbir zaman, sosyalist toplumun çelişkisiz, güçlüklerin ve eksikliklerin olmadığı, mükemmel bir toplumsal biçim olduğunu öne sürmedi. Sosyalizm, diyordu Engels, bir kerede olup biten birşey değil, tersine sürekli bir akış ve değişiklik içinde kavranması gereken birşeydir. (5) Komünizmin gerçek kuruluşu büyük bir tarihsel harekettir ve tüm öteki hareketler gibi çelişkilerin aşılmasıyla gelişir. Komünizmin, birinci aşaması sosyalizm olan, iki aşamasına ilişkin Marksist-Leninist teorisinin büyük önemi, tam da onun komünist sistemi akış içinde, tarihsel boyutları içinde ele almasıdır.

Reel sosyalizm en dinamik sosyal sistemdir, enerji doludur, etkileyici tarihsel başarılarla ulaşmaya yeteneklidir. Sosyalist ülkelerin sosyal-ekonomik gelişmede, halkın kültürel düzeyini ve yaşam standartını yükseltmede şimdiki kadar elde ettikleri ilerlemeler yeni sistemin tükenmez potansiyellerinin ve kapitalizm karşısındaki tartışılmaz üstünlüğünün çarpıcı kanıtlarıdır. Bu üstünlüklerin bilimsel-teknik devrimin kazanımlarıyla birleştirilmesi sosyalist toplumun ilerlemesine hizmet ediyor ve bunu hızlandırıyor. SBKP, Marks'ın, bilimin dolaysız bir üretici güce dönüşmesine ilişkin ünlü öngörüsünün pratik uygulamasına çok büyük önem veriyor.

(5) K. Marks ve F. Engels. Yapıtlar, c. 37, s. 380.

Bilim kendi başına böylesi bir güce dönüşemez, bu ancak onun kazanımları üretim araçlarında, teknolojik programlarda ve sonra da maddesel değerlerin üretilmesinde simgeleşirse olanaklı olur. Bilimin dolaysız bir üretici güce dönüşmesi ve onun kazanımlarının sosyal pratikte kullanılması, her emekçinin ve tüm halkın çıkarlarını dikkate alan yığınsal, yaratıcı bir toplumsal hareketin gelişmesine bağlıdır.

Dünya sosyalizmi gelişirken ve kendini mükemmelleştirirken insanlığın tarihsel sorunlarının çözümüne olağanüstü büyük bir katkı yapıyor ve bununla Marksizm-Leninizmin yaşam gücünü kanıtıyor.

Marks tarafından ortaya konan ve sonra yeni tarihsel koşullarda Lenin tarafından yaratıcı biçimde geliştirilen teorik doğrultu, kapitalist toplumdaki ana gelişme eğilimlerinin bilimsel değerlendirilmesine olanak veriyor. Kapitalizmin ana çelişkisi, emek ile sermaye arasındaki çelişki, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nden sonra, gerek boyut, gerekse derinlik açısından, birincisi, iki sistem arasındaki evrensel bir çelişki olarak, ikincisi kapitalist toplum içindeki nüfusun ezici çoğunluğu ile tekeller arasındaki çelişki olarak büyüdü. Kapitalist sistemin bu ana çelişkisinin yeni bir ögesi, bağımlı ülkeler ile yeni-sömürgeci bir politika izleyen emperyalist ülkeler arasındaki antagonizmdir. Son olarak, bilimsel ve teknik devrim de devlet tekel kapitalizminin sosyal temellerini sarsıyor. Nesnel olarak kapitalizmden sosyalizme geçişin maddesel önkoşullarını çoğaltıyor ve üretimin toplumsallaşmasının ve uluslararasılaşmasının daha yüksek bir düzeyine ve üretici güçlerin toplumsal karakteri ile kapitalist mülkiyet arasındaki çelişkilerin keskinleşmesine yol açıyor. Bu bir dizi çelişkinin büyümesi kapitalizmin temellerini aşındırıyor ve onun genel bunalımını hızlandırıyor ve derinleştiriyor.

Marks ve Lenin'in kapitalist ekonominin gelişmesinin deşresel karakterine ilişkin teorileri, kapitalist sistemdeki güncel ekonomik bunalımın kilit sorunlarının, enflasyon, işsizlik gibi sorunların ve burjuva düzeninin öteki onulmaz yaralarının bütünsel bir çözümlenmesinin yapılmasına olanak sağlıyor. Bu bağlamda, kapitalist ekonominin, bugün son derece tehlikeli boyutlara ulaşmış olan, millitaristleşmesinin yıkıcı sonuçlarına ilişkin Marksist-Leninist sonuçlar çok önemlidir.

Marks, burjuva devletinin rolüne ve onun ekonomisinin işleyişine, örneğin korumacılık politikasına, vergi politikasına vb. çok büyük dikkat ayırdı. Marks'ın analizini 20. yüzyılda sürdüren Lenin, devlet ile kapitalist tekellerin içiçe geçtiğini gösterdi ve devlet-tekel kapitalizminin temel özelliklerini açığa çıkardı. Ekonominin devlet-tekel düzenlenmesi sorunu bugün bilimsel ve politik yanırlarıyla özellikle öne çıkmaktadır. Burjuva düzenleme yöntemlerinin bunalımı giderek derinleşiyor. Ne ki, egemen sınıflar hâlâ önemli potansiyellere sahiptirler ve doğâl olarak erki ve onu

stabilize edecek ekonomik kaldıraçları gönüllü olarak elden çıkarmaya hiç de niyetli değildirlir.

Bir dizi yeni ulusal devletin sosyalist yönelimi benimsemesi, Marks ve Lenin'in, geçmişin geri halklarının kapitalist gelişme aşamasını atlayarak, sosyalist ülkelerin desteği koşullarında, giderek sosyalizme yaklaşmaları olanağı üzerine yaptıkları öngörüyü yeni yeni kanıtlar sağlıyor.

Böylece, dünyanın toplumsal yenilenmesi ve yeni, komünist bir toplumsal sistemin oluşmasının çağdaş süreçleri, Marksizm-Leninizmin kurucularının ortaya koyduğu, dünyanın genel gelişme yasasının günümüzdeki ifadesi oluyorlar.

Günümüzde, Marks, Engels ve Lenin'in büyük teorilerinin işçi sınıfının tek bilimsel dünya görüşü olarak uluslararası komünist harekette yer ettiğini söylemek doğru olur. Bizce, bu hareketin emperyalizme karşı, barış ve sosyalizm için savaşında günümüzde en etkin politik gücü olarak işlevini başarıyla yerine getirmesinin nedeni budur. Ayrıca, biz burada, tüm ülkelerin işçilerinin arasındaki kardeşçe bağların sağlamlığının, işçi sınıfının etkisini tek tek her ülkede ve dünya çapında büyük ölçüde artıran proletarya enternasyonalizminin etkinliğinin bir kanıtını görüyoruz.

Marks, Engels ve Lenin'in öğretisi uluslararası işçi sınıfının ortak malıdır. Bu öğreti partilerin birlikte yaptıkları kolektif yaratıcı çalışmalarla, Marksizm-Leninizmin hazinesine her partinin, bilim adamları kolektifinin ve bireysel teorisyenin yaptığı katkılarla geliyor ve zenginleşiyor. Bu öğretinin ne bütünü, ne bileşenleri, ne de onun şu yada bu öngörüsü ulusal yada kıtasal bir tekelde olabilir. Nerede yada kimin tarafından yürütülürse yürütülsün, dünya çapındaki yada ulusal süreçler üzerine Marksist araştırmalar her zaman uluslararasıdır. Ulusal yada bölgesel bir Marksist felsefe, politik ekonomi ve sosyalist teori olamaz. Marksizm-Leninizm bu açıdan matematik, fizik, biyoloji, kimya yada öteki bilimlerden farklı değildir.

Marks'ın büyüklüğü ve onun yapıtının kalıcı uluslararası önemi onun toplumun gelişmesinin, kapitalizm ve onun sosyalizm tarafından devrimci aşılması ve sosyalist toplumun, en yüksek aşamaya, komünizme erişilinceye kadar gelişmesi dönemleri de içinde, dünya tarihinin tüm dönemlerinde işleyen temel eğilim ve yasallıklarını gün ışığına çıkarmış olmasındadır. Marks'ın teorisinin uluslararası önemi, aynı zamanda, Marks'ın, işçi sınıfına, zor, çok biçimli, ve ilk kez yürünen komünizm yolunda ortaya çıkan toplumsal sorunlara çözümler bulmayı sağlayan güçlü bir bilgi aracı vermiş olmasındadır. Marks'ın öğretisi bu nedenle, dünyanın tüm ülkelerinde kaç kuşak devrimciler, kapitalizme ve emperyalizme karşı savaşanlar için ve sosyalizm ve komünizm kurucuları için bir kutup yıldızı olmuştur ve olmaya devam etmektedir.

.. Anlaşılabacağı gibi Marksizmin bilimsel geçerliliğine ilişkin konularda ödün verilemez, ideolojik-teorik uzlaşmalar olamaz. Marks ve Lenin'in teorisinden ayrılmama, onların davasından, sosyalist devrim ve komünizm davasından ideolojik kopmadan başka birşey değildir. SBKP, kardeş partilerle omuz omuza, Marksist teorinin arılığını koruyor, onun sınıfsal ve bilimsel özünü çarpıtmaya yönelik her çabayı geri çeviriyor ve onun devrimci-eleştirel ruhuna yabancı her tutuma karşı savaşıyor.

Devrimci pratiğin ve aynı zamanda Marksist araştırmaların çağdaş cephesi çok geniş, çeşitli ve çok boyutludur. Çağımız büyük tarihsel dinamizmi, toplumsal süreçlerin son derece çeşitliliği ve çelişkili karakteri ile öne çıkmaktadır. Bu, toplum yaşamının temellerinin, temelden değişikliklere uğradığı bir çağdır. Ayrıca dünyanın devrimci yenilenmesinin alanı genişledikçe, yeni yeni ülkeler, yeni, çoğu kez büyük ölçüde farklı ve değişmiş tarihsel koşullarda sosyalist dönüşümler yoluna koyuluyorlar. Buradan çıkan, sosyalizme geçişin, şu yada bu ülkede sosyalizmin kurulmasını sağlamış olan somut tarihsel biçimlerini harfi harfine tekrarlanmanın olanaksız olduğudur. Sosyalizme doğru ilerlemenin özgül biçimlerinin geliştirilmesi günümüzün çeşitli devrimci akımlarını sosyalist kanala yönlendirmenin merkezi teorik önkoşuludur. Sosyalizme geçişin özgül biçimlerinin çeşitliliği, ne ölçüde, komünist toplumsal sistemin kurulmasının genel yasallıklarının bağlamı içinde kavranırsa, teorik düşüncemiz, şu yada bu ülkelerdeki yığınların çeşitli sosyal hareketlerindeki devrimci süreçlerin yeni potansiyellerini o ölçüde kolay ve kesin saptayabilir.

Eşitsiz sosyal-ekonomik ve politik gelişme komünist harekette, işçi sınıfı hareketinde ve ulusal kurtuluş hareketinde iz bırakıyor. Bir ve aynı devrimci akım içinde yer almalarına karşın, partilerin sosyalist yada kapitalist ülkelerde olmalarına göre, ne kadar farklı sorunları çözmekte olduklarını görüyoruz. Onların benzer sorunları ele almada başvurdukları özgül yolların ne kadar farklı olduğunu görüyoruz. Tek tek sosyalist ülkelerdeki halkların sosyal pratiği ve sosyal-ekonomik gelişmenin ortak ve ulusal görevlerini yerine getirmede yapılan işbirliği birçok yeni ve yaratıcı şey üretiyor. İnsanlık üçüncü binyıl öncesinde evrensel sorunlarla karşı karşıyadır. Enerji, gıda, ekoloji, hammadde ve bilimsel ve teknik kazanımların kullanımı gibi sorunlar da, farklı toplumsal sisteme ve farklı ekonomik gelişme düzeylerine sahip ülkelerde özgül biçimlerde ortaya çıkıyor. Kapitalist dünyayı saran ekonomik bunalım ve yeni bir ekonomik düzen için uluslararası savaşım, komünistlerin önüne çok sayıda yeni sorun çıkarıyor. Farklı devrimci güçler, yani dünya sosyalizmi, işçi sınıfı hareketi ve emperyalizme karşı ulusal kurtuluş hareketi arasında, daha etkin bir politik karşılıklı etkileşimin sağlanması sorunu büyük bir önem kazanıyor.

İşçi sınıfının kurtuluşunun koşullarını, faktörlerini ve araçlarını gösterirken, Marks, şu temel sonucu çıkardı: Tüm milliyetlerin, ırkların ve ülkelerin işçileri arasında birlik olmadan, ne kapitalizme karşı başarılı bir savaşım verilebilir, ne de komünist ölküye ulaşılabilir. Ardıcıl enternasyonalizm, Marksizmin yalnızca teorisinin değil, aynı zamanda tüm politik pratiğinin ruhudur. Bu olmaksızın işçi sınıfı hareketi etkisini yitirir. Marks, işçi sınıfının birliği sağlayamadığı yerde, bunun faturasını genel bir yenilginin acılarıyla ödeyeceğini vurgulamıştır.

Marks'ın proletarya enternasyonalizmi, Lenin tarafından, komünist öncünün devrimci politikasının temel ilkesi olarak benimsendi ve emperyalizm ve kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıyla uyum içinde geliştirildi. Proletarya enternasyonalizmi SBKP'nin çalışmalarının değişmez temelidir. Onun ilkelerinin yol göstericiliğinde, SBKP, kardeş komünist ve işçi partileri arasında barış ve sosyalizm için ortak savaşımalarında daha geniş bir işbirliği, birlik ve dayanışma için kararlılıkla çaba harcıyor. SBKP için, proletarya enternasyonalizmi komünizm kuruculuğu stratejisini ve dış politika çizgisini oluşturmadaki ölçüttür. SBKP'nin özgürlük, bağımsızlık ve sosyal ilerleme için savaşan halklara verdiği her türlü desteği belirleyen de proletarya enternasyonalizmidir.

Marks'dan 100 yıl sonra, bugün, onun teorisinin gücünün tüm boyutlarını ve bu teorisinin günümüz kurtuluş hareketiyle arasındaki kopmaz bağı çok canlı bir biçimde görüyoruz. Komünistler, Marksizm-Leninizmi yığınlar arasında daha da geniş yaymayı, halkları sosyalizme, yüce komünist ölküfere kazanmanın etkin aracı olarak görüyorlar.

Devrimimizin zorluklarla dolu yolu

Nurettin Kiyanuri

İran Halk Partisi (TUDEH) MK Birinci Sekreteri

İran devriminin kazanımlarını korumak, güçlendirmek ve geliştirmek için çetin savaşım dört yıldan fazla bir süredir sürüyor. Savaş genellikle dört cephede yoğunlaşıyor:

- Birincisi, dıştan tertiplenen çeşitli komplolara, 'başını ABD'nin çektiği dünya emperyalizminin ve bölgesel gericiliğin politik, ekonomik ve askersel baskısına karşı;
- ikincisi, hükümet darbesi yapmaya çalışan iç karşı-devrimcilerin eylemlerine karşı, politik terörizme karşı;
- üçüncüsü, kodaman burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin «ekonomik terörizmi»ne karşı, sosyal adalet için;
- dördüncüsü, kişisel ve toplumsal hak ve özgürlüklerin sağlanması için.

Son zamanlardaki gelişmeler şuna tanıklık ediyor: İlk üç cephede çarpışmalar bir bütün olarak devrimin yararına gelişme gösteriyor, dördüncü cephede ise kimi olumlu gelişmeler olsa da sık sık çok ciddi olumsuz gelişmeler olduğu gözleniyor.

DÜNYA EMPERYALİZMİNİN VE İÇ GERİCİLİĞİN PLANLARINI SUYA DÜŞÜRMEK

Dünya emperyalizmi ve bölgesel gericilik İran'da devrimi zayıflatmak ve yenilgiye uğratmak için çeşitli komplolar düzenliyor, ülkemize politik, ekonomik ve askersel baskı yapmaya çalışıyorlar. İran'ın ABD bankalarındaki paralarının dondurulması, İran'ın ekonomik ablukaya alınması, onun petrol dışsatımını engelleme çabaları, ABD emperyalizminin yaptığı «rehineleri kurtarma» operasyonu, İran'a karşı yapılan yoğun propaganda vb. buna örnek olarak gösterilebilir.

Bölgemizde anti-emperyalist, anti-siyonist cepheyi önemli ölçüde zayıflatan İran-İrak savaşının açılmasının baş girişimcisi aslında ABD emperyalizmiydi. Savaş alevlerinin sis perdesi ardında Amerikan «Çevik Güçleri» için Sina'da, Suudi Arabistan'da, Umman'da, Pakistan'da, Türkiye'de yeni üsler kuruluyor. İsrail Goland tepelerini ilhak etti, Lübnan'a canavarca saldırdı ve onbinlerce savunmasız insanın ölümüne neden oldu. ABD, Çin, Pakistan, Mısır, Suudi Arabistan Afganistan karşı-devrimci eş-

kiya çetelerine sağladıkları silah ve askersel donatımı artırıyorlar. İran'ın çevresinde askersel abluka çemberi giderek daralıyor.

İran ile Irak arasında artık iki yılı aşkın bir zamandır süren kardeş katli savaşı yeni yeni kurbanlar alıyor. Her iki taraf da resmi veriler yayınlanmamıştır, ama yine de güvenle denebilir ki, her birinin verdiği insan kaybı onbirlerce ölü ve yaralıdır, maddesel zarar ise onlarca milyar doları bulmaktadır. 40 binden fazla Irak askeri esir alınmıştır. Savaşın gittiği bölgelerden 2 milyon İranlı yerlerini yurtlarını bırakarak kaçmış ve hâlâ göçmen durumundadırlar.

İran-İrak savaşından yalnızca emperyalizm, siyonizm ve bölgesel gerilik yarar sağlıyor. Çatışmaların sürmesinde yalnız onların çıkarı vardır. ABD emperyalizminin son zamanlarda tüm gücüyle bu çatışmanın sona ermesini değil, buna bölgedeki diğer ülkeleri de çekerek olanaklı olduğu kadar genişletmeye ve böylelikle burada kendi konumlarını güçlendirmek için elverişli koşullar yaratmaya çalışmasında şaşılacak bir şey yoktur.

İran halkına yıkıcı savaşı dayattıktan sonra, başında ABD emperyalizminin bulunduğu örgütlü karşı-devrimci güçler cephesi, ülke içinde geniş bir komplo düzenledi. Bu komployu gerçekleştirme görevi, o zamanlar Cumhurbaşkanı olan Benisadır'a verilmişti. (1) Komplo suya düşürüldü, ama onun gerçekleşmesine bir adım kalmıştı.

Bundan sonra İran devriminin gelişmesine yeni bir aşama başladı. Politik yaşamda önemli gelişmeler oldu.

Birincisi, Benisadır'ın komplosunun ve bize dayatılan savaşın, başını ABD'nin çektiği dünya emperyalizminin genel baltalama planlarının bir halkası olduğu tüm açıklığıyla görüldü. Devrimin ikinci aşamasında (yani Tahran'daki ABD Büyükelçiliğinin işgalinden sonra) önceleri görülmedik boyutlara ulaşan anti-emperyalist, her şeyden önce anti-Amerikan savaşım yeniden yükseldi.

İkincisi, suya düşürülen kompionun aslında sömürücü sınıfların – koda-man kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin – devrimin demokratik ve sosyal kazanımlarına karşı bir eylemi olduğunu birçokları anladı.

Üçüncüsü, Maocuların ve benzeri aşırı solcuların bölücü eylemleri ortaya serildi. Politik maceracılık yenilgiye uğradı. Gelişmeler, politik maceracılığın sonuçlarının ne denli trajik olabileceğini, ne denli parlak, çekici belgiler ardına gizlenirse gizlensin, goşist öğelerin maceracı eylemlerinin aslında aşırı sağcı güçlerin erki ele geçirmesine yolu açtığını gösterdi.

Ne var ki, olumlu gelişmelerin yanısıra devrim için acılı gelişmeler de oldu. Karşı-devrimci komployu ortadan kaldırmak için alınan önlemler

(1) Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için bak: N. Kiyanuri, İran devriminin dostları ve düşmanları, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» sayı 11, 1981. (Not Red.)

çığırından çıktı, aşırı sağcı ve tutucu ögelerin baskısı sonucu gerçek devrimcilerin önemli bir bölümüne karşı da baskı ve kırıma geçildi. Ve şimdi, derin bir üzüntüyle gözlüyoruz ki, şöyle bir durum meydana geldi: Bir yandan terör eylemleri (daha az ölçüde de olsa) sürüyor, öte yandan dar zümresel çıkarları olan güçler erk üzerinde tekel kurmaya çalışıyorlar, terörizmin kökünü kazıyalım belgisi altında yalnız başka dünya görüşü olanların – bilimsel sosyalizm yandaşlarınının – değil, aynı zamanda İmam Humeyni'nin çizgisine bağlı olan müslümanları birleştiren politik grupların çoğunun da politik ve toplumsal eylemlerini ellerinden geldiğince sınırlıyorlar.

Devrimin yazgısı için büyük bir tehlike oluşturan bu olgunun doğması ve gelişmesinde, «Halkın mücahitleri» de dahil, kimi sol örgütlerin büyük sorumluluğu vardır. Bu örgütlerin yöneticileri İran devriminin özünü, onun itici güçlerinin niteliğini yanlış değerlendirdiler. Onlar her şeyden önce ana çelişkiyi, devrim ile dünya emperyalizmi ve onunla bağlı gerici egemen sınıflar – kodaman burjuvazi ve büyük toprak sahipleri – arasındaki çelişkiyi gözden kaçırdılar. Öte yandan halk güçleri cephesi içinde ve egemen çevrelerdeki ikincil derecede çelişkelere aşırı derecede büyük önem veriliyordu. Bağışlanamayacak derecede büyük yanlışlıklar yapıldı. Onlar yeni rejime karşı «silahlı savaş» başladıktan sonra kent ve köy yoksullarının bu savaşı destekleyeceğini ve hatta buna katılacağını sanıyorlardı. Bu yanlışlık İran devriminin gelişmesine ciddi zarar verdi.

İman Humeyni yönetimine karşı «silahlı ayaklanma» çağırısı halk yığınlarından en küçük bir destek görmeyince kimi örgütlerin yöneticileri, yanlışlığı kabul edecekleri ve düzelterekleri yerde, örgütlerinin yazgısını hain Benişadır kliğinin yazgısına bağlayarak, açık olarak politik maceracılık yolunu sürdürdüler. Başlıca savaşım yöntemi olarak terörizmi seçtiler. Tarih ise, terörizmin kesin başarısızlığa götürdüğünü defalarca kanıtlamıştır. Erk çevrelerinin birçok önde gelen kişisi bu terör eylemlerine kurban gitti. Neki, İmam Humeyni'nin çizgisine karşı olan gericiiler arasından hiç bir kimse saldırıya uğramış değildir.

Terör eylemleri, kuşkusuz, yalnız sol eğilimli örgütlere bağlı kişilerce yapılmıyordu. Terör eylemlerine Şah zamanındaki SAVAK'ta çalışmış kişiler, emperyalizmin örgütlü karşı-devrimci cephenin «beşinci kolu»ndaki baltalama eylemleri düzenleyicileri de aktif katıldılar.

Öte yandan dar zümre çıkarları konularından hareket eden aşırı sağcı ögelerin ve din adamlarının etkisiyle, erktekiler, İran Halk Partisi (TUDEH) MK Bildirisinde de belirtildiği gibi, terörizme karşı savaşım da aşırılıklara gittiler. Örneğin, «Halkın Mücahitleri» örgütünün, binlerce yandaş tutuklandı. Bunlardan birçoğu, yanılmış, yolunu şaşırması olmasına karşın, genellikle yurtsever, devrimci olarak kalan enerjik genç insanlar kurşuna dizildi.

Benisadır'ın karşı-devrimci komplosu suya düşürüldükten ve terör eylemleri önledikten sonra İmam Humeyni'nin çizgisi yandaşları durumlarını güçlendirmek için önlemler aldılar. Ne yazık ki, savaşım yalnız «yüzeysel» yürütülüyordu, «derinlere» indirilmiyordu. Kazanılan utkudan karşı-devrimin kesinlikle kökünün kazınması için gerektiği gibi yararlanılmadı. Benisadır'ı destekleyen başlıca güçler – kodaman burjuvazi ve büyük toprak sahipleri, aynı zamanda din adamları arasındaki bunların destekçileri ve dayanakları – konumlarını korudular. Sağcı karşı-devrimci ögeler Meclis'te, devlet aygıtında, din görevlileri arasında etkisini korudular ve en önemlisi, ekonominin kilit noktalarına ulaşma olanaklarını ellerinde tutmaya devam ettiler. Bu konumlarından yararlanarak onlar çabalarını özellikle ulusal ekonominin canlandırılmasını ve değiştirilmesini önlemek, yığınların hoşnutsuzluğunu körüklemek üzerinde yoğunlaştırarak baltalama eylemlerini sürdürdüler.

O zamandan bu yana şimdiki rejime karşı daha birkaç komplo açığa çıkarıldı ve önledi. Bunların tümü doğrudan doğruya ABD emperyalizmi tarafından yönlendiriliyordu ve bölgesel gericiliğin tam desteğini görüyordu. Bunlar arasında en tehlikelisi, İran'ın eski dışişleri bakanı, CIA ajanı olan S. Kutbizade'nin başında bulunduğu komplo idi. Komplo gerici din görevlilerinin önemli bölümünün, liberallerin, diğer karşı-devrimci ögelerin – kodaman burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin – destek ve işbirliğiyle hazırlanmıştı. Bu komploya ülkenin en üst düzeydeki din görevlileri arasında yer alan K. Şeriat-Madari de katılmıştı. Komplocular İmam Humeyni'yi, en yakın savaş arkadaşlarını ve yandaşlarını fizikman yok ederek hükümet darbesi yapmayı planlamışlardı. Bundan sonra «İmamın döktüğü kanların öcünü almak için» tüm devrimci sol güçleri, her şeyden önce İran Halk Partisi, «Halkın Fedailer (çoğunluk)» örgütünün üyelerini ve aynı zamanda İmam Humeyni'nin çizgisine bağlı kalan müslüman savaşçıları yok etmeyi kararlaştırmışlardı.

Devrimci halk güçlerinin yardımıyla tüm bu komplolar suya düşürüldü. Ama unutulmamalıdır ki, bunların başlıca kaynağı kurutulmadıkça, yani gerici sınıflar, emperyalizm ve ona bağlı karşı-devrimciler ezilmedikçe bunların yeni baltalama eylemlerine girişmeleri, yeni komplolar düzenlemeleri olanaklıdır. Şu da bilinen bir gerçektir ki, gerçek devrimci sol güçlerin ezilmesi politikası, sağcı karşı-devrimci, halk düşmanı darbeler yapılması için ortam yaratıyor. Son onyılların tarihi bunu defalarca kanıtlamıştır.

SOSYAL-EKONOMİK SORUNLAR ETRAFINDA SAVAŞIM

Devrimin üçüncü yılında iki akım arasında tüm alanlarda çetin bir savaşım hızla genişledi. Birinci akım, devrimci sürecin geliştirilmesinin

gerçek istemlerini dile getiriyordu ve emekçi yığınlarına dayanıyordu, İmam Humeyni'nin gerçek yandaşlarından, diğer ilerici güçlerden destek görüyordu. İkinci akım ise devrimi gözden düşürmeye, sömürücü sınıfların konumlarını güçlendirmeye, kısacası, ülkeyi, artık iflas etmiş bulunan kapitalist düzene geri çevirmeye çalışıyordu.

Benisadır kliğinin yönetimden uzaklaştırılmasından sonra birinci akımın yandaşlarının konumu güçlenmiş olsa da, kendini İmam Humeyni'nin çizgisinin yandaşları ilan edenler arasında ciddi ilkesel görüş ayrılıkları belirdi. Erkin en yüksek kademesinde yer alan ve İmam Humeyni'yi kayıtsız şartsız «tanıyarak» birleşen çeşitli gruplar şimdi her şeyden önce sosyal ve ekonomik nitelikli kilit sorunlarla ilgili tutuma bağlı olarak uzlaşmaz çelişkilerle birbirinden ayrılıyorlar. Bu, kuşkusuz, egemen çevrelerin sınıfsal yapısının çeşitliliğinden ileri geliyor. Bunlar arasında hem «devrimci İslam»ın (2) yandaşları, yani kent ve köy emekçi yığınlarının isteklerini dile getirenler, hem de büyük sermaye sahipleri de dahil, tüccarlar ve büyük toprak sahipleri yer almaktadır. Orta katmanların temsilcileri bunların arasında orta bir tutum izlemektedir.

Bu savaşımın odak noktasında İran İslam Cumhuriyeti Anayasasının temel ilerici hükümlerini yaşama geçirme sorunu yatmaktadır. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

- Büyük kapitalistlerin, vurguncuların, büyük toprak sahiplerinin çapulculukla yığıdıkları zenginlikleri yoksul yığınlara geri vermek;
- özel teşebbüsün eylem alanını ve kâr oranını sınırlamak;
- topraksız ve az topraklı köylüler yararına büyük toprak sahipliğini ortadan kaldırmaya yönelik bir toprak reformu yapmak;
- kentlerde konut sorununu çözmek amacıyla boş arazileri kamulaştırmak.

Emekçi halkın çıkarlarını savunan güçler ısrarla Anayasanın öngördüğü bu önlemlerin gerçekleştirilmesini sağlamaya çalışıyorlar, bunları devrimin başarısı için belirleyici koşul sayıyorlar. Öte yandan sağ kanat tüm gücüyle Anayasanın ilerici maddelerinin gerçekleşmesini engelliyor ve hatta resmen bunların gözden geçirilip değiştirilmesini istedi.

Uzun zamandır egemen çevreler arasında sert sınıf savaşımı konusu olan toprak reformu yasasıdır. Bu, kuşkusuz, köklü devrimci dönüşümler zincirinde ana halkadır. Eski rejimin, yani burjuva-toprak ağaları rejiminin yandaşları savaşın yarattığı güçlükler ve emperyalizmin dayattığı ekonomik baskılar ardına gizlenerek, tüm gücüyle bu yasanın kabul

(2) Bu kavramın neyi içerdiği için bak: İ. Tabari, Dinin devrimimizdeki rolü, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ», sayı 12, 1982. (Not Red.)

edilmesini ve gerçekleşmesini engellemeye çalışıyorlar. Toplumun en yoksul katmanlarının çıkarlarını içtenlikle savunan gerçek devrimci müslüman güçlerin temsilcileri ise Meclisten geçen, ama Gözetim Konseyi ⁽³⁾, tarafından geri çevrilen ve yeniden işlenmek üzere verilen yasanın bir an önce kesin biçimiyle çıkması ve yaşama geçirilmesi için savaşım veriyorlar.

Diğer önemli yasa tasarıları etrafında da buna benzer bir savaşım gidiyor. Örneğin, en yüksek düzeydeki din görevlileri arasından kimilerinin açıkça kapitalist düzeni destekleme konumu almış olmasına karşın, Meclis, büyük bir çoğunlukla kentlerdeki boş arazilerin kamulaştırılması ve dış ticaretin devletleştirilmesiyle ilgili yasa'yı kabul etti. Neki, burjuvatorrak ağaları düzeninin temellerinin korunmasını isteyen din adamlarının üstün durumda olduğu Gözetim Konseyi birinci yasada kentlerdeki büyük toprak sahiplerinin çıkarlarına uygun biçimde değişiklikler yaptı. Dış ticaretin devletleştirilmesiyle ilgili yasanın yürürlüğe girmesi de bunda ticaret burjuvazisinin çıkarına değişiklikler yapıp değiştirilinceye kadar ertelendi. Devrimin geliştirilmesiyle bağlı kilit sorunlarla ilgili bir dizi yasa tasarısı da durmadan Meclisin bir komisyonundan diğerine gönderiliyor. Tüm bunlar çok büyük olumsuz sonuçlar verdi, emekçilerin erktekilerin politikasına güveni sarsıldı.

Devrimin şimdiki aşamasında birbirine karşı olan iki grup arasındaki savaşımın özelliği şudur: Her iki grubun da temsilcileri bazan taban tabana zıt olan konularını İslam'ın akidelerine dayanarak temellendirmeye çalışıyorlar. Bu arada kapitalist düzenin savunucuları anti-komünizm gibi yıpranmış yöntemlere de başvuruyorlar. Onlar geçim sıkıntısı çeken yığınların çıkarlarından yana her adımı «komünist» ilan ediyorlar ve buna dayanarak bu adımı kınıyorlar. Okuma-yazma bilmeyen insanlara şekerin, sabunun, diğer geniş tüketim mallarının «yemek karnesi»yle verilmesinin «karnecilik», «karneciliğin» ise komünizm olduğunu telkin ediyorlar. En yüksek erk organlarındaki görevliler bile böyle bayağı yöntemlere başvurmaktan çekinmiyorlar.

Öte yandan kapitalistler ve vurguncular güçlüklerden ve erk çevrelerinin bunları giderme yeteneksizliğinden yararlanarak halkı eskisinden daha acımasızca soyuyorlar. İmam Humeyni'nin çizgisinin tanınmış yandaşlarından biri olan ayetullah Saddugi, teröristlerin kurşunlarına kurban gitmezden bir saat önce verdiği vaızda, tüccarlardan birinin son yılda bundan önceki 20 yıldakinden daha çok kâr sağladım diye övündüğünü üzülerek belirtmiştir.

Birçok geniş tüketim malının fiyatı birkaç kat arttı, ücretlerde ise çok

(3) Bunun kapsamına 6 hukukçu ve 6 fakih giriyor. Meclisin kabul ettiği yasaların İslam akidelerine uyup uymadığını saptamada fakihlerin görüşü belirleyicidir.

az bir artış oldu. Tüketim malları fiyatlarında istikrar sağlama yönünde hükümetin aldığı önlemler dizginsiz enflasyon hızını durduramadı. Bugün İran'da sosyal ve ekonomik durum işte böyledir.

KİŞİSEL VE TOPLUMSAL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER UĞRUNDAKİ SAVAŞ CEPHESİNDE

Bu alandaki durumun özelliği şu ki, burada tüm halk güçleri için gerçek özgürlük savaşımı verenler, yalnız devrimin açık düşmanlarının değil, erkteki çevrelerin belirli bölümünün baskılarına da karşı koymak zorundadır. Söz konusu olanlar, anti-emperyalist, yurtsever konumlarda yer alanlar, ama başka ideolojik görüşleri savunan devrimcilere engelsiz çalışma hakkı tanımayanlardır. Bugün bizim ülkemizde inanılması zor bir durum oluşmuştur: İran Halk Partisi'ni, «Halkın Fedaileri (çoğunluk)» örgütünü ve hatta devrimci politik müslüman örgütlerinin bir bölümünü boğmak amacıyla aslında geniş bir cephe oluştu. Onun bir kanadında dış ve iç karşı-devrimci güçler, öteki kanadında ise anti-emperyalist savaşıma gerçekten katılanların bir bölümü yer alıyor. Ne yazık ki, bu sonucu belirttiğimiz bölümün politik kibirliliği, ideolojik sınırlılığı ve anti-komünist önyargıları, onun çevrenini büyük ölçüde daraltıyor. Bu güçler, karşı-devrim kampından düşmanlarla aynı safta bulduklarını ve kendi gerçek dostlarına karşı çarpıştıklarını görebilecek durumda değildirler. Onlar, böylesi bir hoşgörüsüzlüğün ve en başta anti-komünizmin kendilerini dünya emperyalizmiyle uzlaşma yoluna ittiğini de anlamıyorlar.

Bu gerici, tehlikeli eğilim gerçi henüz bir bütün olarak rejim tarafından onay ve destek görmüş değildir. Erkteki çevrelerin bir bölümünün, en başta İmam Humeyni'nin anti-emperyalist halkçı çizgisinin gerçek yandaşlarının rotası, buna karşı duruyor. Humeyni, şimdiye dek her zaman «başta türlü düşünenlere» özgürlük tanınması gerektiği tezini desteklemiş bulunuyor. Daha devrimin utkusundan önce, Lübnan gazetelerinden bir muhabirin sorularını yanıtlarken İmam Humeyni şöyle diyordu: «İran'da bir İslam yönetimi yerleştiğinde, Marksistler kendi istemlerini özgürce dile getirme hakkına sahip olacaklardır . . .» (4) İran Azerbaycan'ındaki din adamları önünde yaptığı konuşmada da aynı görüşü şöyle geliştiriyordu: «Bütün parti ve gruplar, İslam devletine karşı savaşmadıkları ve İslama karşı silah elde başkaldırmadıkları sürece, özgürce çalışabilir ve görüşlerini dile getirebilirler».

Devrimin liderinin, İran İslam Cumhuriyeti'nin kurucusunun bu kesin konumu, üst düzeydeki başka devlet yöneticilerince de defalarca desteklenmiş bulunuyor. Ancak, İran Halk Partisi'ne üye olmanın işten atılmaya, tutuklamalara veya herhangi bir başka kovuşturmayla gerekçe sayılama-

(4) «Keyhan», 16 Ocak 1979 (Farsça).

yacağı yolundaki açıklamalara karşın, TUDEH üyeleri ve hatta yandaşları, «Halkın Fedaileri (çoğunluk)» örgütü kovuşturmalara uğruyor.

Bugün İran'da «başka türlü düşünener» olarak nitelenen devrimci parti ve örgütlerle bağlı bulunan bütün basın organları kapatılmış, bu partilerin merkezlerine ve binalarına yönetimce el konmuş, bunların birçok üyesi ve yandaşı herhangi bir yasayı çiğnediklerine ilişkin suçlamada bulunulmadan, tutuklanmış bulunuyorlar. İslama bağlılık maskesi altında işlerini çekip çeviren gizli karşı-devrimcilerin yardımıyla tüm ülkede anti-komünist, anti-Sovyetik kampanya, başka ideolojik platform üzerindeki devrimci parti ve örgütlere karşı açık düşmanlık kampanyası yürütülüyor. Cumhurbaşkanı'nın başında bulunduğu İslam Cumhuriyet Partisi'nin resmi organının sayfalarında artık «TUDEH üyeleri duvar dibine» belgisi belirdi. Marksistlerin etkisine (hatta potansiyel) ilişkin gerekçeler, kent ve köy emekçilerinin her çeşit bağımsız örgütlenme biçimini önleme, erkteki İslam Cumhuriyet Partisi'ne bağlı olmayan, bağımsız işçi sendikalarının, köylü ve esnaf birliklerinin eylemlerini engelleme önlemleri için bir örtü olarak kullanılıyor.

Gericiğin kişisel ve toplumsal özgürlüklere karşı geniş çapta bir saldırı yürüttüğü alanlardan biri de, kadınların sosyal durumudur. İslam Cumhuriyeti Anayasası kadınlara toplumda onurlu bir yer sağlamaya büyük önem veriyor olsa da, gerçekte kadınlar bu olanaktan her geçen günle biraz daha yoksun bırakılıyorlar. Onların uğradıkları-baskı giderek daha da çekilmez oluyor ve giyimden eğitime ve ailedeki haklara dek, yaşamın her alanına yayılıyor. «Başka türlü düşünenerle karşı» politik savaşım alanında olduğu gibi, burada da, egemen çevrelerin erk üzerinde tekel kurmaya çabalayan kesimiyle işbirliği yapan veya bütünleşen gizli karşı-devrimciler, özellikle aktiflik gösteriyorlar.

Kıscacı, kişisel ve toplumsal haklar için savaşım çok sert biçimde sürüyor ve kuşkusuz, onun sonucu genellikle devrimin yazgısını etkileyecektir. Gerçek devrimci müslüman güçlerin, devrimin ilerleme yolunda zorluklarla karşılaştıkça şunu anlayacakları ümidi henüz yitirilmemiştir: Bu zorlukları aşmak, ancak anti-emperyalist güçlerin birliğiyle olanaklıdır. Böylesi birlik ise, ancak müslüman direnişçilerin, anti-emperyalist halk devrimini kararlı ve ardıcıl biçimde destekleyenlerin ideolojik görüşlerini paylaşmamakla birlikte, bunların kişisel ve toplumsal haklarına, saygılı olmaları koşuluyla sağlanabilir.

BİRBİRİYLE ÇATIŞAN EĞİLİMLER İŞİĞİNDA KARMAŞIK DURUMA BİR BAKIŞ

İran devriminin günümüz aşamasındaki gelişme özelliklerinden biri şudur: Erkteki rejimin yoksullar yararına köklü değişikliklere yönelmesin-

den yana içtenlikli tutum alan devrimci kanadın eylemlerinde, ne yazık ki, bir sıra sosyal-tarihsel neden dolayısıyla üç ciddi eksiklik vardır.

Birincisi, bu kanat, devrimin karşılaştığı temel sorunların çözümüne ilişkin açık, somut, geniş kapsamlı bir programa sahip değildir ve hâlâ genel sözlerle yetinmektedir.

İkincisi, elde edilmiş olanın gururuyla dolup taşan bu kanat, böylesi bir program hazırlamaya ilgi göstermiyor, öteki ülkelerdeki utkan devrimlerin değerli deneyimlerinden ve İran'daki öteki devrimci güçlerin yardımlarından bu amaçla yararlanmaya önem vermiyor.

Üçüncüsü, kentten ve köyden milyonlarca emekçi yığınının gücünü ve desteğini dayanak olarak kullanan bu kanat, bu yığını yaşanmakta olan güçlükleri aşma çabalarına çekmemekle kalmıyor, halkın örgütlülüğünden ve aktifliğinden bir ölçüde korkuyor bile.

Bugün İran'da birçok politikacı çabalarını bile bile, sosyalist devletlerde veya sosyalist doğrultudaki ülkelerde başarıyla uygulanan ve uygulanmakta olanlarla hiçbir ilgisi olmayan yöntemler aramak üzerinde yoğunlaştırmış bulunuyor. Bunun sonucu olarak, devrimin gelişmesi ve güçlenmesiyle ilgili bir sıra önemli sorunun çözümü tehlikeli ölçülerde geciktiriliyor, amaca yönelik etkin önlemler yerine, yarım yamalak, bazen ise, görünüşte çekici de olsa, adeta zararlı önlemler alınıyor.

Bu, karşı-devrim güçlerine, emekçilerde ümitsizlik yaratmak amacıyla, erkteki rejime karşı düşmanca propaganda yürütme olanağı veriyor. Karşı-devrimciler, «İslâm» elbiseleriyle süslenerek, devlet aygıtındaki önemli konumlarda siper almışlardır. Onlar, «girişimci çözümler» olarak tanımladıkları bozguncu amaçlarını gerçekleştirmek, böylece devrimci kazanımların yerleşmesi, güçlenmesi ve gelişmesi sürecine zarar vermek için olanaklar arıyorlar.

Yüksek eğitim kurumlarının iki yıldan fazla bir süreyle kapatılması, buna örnektir. «Yüksek okulları Batı yanlısı, en başta Amerikan yanlısı unsurlardan temizleyelim» belgisiyle burafarda kültür devrimi adı verilen uygulamalar gerçekleştirildi, derslere son verildi. Bu arada, yayınlanan son istatistiklere göre, ülkemizde 30 milyonluk nüfusa (altı milyonluk Tahran'ın dışında) ancak 8 bin doktor, yani neredeyse 4 bin kişiye bir doktor düşüyor. Böylesine kötü bir durumda tıp enstitülerinin kapatılmasının nasıl korkunç zararlar verdiğini anlamak hiç de zor değildir. Eğitim sistemindeki hatalı kadro politikasının acıklı sonuçları, giderek daha açık görülüyor. Geçen yıl orta okul öğrencilerinin ancak % 20'si sınavları kazanabildi. Üç yıldan fazla bir süredir sözü edilen okuma yazma bilmezliğe karşı savaşımında başarı görülüyor. Bunun ana nedeni, «başka türlü düşünenlerin» halka okuma yazma öğretimine katılmalarına izin verilmesidir.

Ekonomide güçlükler her geçen günle artıyor. Devlet sektöründeki işletmelerin büyük bir bölümünde oluşan durum tipiktir. Bir yandan somut, üzerinde düşünülmüş bir eylem programının bulunmaması, sırf ideolojik gerekçelerle devrimci eğilimli işçilerin işten atılması, yönetimin yeteneksiz kişilerin eline verilmesi ve karşı-devrimcilerin sabotajları, endüstri üretiminin, kaçınılmaz ekonomik zorluklardan çok daha büyük bir ölçüde felce uğramasına yolaçtı. Öte yandan, kapitalist düzenin egemen çevrelerden gelme savunucuları, burjuvazi ile birleşerek, devletin ulusallaştırılan işletmeleri sözde etkin bir biçimde yönetecek yetenekte olmadığı ve bu nedenle bu işletmeleri özel sermayeye devretmek gerektiğini iddia ediyorlar.

Devrimi zayıflatmaya, sonra da ilkesel konulardan itmeye yönelik böylesi çabalar, dış politika da içinde olmak üzere, bütün öteki alanlarda da açıkça görülüyor. İran İslâm Cumhuriyeti Anayasası dış politikanın ana doğrultularını doğru sapıyor. Ama Amerikan yanlısı liberallerin erkte bulunduğu dönemde olduğu gibi, Benîsadır'ın ve daha sonra foyası açığa çıkarılan Kutbizade'nin yönetimi sırasında bu politika emperyalizmin uşaklarının eliyle uygulanıyordu. Bu da İran'ın dünya anti-emperyalist cepesinden ülkelerle, en başta sosyalist devletlerle karşılıklı yarara dayalı her çeşit işbirliği ve yakınlaşma olanağını dışlıyordu.

Benîsadır ve Kutbizade'nin görevden uzaklaştırılmasından sonra İran'ın dış politikasının, devrimin gereksinimlerine ve amaçlarına uygun bir yol izleyeceği bekleniyordu. Gerçekten de, İmam Humeyni'nin gerçek yandaşlarından oluşan kanadın etkisiyle, bu yönde birçok önemli adımlar atıldı. Dayanıklık ve Direnç Cephesi (5) üyeleriyle ilişkiler iyileşti. Küba ve Güney Yemen ile diplomatik ilişkiler kuruldu. Ama esaslı, amaca yönelik, uzun vadeli dış politika programının bulunmaması, bu yaşamsal önemdeki alanda da birbiriyle çatışan eğilimlerin belirmesine, emperyalizmle yakınlaşmadan yana olanların kışkırtıcı eylemleri için olanaklar yaratılmasına yolaçtı.

Bugün İran'ın dış politikasında iki karşıt eğilim gözleniyor. Birinci eğilim, İran devrimine karşı dostça bir konum alan devletlerle politik, ekonomik ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesine, ulusal kurtuluş hareketlerini koşulsuz desteklemeye, devrimci İran'a karşı düşmanlık besleyen devletlerle bağların sınırlandırılmasına yönelik gerçekçi rotadır. İkincisi ise, dünya emperyalizminin global boyutlarda aşılama çalıştığı anti-komünizm rotasıdır. İran-İrak silahlı çatışmasının karmaşıklaşmasıyla bu ikinci eğilim özellikle güçlendi. Emperyalizmle uzlaşma yanlıları, sahte belgiler ardına gizlenerek, gerçekten anti-emperyalist konularda yeralan ülke ve hareketlere karşı kışkırtma ve düşmanlık politikası uygulamaya çalışıyor,

(5) Cezayir, Libya, YDHC ve Filistin Kurtuluş Örgütünü kapsamına alıyor. (Not Red.)

emperyalizme bağımlı devletlerle işbirliğinin, bizzat emperyalizm ile uyuşmanın yolunu açmaya çabalıyorlar.

Devrimci İran'ı zayıflatmak için her yola başvuran ABD emperyalistleri, ülkemizdeki devrimci harekete sürekli destek sağlayan, devrimin utkusundan sonra ise İslâm Cumhuriyeti hükümetine çok yönlü etkin yardım sağlamış ve sağlamakta olan kuzey komşusu Sovyetler Birliği ile İran'ın arasını açmayı denemişler ve denemektedirler. Devrim sonrası yıllardaki olaylar, Amerika Birleşik Devletleri ile bağılı grupların ve politikacıların, geçici hükümetin bütün bu üyeleri, Benisadılar, Kutbizadeler ve Yazdiler, okyanus ötesindeki patronlarının amaçlarını yerine getirmek için var güçleriyle çabalıyorlardı.

Sözümona «Afganistan sorunu», İran-Sovyet ilişkilerini baltalamaya yönelik politikanın uygulanmasında geniş çapta kullanılan bir tür «altın gerekçe» oluyor. Acı gerçek şu ki, bir yandan ABD emperyalizmi ile uzlaşmaz savaşım halinde bulunan İran, öte yandan, emperyalizm yanlısı rota izleyen Pakistan Mısır ve Suudi Arabistan ile birlikte Afganistan Demokratik Cumhuriyeti'ne karşı tutum alıyor. Oysa Afganistan da İran gibi devrimci Afganistan'a karşı ilân edilmemiş savaş yürüten ABD emperyalizminin, bölgesel gericiliğin ve onların silahlı kiralık güçlerinin basısını püskürtmek zorunda kalıyor.

Ülkemizin ilerici güçleri bu arada egemen çevrelerin bir bölümünün etkin temsilcileri çoktandır kendilerine şu soruyu soruyorlar: NATO, CENTO ve SEATO gibi saldırı bloklarına katılmanın yükünü üzerine alıp, bugün de ABD'nin emperyalist politikasının dümen suyundan giden Pakistan ve Türkiye ile sırf diplomatik değil, dostça ilişkiler içinde olup da, aynı zamanda Afganistan ile normal, iyi komşuluk ilişkilerinin geliştirilmesine böylesine ısrarla nasıl karşı çıkılabiliyor? Hatta şöyle bir kuşku belirliyor: Belirli çevreler, toprağa verilen CENTO'yu hortlatmaya mı çalışıyorlar yoksa?

Egemen çevrelerin kontrolündeki yığınsal iletişim araçlarının yalnız Sovyetler Birliği'ne ve öteki sosyalist devletlere değil, önceleri kardeş ülkeler sayılan Suriye ve Libya'ya karşı da kışkırtıcı ve hatta düşmanca çıkışları son zamanlarda sıklaştı. Dayanıklık ve Direnç Cephesi üyeleri ülkelerle olduğu gibi, Küba, Vietnam, Angola, Mozambik ve öteki devrimci ülkelerle Sovyetler Birliği arasındaki dostluk, hükümetin basın organlarındaki yazılarda, radyo ve televizyonun yorumlarında sürekli olarak hakaret dolu saldırılara uğruyor. Bütün bu ülkelerin güya özgürlüğünü yitirdiği, «bağımlı» duruma geldiği yolunda iddialar ileri sürülüyor. Hatta bu ülkelere, emperyalizmin komploları karşısında bağımsızlıklarının güvencelerinden biri olan bu dostluğu anti-Sovyetizm politikası ile değiştirmeleri salık veriliyor. Oldukça endişe verici bu eğilim henüz resmi dış politika doktrini düzeyine çıkarılmış değil, ama bugünkü biçimiyle bile o, bizdeki devrimci

sürecin gelişmesine ciddi zararlar verebilecek durumdadır. Görülen şu ki, egemen çevreler arasında yeralan ve halk devriminin yazgısı karşısında kayıtsız kalamayan sağduyulu güçlerin, böylesi çıkışların tehlikeli niteliğini anlayıp, bunları açığa vurmasının ve önlemesinin zamanı gelmiştir.

YİĞİNLARIN ARTAN BİLİNÇLİLİĞİ VE DEVRİMCİ HEYECANI

Başında ABD emperyalizminin bulunduğu karşı-devrimci güçlerin birleşik cephesinin son bulmayan komploları karşısında devrimci kazanımların savunulmasının en güvenilir garantisi, emekçi yığınların uyanıklığı ve İmam Humeyni'nin kararlı yönetimidir. Yığınların bilinçliliğinin ve devrimci heyecanının sürekli artması, komplocuların ayağı altındaki toprağı her zaman kaydırıyor.

Bunu anlayan karşı-devrimciler çoktandır her yola başvurup halkın dikkatini devrimin şu ana amaçlarından uzaklaştırmayı deniyorlar: Ülkeyi emperyalizmin ve en başta ABD emperyalizminin egemenliğinden kurtarmak, ulusal zenginliklerin büyük kapitalistlerce ve büyük toprak sahiplerince talan edilmesine son vermek. Karşı-devrimcilerin bu amaçla kullandıkları silâh, birincisi, ekonomiyi baltalayıp halk arasında hoşnutsuzluk yaratmak, insanların günlük yaşamını değişik araçlarla zorlaştırmak ve ikincisi, anti-komünizmi körüklemek.

Ancak, geçen yılların deneyiminin gösterdiği gibi, bu türden çabalar emekçileri doğru yoldan saptıramadı, devrimden uzaklaştıramadı. Bu zaman içinde halk yığınları, İran devriminin başlıca düşmanlarının ABD emperyalizmi, onun Avrupa, Asya ve doğrudan bölgedeki yardımcıları olduğunu daha iyi anladı, gerçek iç düşmanın büyük kapitalistlerin ve büyük çiftlik sahiplerinin soyguncu sınıfı ve onların suç ortakları olduğunu daha derinlemesine kavramaya başladılar. Egemen çevreler arasındaki kapitalist düzenin savunucularının devrimci kazanımları yoketmesini, ülkenin geriye dönmesi için zemin hazırlamasını engelleyen, bizzat emekçilerin bilinçliliğinin artmasıdır. Halkın bilinç düzeyinin yükselmesinde bilimsel sosyalizmin gerçek yandaşlarının büyük payı vardır. Bizim partimiz, İran işçi sınıfının partisi, devrimin bugünkü aşamasının ta başından beri, müslüman devrim savaşçılarının rolüne büyük önem vermiştir. O, bunların öteki devrimci güçlerle, herşeyden önce bilimsel sosyalizm yandaşlarıyla birliği sorununu, bütün halkın bağımsızlık, özgürlük ve sosyal ilerleme savaşımındaki birliğinin temeli olarak ele almış ve tek cephenin kurulması için elden gelen çabayı harcamıştır.

İran Halk Partisi bunun yanısıra, bir sıra tarihsel nedenden dolayı örgütsel bakımdan bölünmüş durumda bulunan ve gerçekten bilimsel sosyalizm yanlısı olanların birliğini sağlamak için durmadan çalışmıştır.

«Halkın Fedailerini (çoğunluk)» ve daha önceleri goşist ve sekter eğilimlerin etkisi altında bulunan kimi öteki devrimci gruplar, yavaş yavaş Marksizm-Leninizm'in, proletarya enternasyonalizminin konumlarına geçmişler ve bugün partimizle omuz omuza savaşım yürütmektedirler. İran devrimci hareketi için bu çok önemli olay, emekçilerin devrimci bilinçlenme düzeyindeki yükselişin belirtilerinden biridir.

İnanabiliriz ki, karşı-devrimin komplolarına karşı savaşım deneyiminde birikim arttıkça, sınıf savaşımının deneyimleri çoğaldıkça, yığınların bilinç düzeyi giderek daha hızlı yükselecektir. Güçlüklere ve zikzak olasılıklarına karşın, devrimin amaçlarının giderek daha derinlemesine anlaşılması, onun gerçek dostlarını düşmanlarından ayırdedebilme yeteneği, devrimci hareketin değişik bölümlerinin yaklaşması için, İran devriminin güçlü dünya anti-emperyalist cephesiyle kenetlenmesi için her geçen günle daha elverişli koşullar yaratacaktır. Biz, İran devriminin eninde sonunda tüm engelleri aşacağına ve milyonlarca emekçi yığınının, devrimci kazanımlara geri dönmez bir nitelik kazandırabileceğine içtenlikle inanıyoruz.

Tüm kadınların soylu özgörevi

Freda Brown

Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu Başkanı

Barışın korunması gibi soylu bir amaç, bugün tüm dünyada, rengine, sosyal kökenine ve durumuna veya ideolojik ve politik inancına bakılmaksızın milyonlarca kadını birleştiriyor. Bu amaç, kadınların insanlığın korunması, insanların refah ve mutluluğu için duydukları kaygıları içeriyor.

Endişe uyandıran bu nükleer çağda, bizler, çocuklarımız ve torunlarımızın geleceği için, daha sonraki nesillerin geleceği için kaygı duyuyoruz. Çok daha fazla kadın, savaş korkusu ile ve silahlarla doyurulmuş bir dünyada, eşitliğin, ulusal bağımsızlığın ve ekonomik ve sosyal ilerlemenin kazanılmasının çok zor olduğunun farkına varıyor. Onlar, 8 Mart Uluslararası Kadınlar Gününü sürekli bir barış umuduyla karşıyorlar.

Aşırı silahlanma, çağdaş kapitalist toplumda, ekonomik bakımdan gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde maddesel ve kültürel yaşamın her yönünü olumsuz bir şekilde etkiliyor. 1945'lerden bu yana askersel amaçlarla 7 trilyon dolar harcanması, işsiz, konutsuz, okuma yazma bilmeyen ve yardımsız on milyonlarca insana karşı işlenmiş bir suçtan başka bir şey değildir. Dünyada bir yılda üretilen maddesel değerlerin fiyatına eşit olan bu para, örneğin, eğitim için ayrılan payları iki katına çıkarmak için, sağlık hizmetleri için ayrılan payları üç katına çıkarmak için, yeterli derecede modern konut yapımında, ve milyonlarca yeni iş sahası yaratmakta kullanılıysaydı yeter de artardı bile.

Emperyalizmin sosyalist ülkelere karşı yarattığı savaş tehlikesi sosyalist ülkelerin savunma güçlerini artırmalarını zorunlu kılıyor. Bu ise, yaşam düzeyini daha da yükseltmek ve toplumu daha da ileriye götürmek amacıyla yapılmış büyük planların yaşama geçirilmesi için gerekli önemli maddesel kaynakların başka yere aktarılması anlamına geliyor.

Bununla birlikte, kapitalist ülkelerdeki halkın sosyal kayıplarını, yalnızca, durumlarının kötüleşmesi açısından değerlendirmek yanlış olur. Bu ülkelerde on milyonlarca kadın da içinde olmak üzere 60 milyon kadar insan, askersel endüstride çalışıyor ve sosyal gelişme açısından ele alırsak üretici olmayan bir çalışma içine itilmiş bulunuyorlar. Bilim ve teknolojik araştırmalara ayrılan payların beşte ikisi, silahların daha da yetkinleştirilmesi için harcanıyor. Çok iyi eğitilmiş uzmanların yaklaşık dörtte biri savaş hazırlıkları alanında çalışıyor.

Askerileştirme günümüzün en önemli sorunlarının çoğunun çözülme-

sini engellemekle kalmıyor, bu sorunları daha da keskinleştiriyor. Ekonomik büyüme oranları yavaşlıyor, yerine konması olanaksız olan doğal kaynaklar tüketiliyor ve enerji açığı hızla büyüyor. Yığınsal kırım silahlarının denemesi ve depolanması çevreyi etkiliyor, çok büyük zararlı değişiklikler yaratma tehlikesi taşıyor.

Kadın veya erkek olsun, halkın geleceğinden sorumluluk duyan hiç kimse, kendisinin ve milyonlarca insanın refah içinde yaşamasını reddeden ve belki yarın nükleer bir yangının alevleri içinde tüm yaşamı yok edebilecek caniyane bir politikayı onaylamaya razı edilemez. Bu, özellikle, insanlığın yarısını oluşturan kadınları daha da can alıcı bir biçimde ilgilendiriyor.

Emperyalistler, nükleer çatışmaların çıkabileceğine, böyle çatışmalardan sonra yaşamın sürebileceğine, böyle çatışmaları kazanmanın olanaklı olabileceğine halkları inandırmakta gittikçe daha çok güçlük çekiyorlar. Ünlü bilim adamlarının ve askersel uzmanların yaptıkları son araştırmalar, birkaç saat içinde milyonlarca insanın, bitkilerin, hayvanların yok olabileceğini, çok geniş alanların sel baskınına uğrayabileceğini ve kentlerin yerle bir edilebileceğini ve kıtaların alevlerle yıkıma uğrayabileceğini ortaya koymaktadır. Doktorların, nükleer bir savaştan sonra sağlık personelinin yalnızca yardım edemez duruma gelmekle kalmayıp, yardım etmenin de gereksiz olduğu, çünkü ortada yardım edilecek hiç kimse kalmayacağı yolundaki uyarıları karşısında sessiz kalmak olanaksızdır.

Ve halklar sesini yükseltiyor. 1970'lerin sonunda ve 1980'lerin başında barışı savunma eylemleri hem nicelik, hem de nitelik bakımından yeni boyutlar kazandı. Kapitalist dünyada 1982 yılının ilkbahar ve yaz aylarında yaklaşık 20 milyon insan (1981 yılındakinden 4 misli fazla) savaş karşıtı gösterilere katıldı. Eşi görülmemiş gösteriler, toplantılar dalgası ve barış yürüyüşleri ülkeleri ve kıtaları sardı.

Şunu gururla söyleyebiliriz ki, bu eşi görülmemiş savaş karşıtı gösterilerin gelişmesinde kadınlar büyük rol oynamışlardır. Bugün onlar, ABD militarist çevrelerinin ortaya attıkları «sınırlı» nükleer savaş doktrinine karşı çıkanların, nükleer, nötron, radyolojik ve kimyasal yığınsal kırım silahlarının depolanmasına karşı eylemde bulunanların, Avrupa'ya yeni ABD orta menzilli füzelerinin yerleştirilmesi planından vazgeçilmesi istemini yükseltenlerin ön sıralarında bulunuyorlar.

Savaş karşıtı gösterilerin bugün ulaştığı boyutları, yalnızca, nükleer bir felakette ortaya çıkacak korkunç tehlikelerin farkına varıp bu gösterilere katılanların bilincinde aramak yanlış olur. Barışseverlerin, özellikle sosyalist ülkelerin somut girişimleri bu süreçte güçlü bir etken olmuştur. Varşova Antlaşması'na üye ülkelerin Prag'ta Ocak 1983'te kabul ettikleri

Politik Bildirge bizim saflarımızda geniş bir destek bulmuştur. Bu Bildirge nükleer bir felaket tehlikesine karşı açık bir alternatif sunmaktadır. Demokratik hareketler, SBKP'nin 24., 25. ve 26. Kongrelerinde sürekli ortaya konulan Barış Programlarıyla ve Sovyetler Birliği'nin tek yanlı olarak nükleer silahı ilk kullanan ülke olmamak için verdiği tarihsel sözle, üzerine aldığı bu yükümlülükle insanıcılığı iyice anlaşılmış olan Sovyet dış politikasının yanında yer alıyorlar.

Silahlanma yarışının sona ermesini ve silahsızlanmanın gerçekleşmesini, uluslararası güvenliğin pekiştirilmesini ve tüm ülkeler arasında karşılıklı yarara dayanan işbirliğinin geliştirilmesini amaçlayan öneriler savaşı karşıtı hareketin belgeleri oluyor. Bu hareketin içinde olanlar halklara seslenirken artık yalnızca şiddete karşı olan normal bir insanın hoşnutsuzluğunu gözönüne almıyorlar. Şimdi eskisinden çok daha fazla şeyler için halklara seslenebilecek durumdadırlar. Dünya çapında barışın sağlanması fikri gerçekleşebilir bir duruma geliyor ve bunun yaşama geçirilmesi istemi milyonları birleştiriyor.

İçinde yaşadığımız koşullarda, sosyalist, kapitalist ve gelişmekte olan ülkelerdeki kadınlar, savaş karşıtı hareketin içinde yer alırlarken bir yandan da kendi girişimleri ile sürekli daha iyi konumlar kazanıyor, bağımsız örgütlerini kuruyorlar. Sık sık bize şu soruyu soruyorlar. Sizler neden bunlara gereksinim duyuyorsunuz?

Bunun yanıtı çok basittir. Meslekleri, yaptıkları işler, ve çıkarları bir yana, kadınlar 21. yüzyılın çocuklarını, yurttaşlarını büyütüyorlar, onları eğitiyorlar. Bu çocukların mutluluğuyla, barışçı gelecekleriyle kim bu kadar yakından ilgilenebilir? Burjuva propagandasının körüklediği nükleer histerinin çocukların beynini etkilemesini kabul edebilir miyiz? Boston'daki 11 yaşındaki bir kızın nükleer bir savaş çıktığı anda kendini öldürecek zaman bulamayıp paniğe düşeceği düşüncesi karşısında kayıtsız kalabilir miyiz; veya dünyada herşeyin yok olabileceği korkusu içinde yaşayan çocuklar karşısında kayıtsız kalabilir miyiz? (1)

Son yıllarda işte bu ortak kaygılar FAC'de, İngiltere'de, Hollanda'da, Norveç'te, İsveç'te ve ABD'de çok sayıda grubun oluşmasına, birçok örgütün kurulmasına yol açtı. Bunların isimlerinde de tek ve aynı fikir ifadesini buluyor: «Kadınlar barış istiyor», «Kadınlar barış için savaşıyor», «Kadınlar yaşamak istiyor», «Kadınlar silahsızlanma istiyor» ve «Barış halkaları» (bu sonuncusu ABD'de önde gelen demokratların eşlerini kaplıyor).

Varolan diğer birçok özgül sorunları kendi ortak çabalarımızla çözebiliriz. Bazı çevrelerde, bizi ilgilendiren önemli sorunların birçoğunun, dünyayı endişelendiren sorunların gerisinde ikinci planda kaldığı kanısı

(1) «Newsweek», 11 Ekim 1982.

uyanıyor. Herkesten çok biz kadınlar bu sorunları tartışabiliriz, savaşım yolları ve araçları belirleyebilir, çok etkili kabul edilebilir eylem planları yapabilir ve kadınların haklarını koruyabilecek güçte olduğumuza dair güven uyandırabiliriz.

· Demokratik kadın hareketi yöntemlerinin farklı olması, bu hareketin büyümesini oldukça kolaylaştıran bir etken olmaktadır. Bu büyümenin temel, ilkesel koşulu demokratik kadın hareketinin savaş karşıtı konumlarda olmasında, bu harekete yığınsal bir karakter vermekte, insanlığa mesaj ileten belgeler kabul etmek ve ilke olarak bu hareketin amaçlarını destekleyenlerin pasifizm ve şüphecilikten *kurtulmalarına yardım* etmek için çabaların yoğunlaştırılmasında yatmaktadır. Bu, savaşa karşı şarkıların yer aldığı Avusturya'daki festival gibi, İngiltere'deki «Bebekler için Barış Yürüyüşü» gibi, ABD'nin izlediği militarist politikaya karşı binlerce kadının Beyaz Saray'a protesto mektupları gönderdiği Arjantin'deki «Barış Postası» gibi eylemlerde ifadesini bulmaktadır. Savaş karşıtı harekete katılan aktif kadınların arasında, daha yakın geçmişe kadar kadınların yalnızca eşitlik savaşımıyla ilgilenmesini, barışın korunmasının erkeklerin işi olduğunu, çünkü savaş yapanların erkekler olduğunu ateşli bir şekilde tartışmış olan, radikal feministler de vardır.

Bizler savaş tehlikesine karşı savaşımında acemi değiliz. Daha 37 yıl önce Paris'te toplanan ilk Uluslararası Kadınlar Kongresi'nde 41 ülkeden 800 delege barışı pekiştirmek, ulusal köleliğe son vermek için savaşan halklara her yönlü destek vermek, çalışan kadınların en yaşamsal hakları ve yeni yetişen neslin genliği için çalışmak yolunda ellerinden gelen herşeyi yapmaya ant içmişlerdi. Aynı tarihlerde kurulan Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu'nun üyeleri bu kutsal görevleri yerine getirmek için bugün de sözlerinde duruyorlar. UDKF'nin üye sayısı birkaç on yılda arttı ve 1981 sonbaharında Prag'ta toplanan Dünya Kadınlar Kongresine 275 ulusal, 96 uluslararası ve 133 ülkeden de bölgesel örgütleri temsil eden delegeler katıldı.

Duygusal dürtüleriyle, yaratıcı yetenekleriyle ve girişimleriyle kadınlar, savaş karşıtı eylemlere yeni bir anlam ve içerik kazandırıyorlar. Bu olgu, savaşımında daha çeşitli biçim ve yöntemler kullanılmasını ve tüm barış güçleri arasında birliğin sağlanmasını daha da kolaylaştırıyor.

1980 yıllarına damgasını vuran önemli özellik, savaş tehlikesinin dünya çapında yaygınlaşmasından dolayı *kadın hareketinin de uluslararası bir nitelik kazanmasıdır*. Bu eğilimin somut ve canlı ifadesini, savaşa karşı protestonun en önemli ve anlamlı biçimleri olan uluslararası barış yürüyüşlerinde görebiliriz. Kadınlar, iyi niyetli insanlar arasındaki birliğin en çarpıcı örneklerini sergiliyorlar, politik inançları çok farklı kişilerin barış hareketine çekilmesine yardım ediyorlar.

Bu yürüyüşlerin ilki, 1979 Haziran-Temmuz aylarında gerçekleştirildi.

Bu yürüyüş, İskandinavya ve Finlandiya Barış için Kadın Hareketi'nin girişimiyle Kopenhag'tan başlayarak, Paris'te son buldu. «Barış Yürüyüşü-81» Avrupa'nın nükleer silahlardan arındırılmış bir bölgeye dönüşürülmesi isteminin yükseltildiği güçlü bir eylem oldu.

Yine aynı hareketlerin önerisiyle Stokholm'de Barış Yürüyüşü-82 başladı. Yürüyüşçüler «Dünyanın Her Yerinde Nükleer Silahlara Hayır» ve «Barış ve Silahsızlanma için» belgileriyle İsveç, Finlandiya, Sovyetler Birliği, Macaristan, Çekoslovakya ve Avusturya'daki birçok kent ve köyden geçtiler. Sovyet halkı ile birlikte Vborg'ta, Leningrad'da, Kalinin'de, Moskova'da ve Smolensk'te yığinsal gösteriler düzenlediler. Sovyet Belorussya'nın başkenti Minsk'te, Birleşmiş Milletlere, parlamentolara ve dünya halklarına seslenen, nükleer silahların yok edilmesi ve gezegenimizde yaşamın korunması için ellerinden gelen her çabayı göstermeleri için bir çağrı kabul edildi.

«Barış Yürüyüşü-82» Hiroşima trajedisinin yıldönümünde Viyana'ya ulaştı. Buradaki gösteriler Amerikan atom bombasının kurbanlarını çok içten ve etkili bir anma oldu. Göstericiler barış şarkıları söylediler, bu şarkıların sözlerini dağıttılar, Hiroşima ile ilgili filmler gösterdiler ve sokaklarda tiyatro oyunları sergilediler.

Son birkaç yılın olayları savaş karşıtı hareketin en önemli niteliklerini ortaya koymuştur. Kadınlar bugün gerek kendi ülkelerinde, gerekse uluslararası planda olsun başlıca politik gelişmelere daha duyarlı bir şekilde tepki göstermeye başlamışlardır. Kadınlar 1982 yılının Haziran ve Temmuz aylarında Birleşmiş Milletler Örgütü'nün Silahsızlanma Komisyonu'nun İkinci Özel Oturumundan birkaç gün önce New York'ta gösteri yapan milyonlarca insanın arasında en ön sıralarda yer aldılar. Dünya barışının korunması için kadınların yaptığı eylem çağrıları bütün kıtalarda yankılandı. Angola'da, Kongo'da, Hindistan'da, Nikaragua'da ve diğer birçok ülkede yığinsal eylemler yapıldı. Japonya'da kadınlar nükleer ve kimyasal silahlara karşı 5 milyondan fazla imza topladılar.

Savaşın her yeni aşamasında oluşturulan istemler gittikçe daha somut bir karakter taşıyor. Kuzey Avrupa'nın nükleer silahlardan arındırılmış bir bölge olması için yürütülen hareket Danimarka'da, Norveç'te, İsveç'te ve Finlandiya'da daha da güçleniyor. Yunanistan ve İzlanda'da kadınlar ABD ve NATO üslerinin sökülüp atılması istemlerini yükseltiyor.

Federal Almanya Cumhuriyeti, İngiltere, Belçika, Hollanda ve İtalya'daki kadın örgütleri ülkelerine ABD ortamenzilli nükleer füzelerin yerleştirilmesine karşı çıkıyorlar. Giderek daha fazla insan, «Hiroşimalara Hayır», «Avrupa topraklarında Pershing-2 ve Cruise Füzelerine Hayır» ve «Nükleer Silahlarla Çocuklarınızı Kucaklayamazsınız» gibi kendi belgelerini ortaya koyuyorlar.

İngiliz kadınları, 96 Cruise fuyesinin yerleştirilme çalışmalarının sürdüğü Greenham Common ABD üssünün önünde gösteri yapıyorlar. Bu kadınlar ilk küçük çadırlarını kurduklarında barış hareketine katılanların bazıları bu eylemi ciddiye almadılar. Fakat 6 ay içinde kadınların bu barış kampının savaş karşıtı hareketin çok önemli bir unsuru olduğu görüldü. Binlerce insan kamp kuran bu kadınları ziyaret etti. İngiliz kadınlarının bu eyleminin yarattığı etki, İngiliz burjuva basınına bile, silahlanma yarışının doğurduğu endişeyi paylaştığını göstermesi için hükümete çağrıda bulunmaya zorluyor.

Kadın örgütleri de içinde olmak üzere kamuoyunun baskısı, amacı, ayrı ayrı kent ve bölgelere nükleer silahların yerleştirilmesini önlemek olan yeni bir girişim yarattı. İngiltere'de Büyük Londra Meclisi de içinde olmak üzere 140'dan fazla belediye meclisi kendi topraklarının nükleer silahlardan arınmış bölgeler olduğunu ilan ettiler. Batı Almanya'da 6 kentin, Hollanda ve Norveç'te nüfus bakımından kalabalık merkezlerin yöneticileri de benzer eylemlerde bulundular.

Günümüzde barış için savaşım giderek, emekçi halkın sosyal ve ekonomik haklarını savunmak için yürütülen eylemlerde birleşiyor. Kadınların durumunu gözönüne aldığımızda bu olgu daha da haklı nedenlere dayanıyor. Çünkü süregiden askersel hazırlıklar, toplumun her alanında kadınlara karşı uygulanan ayrımcılığı daha da keskinleştirmektedir. Örneğin sosyal harcamalar programlarında (özellikle eğitime ayrılan paylarda kısıtlamalar yapılarak) askersel bütçelerin artırılması kadınların mesleki eğitimlerine zarar veriyor ve sonuçta da kadınlara karşı uygulanan ekonomik ve diğer ayrımcılığın sona erdirilmesini eskisinden daha çok güçleştiriyor. Okul öncesi kurumların azlığı bizleri, annelikle çalışma hayatını birleştirebilme olanaklarından yoksun bırakıyor. Bunlardan çıkarılan sonuç şudur: Bizler gerçek eşitliği ancak yumuşamanın korunması, silahlanma yarışının durdurulması ile elde edebiliriz.

Günümüzde kadınların savaş karşıtı hareketine damgasını vuran şeyin bu hareketin *ulusal kurtuluş süreçleriyle dayanışması* olduğunu bir kez daha vurgulamak gerekir. Barış ve ulusların bağımsızlığı günümüzde daha da bütünsellik kazanmaktadır. Vietnam'da milyonlarca kadın ulusal bağımsızlık, dünya barışı, demokrasi ve sosyalizm çağrılarında imza attılar. Asya'da bir barış bölgesi kurmak ve Güney-Doğu Asya'nın güvenliğini sağlamak için aktif bir kampanya yürütülüyor. Bölgedeki halkların egemenlik haklarına karşı gelerek Hint Okyanusunu silah deposu haline çevirmek isteyen ve bölgedeki geniş maden kaynaklarını sıkı bir şekilde kontrol etmek için zorlamalarda bulunan ABD planlarına karşı güçlü bir protesto dalgası yükseldi. Bütün barış güçleri ile birlikte bizler Güney Afrika'daki ırkçı rejimi kınıyoruz; Angola'yı destekliyoruz, Lübnan'da soykırımına yol açan, Arap ülkelerine karşı yürütülen siyonist saldırgan poli-

tayı öfkeyle kınıyoruz ve Nikaragua ve Salvador halklarıyla, yerli gericiğin ve emperyalizmin kurbanları olmuş tüm Latin Amerika halklarıyla dayanışma içindeyiz.

Demokratik kadın örgütleri, örneğin *Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun ilan ettiği (1975–1985) Kadınlar Onyılı* gibi öncülüğünü BMO'nün yaptığı tüm eylemlerin içinde aktif bir şekilde yer alıyorlar. Birleşmiş Milletler Merkezi Sosyal Gelişme ve İnsancıl Sorunlar komisyonlarının bir dizi çalışmalarını düzenlemek ve kadınların barışın korunması ve güçlendirilmesindeki rolü üzerine çalışmalarda bulunmak üzere 1983'ün ortalarında toplanacak olan Uzman Grubunun çalışmalarına katılmak için hazırlıklar yapıyoruz. Bu sonucusu, askersel hazırlıkların, kadınların durumu ve sosyal konuları üzerine olumsuz etkilerini araştırarak, kadınların eşitliği ve onların toplum yaşamına katılabilmelerinin sağlanmasının barışın korunmasıyla nasıl bir ilişki içinde olduğunu araştıracağız.

Kadınlar Onyılı'nın sonuçlarını ele almak ve değerlendirmek için 1985 yılında üçüncü BM Konferansı toplanacaktır. UDKF de bu konferansta önemli bir rol oynayacaktır. Bu konferansın hazırlıkları, 1975 yılında Meksika'da ve 1980'de Kopenhag'da yapılan BM Konferanslarında alınan kararların ruhunda sürdürülmelidir. Herşeyin barışın ve yumuşamanın korunması ve silahsızlanmanın gerçekleştirilmesi sorunlarıyla ilgili gelecek görüşler üzerinde odaklaştırılabilmesi için her türlü olanak değerlendirilmelidir. Kadınlar Onyılı içinde BMO'nden kadınların durumuna daha çok özen göstermesi istenmelidir. Örneğin Demokratik Alman Cumhuriyeti'ndeki arkadaşlarımız, dünya barışının güçlendirilmesi savaşımında ve yaşamsal önemi olan diğer ulusal ve uluslararası sorunların çözümünde kadınların oynaması gereken rol üzerine Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na taslak bir deklarasyon sundu. Birçok ülke bu belgeyi destekledi.

«Eşitlik, Ulusal Bağımsızlık ve Barış» için toplanan Dünya Kadınlar Kongresinden bu yana yaklaşık 18 ay geçti ve bu aylar tüm dünyanın, bu konferansta kadınların yaptığı «bizler birlikte eylem yürüteceğiz. Birleşsek ancak, halklarımızı ve tüm insanlığı koruyabiliriz» çağrısına kulak verdiğini gösterdi. Bu çağrıyı takip eden sürede geçtiğimiz Ekim ayında UDKF dünya ölçüsünde barış ve silahsızlanma için kadın eylemleri başlattı.

Federasyon, emperyalizme karşı eylemlerin, gösterilerle, yürüyüşlerle, barış kamplarıyla, barış okullarıyla ve kadın festivalleriyle; sanayi işletmelerinde, yerleşim bölgelerinde ve kadın üyeleri olan bütün örgütlerde kadınlardan oluşacak barış gruplarının kurulmasıyla; yeni savaşım biçimlerinin ve barış ruhunda eğitimin geliştirilmesiyle güçlendirilmesi için bir çağrı yayınladı. Bu yıllarda yürütülecek kampanya, Uluslararası Kadınlar Günü 8 Mart, Uluslararası Çocuklar Günü 1 Haziran, ve Birleşmiş Milletlerin öncülük ettiği Silahsızlanma Haftasında Uluslararası Kadın Eylem-

leri Günü gibi günlerde de yapılacak savaş karşıtı eylemlerle sürdürülecek. Bu çağrı İspanya, İsveç, Angola, Guyana, Cezayir ve diğer birçok ülkedeki kadın örgütleri tarafından coşkuyla karşılandı.

Barış ve Halkların mutluluğu üzerine düşüncelerimizin ışığında bu yaz Prag'da toplanacak «Nükleer Savaşa Karşı, Barış ve Yaşam için Dünya Forumu» için hazırlıklar yapıyoruz. Lizbon toplantısına geleneksel kadın örgütlerinin yanısıra, forum hazırlıklarına ilişkin sorunlara ilgi gösteren yeni barış gruplarının da katılması bizleri yüreklendirdi. Bu forumda kadınlar bütün delegasyonlarda çok iyi bir şekilde temsil edilmelidirler.

UDKF'nin çağrısında şöyle denilmektedir! «Bizler, dünyamızın nükleer yıkıma uğramasını önlemek için, dünyanın çeşitli yörelerindeki saldırganların ellerini kırmak için, bugün askersel amaçlarla kullanılan her şeyin halkların refahı için kullanılmasını sağlamak için her gün, her saat, her dakika eylemde bulunmak zorundayız.» Silahlanma yarışı durduruluncaya kadar, nükleer savaş tehlikesi yok edilinceye kadar biz UDKF'nin bu çağrısına bağlı kalacağız.

Bariş savaşımında tarafsız kalınamaz

Franz Muhri

Avusturya Komünist Partisi Başkanı

26 Ekim 1955'de Avusturya parlamentosu ulusun sürekli tarafsızlık statüsünde kalmasını getiren anayasayı gönüllü olarak onayladı. Daha önce, aynı yılın 15 Mayıs'ında imzalanan Devlet Antlaşması ile birlikte (1), bu anayasa, pek çok açıdan, Avusturya'nın gelişmesinde yeni bir çağın başlangıcını belirledi.

Tarafsızlığın ilanı, barış ve yumuşama davasının bir utkusu oldu. Batılı devletlerin Avusturya'yı kendi askersel paktlarına sokmayı ve sosyalist ülkeler topluluğuna karşı bir sıçrama tahtası olarak kullanmayı amaçlayan planları etkisiz kaldı. O zamandan beri Avusturya her tür ülkeyle iyi ilişkiler kurdu. Uluslararası alandaki saygınlığı arttı ve sosyalist ülkelerle ilişkilerini normalleştirdi. Karşılıklı yarar ilkesi üzerine kurulu bu işbirliği, bugün, değişik toplumsal sistemlere bağlı ülkeler arasında barış içinde yanyana yaşamanın gerçekleştirilebileceğine bir kanıt olarak gösterilebilir.

Bundan oldukça uzun bir süre önce, bazı çevreler, Avusturya'nın sürekli tarafsızlık statüsünü, savaş mı barış mı sorusunda «tarafsız» kalmak gibi gösterdiler. Ama gerçekte, bu çevreler NATO'nun militarist, saldırgan güçlerine destek oldular. 1970'lerin başlarında Avusturya'nın dış politikası giderek aktif tarafsızlığa doğru kaydı. Ama bu süreç şimdiye dek gerekli boyutlara varmamıştır.

Avusturya'nın Avrupa ve dünya politikasına daha geniş çaplı ve daha etkin çözüm yolları getirmesini özellikle burjuva tutucu partiler (Avusturya Halk Partisi ve Avusturya Özgürlük Partisi) engelliyorlar. Bu partiler tarafsızlığa açıkça karşı çıkmıyorlar, ama pratikte Avusturya'yı, AET ve NATO'ya ellerinden geldiği kadar sıkı bağlamaya çalışıyorlar. Devlet radyosu ve basın bir kısmı savaşa ideolojik olarak hazırlama çalışmalarına katılmayı sürdürüyorlar ve hemen hemen her gün, diğerlerinin yanı sıra, «Sovyet tehdidi» yalanını yayıyorlar.

Avusturya Komünist Partisi, dış politikada aktif tarafsızlık için ardıcıl bir şekilde ısrar ediyor, AKP, bunu yumuşama, silahsızlanma ve barış savaşımına bir katkı olarak görüyor. Olayların gidişi, artan nükleer tehlike

(1) Bağımsız ve Demokratik bir Avusturya'nın Yeniden Kurulması ile İlgili Devlet Antlaşması, bir yanda İngiltere, SSCB, ABD ve Fransa, öte yanda ise Avusturya olmak üzere Viyana'da imzalandı ve 27 Temmuz 1955'de yürürlüğe girdi. (Not Red.)

karşısında, tarafsızlık statüsünün kendiliğinden Avusturya'nın güvenliğini sağlamaya yetmeyeceğini açıkça gösteriyor. Bununla birlikte, deneyimden çıkartılan dersler, Avrupa'da yumuşamanın ve tüm Avrupa ülkeleri arasında işbirliğinin gelişmesinin, Avusturya gibi kapitalist ve sosyalist sistemlerin bitiştikleri bir yerde bulunan bir ülkeye önemli yararlar sağladığını gösteriyor. Günümüzdeki uluslararası koşullarda, küçük ulusların sözünün bile büyük önemi olduğu gittikçe daha iyi anlaşılıyor.

Yumuşama sürecinden ileri gelen bu değişiklikler, ABD'nin en gerici çevrelerinin, ABD askersel-endüstri kompleksinin ve onun işleri yürüten kolu Reagan yönetiminin yol açtığı, uluslararası durumdaki en son kötüleşmeler açısından bakıldığında, büyük önem taşıyorlar. «Komünizme karşı haçlı seferi», Batı Avrupa'ya yeni orta menzilli ABD roketleri yerleştirilmesi ve ABD'nin askersel üstünlük sağlanması amacıyla silahlanma yarışının tırmandırılmasıyla ilgili NATO kararının üstünü örtmeye yarıyor. «Komünizme karşı haçlı seferi» Sovyetler Birliği'ne ilk nükleer darbeyi indirme tehlikeli arzusunun kırbaçlı ve nükleer bir savaş çıkartma ve böylesi bir savaşı kazanma olanağı üzerinde konuşmayı teşvik ediyor. Aynı şekilde, pek çok ülkedeki gerici güçlere ve faşist diktatörlüklere desteğin artırıldığını, ABD'nin Batı Avrupalı bağlaşıklarına sosyalist ülkelerle ekonomik bağlarını azaltmaları için baskı yaptığını, savaş için ideolojik hazırlıkların çoğaltıldığını ve en son olarak da, sosyalist ülkelerdeki halk düşmanı güçleri ve grupları güçlendirmek için çaba harcadığını görüyoruz. Kısaca söylemek gerekirse, İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminden bu yana, dünya çapında yeni bir yıkım tehlikesi hiç bir zaman bugünkü kadar artmamıştı.

Avusturya'da yukarıda sayılan gelişmelere sıkı sıkıya bağlı olarak, son derece önemli olumlu bir politik fenomen ortaya çıktı. Yaygın ulusal bir barış hareketinin gelişmesini kastediyorum. Pek çok etmen bu olay için olumlu koşullar yaratıyor:

Birincisi, tehlikenin ne denli büyük olduğunu, nükleer bir savaş olasılığının insanoğlunun varlığını sürdürmesine karşı bir tehdit oluşturduğunu, sürekli tarafsızlığın bile insanı bu tehlikeden koruyamayacağını görenlerin sayısı sürekli artıyor.

İkincisi, Reagan yönetiminin hiçbir şeye aldırmayan, saldırgan politikası, Avusturya hakkında barışın geleceği konusunda kaygılar uyandırıp bu kaygıları yükselterek, halkın geniş kesimlerini harekete geçirdi.

Üçüncüsü, barış hareketinin Batı Avrupa'daki, özellikle de FAC'deki boyutlarının, Avusturya üzerinde harekete geçirici bir etkisi oldu. ABD'deki savaş karşıtı güçlerin sayısı da aynı etkiyi gösterdi.

Dördüncüsü, Avusturya komünistlerinin uzun yıllar boyunca usanmadan, barış, silahsızlanma ve yumuşama için gösterdikleri çabaların kamuoyunu

etkilediği söylenirse, hiç de abartma yapılmış olunmaz. AKP'nin bazı istem ve kanıtlarına, şimdi gittikçe artan boyutlarda yanıt alınıyor.

Avusturya barış hareketinde sosyalistler, hristiyanlar, partizimler ve kömünistler yer alıyor. Bu hareketin omurgasını, eyalet, kent ve ilçelerdeki girişim grupları oluşturuyor. Bu grupların temsilcileri zaman zaman ulusal konferanslarda biraraya geliyorlar. Burada, politik sorun ve öneriler ve barış hareketinin eylemleri konusunda tartışılıyor, üzerinde uyum sağlanan alanlarda ise ortak görev ve amaçlar belirleniyor.

Örneğin, 15 Mayıs 1982'de Viyana'da yapılan ulusal çapta bir gösteriden önce, uzun bir tartışma yapıldı. Bu tartışma sonucunda, «Silahsızlanma, nükleer bir savaşı önlemek demektir» belgisiyle dile getirilen bir politik platform oluşturuldu. Bu platform, Avrupa'daki nükleer silah sayısının dondurulmasını, giderek azaltılmasını ve anakaranın nükleer silahlardan arınmış bir bölgeye dönüştürülmesini istiyordu. Bu platformda öne sürülen en önemli istemlerden birisi, Avusturya savaş endüstrisinin tüketim malları üretimine geçmesini istemek oldu.

Barış hareketinin ayırıcı niteliklerinden birisi, farklı politik kanıtlara ve farklı dünya görüşlerine sahip insanların, bünyesinde işbirliği yapımlarıdır. Barış hareketinde bu farklılıkların üstü örtülüyor, ama nükleer bir savaşı önleme temel amacı çevresinde, harekete katılan bütün grup ve bölükler arasında bir uzlaşmaya gidilebileceği ve ortak girişimler ve eylemler konusunda anlaşmaya varılabileceği kanıtlanıyor. Bununla birlikte, bu uzlaşmanın, her yeni evrede tartışma yoluyla baştan aşağı yeni geliştirilmesi gerekiyor.

Örneğin, 15 Mayıs 1982'de yapılan ve Avusturya barış güçlerinin savaştan bu yana yaptıkları en büyük gösteri olarak değerlendirilen gösteriden önce, dikkatler bu ulusal gösterinin hazırlıkları ve nasıl yapılacağı üzerinde toplandı. 1982 sonbaharında, Birleşmiş Milletler Örgütü'nün Silahsızlanma Haftası çerçevesinde, toplantılar düzenlendi. Bunlardan biri de, Viyana'da yapılan büyük kültür festivali oldu. 18-19 Aralık 1982'de toplanan, çeşitli halk örgütlerinin temsilcilerinin katıldığı bir konferansta, politik ve ideolojik sorunlar ve hareketin bu yıl için olan istemleri ve amaçları anlayışla ele alındı. Çabaların, öncelikle NATO'nun Avrupa'ya yeni ABD roketleri yerleştirme kararına karşı savaşım üzerinde yoğunlaştırılması ve bu doğrultudaki eylemlerin 1983 yılında daha da etkinleştirilmesi gerektiği görüşü gittikçe yaygınlaşıyor.

Savaş karşıtı harekete katılan genç Avusturya'lıların sayısının artması anlamlıdır. İşçi sınıfı örgütlerine, özellikle fabrika konseylerini ve sendikaları savaş karşıtı harekete yöneltme konusunda, ilk sözünü etmeğe değer çabalar gösterilmeğe başlandı. İşçi sınıfı örgütlerinin harekete kaza-

nılmasının henüz yetersiz olması, hareketin en başta gelen zayıflığını oluşturuyor. Yeni yeni bağımsız halk örgütleri, örneğin doktor, öğretmen vb. dernekleri giderek daha aktifleşiyor. Sanatçı örgütleri üyelerinin barış davasına katkılarına özel bir önem veriliyor. Son zamanlarda, çevre korunması için yaptıkları eylemlerin yanısıra, barış ve silahsızlanma da isteyen, gittikçe artan sayıda grup ve dernek ortaya çıkmaya başladı.

Bugün, Avusturya barış hareketinin kullandığı savaşım biçim ve yöntemlerinin genişliği ve çeşitliliği onun karakteristik yanını oluşturuyor. Buna karşılık, hareketin deneyimi, aldığı önlemler ve duygusal alandaki çarpıcılığı da üyelerinin düşünce biçimini etkiliyor.

Avusturya Barış Konseyi, yıllardır Dünya Barış Konseyi ile işbirliği için dedir. Avusturya Barış Konseyi, hiçbir şekilde yönetici bir organ değildir. Hiçbir koşulda böyle bir organ olamaz ve olmamalıdır. O sadece, Avusturya'daki savaş karşıtı harekette işbirliği yapan güçlerin, hareketlerin, grupların bileşen bir ögesidir. Avusturya Barış Konseyi, çalışmaları ve kendi bağımsız girişimleriyle, ortak savaşıma yapıcı bir katkıda bulunmaktadır.

Bu sırada, tutucu burjuva partileri barış hareketi karşısındaki olumsuz ve düşmanca tutumlarını sürdürüyorlar. Ama sosyal demokrasi tutumunu değiştirdi. Avusturya Sosyalist Partisi başlangıçta, hareketin hızını kesmek amacıyla bir politik kampanya açmaya, hareketi platformunu değiştirmeye zorlamaya, savaş karşıtı eylemlerde komünistlerle bir araya gelmesini engellemeye çalıştı. Ama, geçtiğimiz yıl Mayıs ayında Viyana'da yapılan dev toplantı ve gösteri, ASP liderlerini de, Avusturya barış savaşçılarının etkisini, bu gerçeği kabul etmek zorunda bıraktı.

Sosyal demokratlar şimdi, kendilerini bir «barış partisi» olarak gösteriyorlar, barışı «savunmak» amacıyla kendileri ayrı eylemler düzenliyorlar. Ama, bir yandan bunu yaparken, bir yandan da, ulusal barış hareketinin belli başlı eylemlerini engellemek ya da bölmek için sağda solda yeni girişimlerde bulunuyorlar. ASP liderleri, 24 Nisan 1983'de yapılması öngörülen genel seçimlerde, günümüzün ana belgisini (barış hareketinin güçlendirilmesi, yaygınlaştırılması ve birleştirilmesini) kendi taktik çıkarları, kendi partilerinin politik çıkarları için kullanmayı amaçladıklarını açıkça belli ediyorlar.

Avusturya toplumunun yaşamında yeni bir öge, neofaşist grup ve örgütlerin etkinliklerinin artmasıdır. Bunlar, dev boyutlara varan işsizliğin, iş bulma umutlarının yitirilmesinin, sosyal adaletsizlik ve yolsuzlukların, demokrasinin kısıtlanmasının ve güçsüzleştirilmesinin ve benzeri şeylerin, halkın kızgınlığını artırmasından yararlanmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Neofaşistlerin, özellikle gençleri sağa doğru dönmeye zorlamakta

kararlı oldukları görülüyor. Buna yanıt, temelini ilçe, eyalet ve ulusal düzeydeki anti-faşist komitelerin oluşturduğu eylem birliği oldu. Bu komitelere sosyalistler, komünistler, hristiyanlar ve partizizler katıldılar. Bunlardan bazıları barış savaşımına da katılıyor. Anti-faşist hareket bağımsızdır. Böyle olması da gerekir. Barış hareketi kuşkusuz çok daha geniştir. Ama bu, bireysel eylemler arasında eşgüdümün ve karşılıklı destek sağlamanın dışlanması demek değildir.

Yakın tarihten çıkartılan önemli derslerden birisi, gerici ve faşist güçlerin İkinci Dünya Savaşı hazırlıklarının ögesi olarak, demokrasiyi rayından çıkarmış olmalarıdır. 1920'lerde ve 1930'larda, komünist ve işçi hareketi faşizm demenin savaş demek olduğunu açıkça belirtmişti. Bu değerlendirme acı deneyimler sonucunda elde edildi. İçinde bulunduğumuz yeni tarihsel durumda da, neofaşizme ve gericiliğe karşı savaşımın barış için savaşım arasında benzer bir bağ var. Bu nedenle biz, neofaşist örgütlerin ve propagandanın yasaklanmasını ve okullar ve yığınsal iletişim üzerindeki etkilerine son verilmesini isteyen eylemleri, yumuşamaya, yeni bir dünya savaşımının engellenmesine bir katkı olarak görüyoruz.

Avusturya komünistlerinin savaş karşıtı harekette oynadıkları rol hakkında birkaç söz söyleyelim.

AKP, 24. Kongresinde, üyelerin önünde duran en önemli ulusal çapta sorunun, barış için savaşımın önümüzdeki dönem daha da aktifleştirilmesi olduğunu belirtti. Bu konudaki ilkemiz, hiçbir parti ya da örgütün, bu savaşımında kendi tekeline kurmak istemeye hakkı olmadığıdır. Öteki Batı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Avusturya'da da, herşeyden önce komünistler, sosyal demokratlar ve hristiyanlar arasında işbirliği zorunludur.

Parti, savaş karşıtı harekete aktif ve yapıcı bir şekilde katılmayı ve hareketin bağımsız, partilerüstü ve demokratik niteliğine saygı göstermeyi bir görev olarak kabul ediyor. Biz, hiçbir politik ya da ideolojik farklılığın, nükleer bir yangını önlemek için verilen ortak savaşımın caymayı haklı göstermediği ilkesine sıkı sıkıya bağlıyız. Üstelik, Avusturya barış hareketi deneyimi, değişik görüşler arasındaki dostça açık tartışmanın zorunlu olduğunu gösteriyor. İdeolojik farklılıkların nükleer bir felaketi önlemek için verilen ortak savaşımın sorunları karşısında ikinci planda kalmaları gerektiği anlayışı egemen olursa, böylesi bir açık yürekle yapılan tartışma, eylem birliği ile çelişmez. Tersine, böylesi bir birliğe giden yolu döşemeğe yarar.

Komünistler, bilimsel dünya görüşleri olan Marksizm-Leninizm'e uygun olarak, ideolojik çalışmalarında aşağıdaki amaçları formüle ettiler:

– Halk, savaş tehlikesinin nereden geldiğini anlayacak duruma getiril-

melidir. Günümüzde anti-komünist propaganda, gittikçe artan sertliğini, savaş tehlikesinin Sovyetler Birliği'nden geldiği iddiasından alıyor. Öte yandan, en büyük emperyalist devlet (ABD) ile en büyük sosyalist devlet (SSCB) arasında önemli bir fark olmadığı, her ikisinin de barışı tehlikeye soktuğu yolundaki yanlış görüş, bugün de bütünüyle yürürlüktedir. Sovyet barış politikasının, anti-sovyet propagandanın günümüzdeki bu ana argümanının geriye püskürtülmesine çok büyük yardımı olmaktadır. Sovyetler Birliği, pek çok girişimiyle öne çıkmıştır ve gerek stratejik silahlar, gerek orta menzilli nükleer silahlar, gerekse konvansiyonel silahlar konusunda sürekli yeni yapıcı önerilerde bulunmaktadır. Leonid Brejnev'in yitirilmesinden sonra SBKP MK Genel Sekreterliği görevine Yuri Andropov'un seçilmesiyle, Sovyet dış politikasının ardıcıl bir şekilde sürdürüldüğü açıktır.

Sosyalist ülkelerde barışın savunulması için yapılan çeşitli yığınsal eylemleri geniş yığınlara duyurmak çok önemlidir. Bu eylemler, emperyalizmin bu ülkelerde anti-sosyalist gruplar oluşturması ve barış hareketinin bir parçası oldukları gerekçesiyle onları finanse etmesiyle tam bir karşıtılık oluşturuyor.

– Savaş ve barış sorunu da içinde olmak üzere, herşeyin eninde sonunda «seçkinler» tarafından saptandığı, «her zaman savaşlar olduğu ve bundan sonra da olacağı» görüşlerinin iyice yaygın olduğu tarafısız Avusturya'da, komünistler, günümüzde yeni bir dünya savaşını önlemenin mümkün olduğu inancını halk arasında güçlendirmek zorundadırlar. Bunun nedeni, emperyalizmin özünün değişmiş olması değil, ama dünyada güçler dengesinin barıştan, demokrasiden ve sosyalizmden yana değişmiş bulunmasıdır. Ancak bu olanağın gerçeğe dönüştürülmesi için, kapitalist ülkelerdeki savaşın büyük ölçüde yükselmesi gerektiği de bir gerçektir. Bu savaşıma Avusturya halkı da önemli bir katkıda bulunabilir.

Komünistlerin önünde duran ana sorunlardan birisi de daha fazla işçi ve sendikanın barış hareketine yöneltilmesidir. Biz, işçi sınıfının barış hareketinde öncü bir rol oynaması gerektiğine, emekçilerin ciddi bir katkısı olmaksızın son çözümde hareketin başarıyla gelişmeyeceğine inanıyoruz.

İşçilerin daha fazla seferber edilmeleri için, onların, barış, silahsızlanma ve uluslararası gerginliği azaltma savaşımıyla, istihdam, sosyal kazanımların korunması ve genişletilmesi ve benzeri gibi sosyal-ekonomik çözümler ve istemler arasında sıkı bir bağ olduğunu göremeleri için harekete geçirilmeleri önemlidir. Silahlanma yarışının tırmanması bunalımı artırmaktadır, oysa endüstrinin tüketim malları üretimine kaydırılması yeni işyerleri açacaktır. Endüstrileşmiş kapitalist ülkelerde askersel harcamaların artması, emekçilerin kazanımlarının kesintiye uğramasına yol

açmaktadır. ABD yönetiminin Avusturya'yı sosyalist ülkelerle ekonomik ilişkilerini azaltmaya zorlaması, ülkemizi işsizliğin daha da artması tehlikesiyle karşı karşıya bırakmaktadır.

– Son olarak, deneyim, komünistlerin barış hareketine ciddi bir şekilde katılmalarının yanı sıra ve onunla sıkı sıkıya bağlı olarak, Komünist Partisinin bağımsız bir şekilde davranması gerektiğini göstermiştir. Yani, bizim kendi yayınlarımız, eğitimimiz, yığın ajitasyonumuz ve yaygın sosyal eylemlerimiz bağımsız olmalıdır.

Avusturya hükümeti, kendisinin de barış ve yumuşamadan yana olduğunu ilkesel olarak açıklamıştır. Bununla birlikte, NATO'nun Batı Avrupa'ya yeni orta menzilli roketler yerleştirme niyetini şimdiye kadar tek bir kelimeyle eleştirmemiştir. Böylece aslında, Reagan'ın NATO'nun militarist çevrelerinin sürdürdüğü politikanın elinde bir oyuncak olmaktadır.

15 Ocak 1983'de yapılan bir parti konferansında, parlamento seçimleri hazırlıkları üzerine alınan bir kararda, oy birliğiyle şu benimsendi: «Biz komünistler, tarafsız Avusturya'nın yumuşama ve silahsızlanmaya daha büyük bir katkıda bulunmasını istiyoruz. Barış hareketiyle onun istemleriyle dayanışma içindeyiz. Özellikle, Batı Avrupa'ya yeni nükleer roketler yerleştirilmesine karşı çıkması için; nükleer güçlerin ilk nükleer vuruşu yapmayacaklarına dair – Sovyetler Birliği bu yönde kendisini şimdiden bağlamıştır – kendi aralarında bir anlaşmaya varmaları yolunun açılmasına katkıda bulunması için; ilk adım olarak tüm nükleer silahların sayısının dondurulmasına ve giderek sayılarının indirilmesine yardımcı olması için hükümete baskı yapan istemleri destekliyoruz»⁽²⁾.

Komünist Partisi, Avusturya kamuoyunun hükümete ve parlamentoya, yeni roketlerin yerleştirilmesine karşı olduklarını açık ve ikircimsiz bir şekilde açıklamaları doğrultusunda onları etkilemek için, daha fazla baskı yapması gerektiği kanısındadır. Yığınsal iletişim araçlarının objektif ve güvenilir bilgiler vermesini istiyoruz. Avusturya'nın, Batılı emperyalist propaganda ajanslarının sosyalist ülkelere saldırmakta kullandıkları bir ideolojik sıçrama tahtası olarak kullanılmasına son verilmelidir. Komünistlerin bu istemlerinin yerine getirilmesi, halkımızın dünya çapındaki savaş karşıtı savaşıma önemli bir katkısı olabilir.

Avusturya'da oluşan durum sadece ülkemize özgü bir olgu değildir. Şu sırada diğer bazı Avrupa ülkelerinde ve ABD'nin kendisinde yaygın ve güçlü savaş karşıtı hareketler oluşuyor. Biz, tek tek ülkelerde ve çeşitli anakaralarda barış savaşçıları arasındaki ilişkilerin daha sıkı olması gerektiği ve çeşitli uluslararası toplantıların buna hizmet etmekle yükümlü

⁽²⁾ «Volksstimme», 18 Ocak 1983.

olduğu görüşünde yiz. Kuşkusuz, savaş karşıtı örgütlerin tek bir uluslararası yönetim merkezi olamaz ve olmamalıdır.

Barış ve Yaşam için, Nükleer Savaşa Karşıtı Dünya Parlamentosu önümüzdeki yaz Prag'da bu koşullarda toplanacaktır. Bu uluslararası forumun barış ve silahsızlanma için dünya çapında verilmekte olan savaşıma yeni bir atılım sağlayacağını umuyoruz. Nükleer yokolma tehdidinin karşısında bu, en temel insan hakkının, yaşama hakkının korunması demektir.

TÜSTAV

«Kendimi Savaşımın Dışında Düşünemiyorum»

Mahkemede devrimci görüşleri açıklama, rejimin halka karşı, baskıcı karakterini ortaya çıkarmada kullanılması uzun zamandır devrimci işçi sınıfı hareketinin K. Marks ve Engels tarafından başlatılan geleneği olmuştur. (1) Çarlığın sanık sandalyesine oturduğu komünistleri «partimiz üstüne konuşmaları» için uyarın V. İ. Lenin mahkemede izlenecek tutuma ilişkin bazı görüşler ortaya koydu. (2)

Kapitalist ülkelerde komünistler duruşma salonunu, emekçi halkın yaşamsal çıkarlarını koruma hakkını savunmak için kullanmak zorundadır. Sudan Komünist Partisi'nin kurucularından, Merkez Komitesi Sekreterliği üyesi Tijani Tayib Babekr 1980 sonbaharında tutuklandı. Yüksek mahkeme ona yönetilen suçlamayı anayasaya aykırı bulunca, yetkililer onun «dava»sını Devlet Güvenlik Mahkemesine devrettiler. Uzun süreli hapis cezasına çarptırıldığı gülünç duruşma 1982'de oldu. O, duruşmada çürümüş, halk düşmanı rejimi suçlayan ateşli parlak bir konuşma yaptı. Aşağıda onun bu konuşmasından parçalar yayınıyoruz.

Bay Başkan ve Devlet Güvenlik Mahkemesi üyeleri,

Bu duruşmayla ben daha sömürge döneminden başlayan, düşünceleri ve eylemleri yüzünden demokrasi üzerinde baskı unsuru olan ve örgütlenme, söz özgürlüğü gibi doğal hakların kullanılmasının cezalandırılabilmesini getiren kanunlar temelinde yargılanan Sudan yurtseverleri ve demokratlarının uzun listesine dahil edilmiş oluyorum.

Bugünkü rejim halkımızın demokrasi istemini bastırmak için elindeki tüm araçları kullanıyor. En açık baskı araçlarından biri, devletin güvenliği kanunu, yetkililer tarafından Sudan'lıları baskı altında tutmak, insanlık onurundan yoksun bırakmak ve onları birer hayvana döndürmek için kullanılıyor. Devlet gece gündüz her vatandaşı rahatsız ediyor, kişi ve konut dokunulmazlığını hiçe sayıyor, onun günlük ekmeğini esirgiyor, süresiz hapse tikiyor ve grevlere veya hatta barışçıl gösterilere katılmışsa ona karşı, idama kadar uzanan zorbalık uyguluyor. Kendisine bir suç yöneltilen vatandaşın hakları elinden alınıyor. Soruşturma dahi başlamamışken kendisine hüküm giymiş olanlardan daha kötü davranılıyor, sık sık fiziksel ve psikolojik işkence yapılıyor. Yetkililer canlarının istediğini söylerler, sorgulaması yapılan, hapiste olan veya sadece karşıları olan kim-

(1) Bak: K. Marks ve F. Engels'in 254–272 «Neue Rheinische Zeitung Duruşması»ndaki konuşmaları, K. Marks'ın Demokratların Rheinisch Bölge komitesi Duruşması'nda yaptığı konuşma. (K. Marks, F. Engels, Yapıtlar, c. 6, s. 235–253, 254–272.)

(2) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 9, s. 170.

seleri onlara kara çalarak, onları aşağılayarak, lekeleyerek, yayın organları aracılığıyla peşinen mahkum ederler. Tüm bunlar kamuoyunca bilinen ve kişisel olarak benim tanık olduğum şeylerdir.

Tutuklanışından hemen sonra basında, devlet güvenlik aygıtındakilere atfen benim ve Komünist Partisi'nin «yabancı servislerin ajanları» olmakla suçlandığımız yollu haberler yayınlandı. Güvenlik örgütünün başı bir Mısır gazetesine verdiği demeçte «tüm komünistlerin yabancı bir ülkeden düzenli olarak direktif aldıklarını» söyledi.

Ben kanını, canını vatanına ve hakına adanmış bin vatandaş olarak bu üydürmeleri ancak ucuz ve korkakça ileri sürülen yalan olarak tanımlayabilirim. Soruşturma komisyonu Komünist Partisi'nin iç ve dış politikasıyla ilgili olarak yüzlerce belgeyi inceledi. Hiç bir seferinde dolaylı olarak da olsa, yabancı bir ülkeden gelen direktif şeklinde bir soru sorulmadı veya yabancı ajanlar olarak çalışmakla suçlama yapılmadı. Komünist Partisi şanlı bir tarihe sahiptir. Halkımızın verdiği savaşım içinde onun önemli bir yeri vardır. Komünistler çeşitli hükümetlerle uğraşmak zorunda kaldılar ve onların – hem yöneticilerin hem de sıradan üyelerin – birçoğu mahkeme önüne çıkarıldılar. Ama şimdiye dek hiç bir zaman yabancı ajanlar olmakla suçlanmış değillerdir. Bu yalnızca kanıt yetersizliği değildir, çünkü böyle bir kanıt yoktur ve olamaz da.

Sudan Komünist Partisi gerek ülke içinde gerekse ülke dışında Sudan'daki öteki partilerden çok daha fazla inceleme konusu olagelmıştır. Sudan'daki, Arap ülkelerindeki ve Afrika'daki politik, sendikal hareketlere ilişkin kitaplarda, yazılarda ona hakkı olan gerekli ilgi gösterilmiştir. Bu konuları ve ülkemizin tarihini izleyenler komünistlerin, daima yurtseverlerin ön saflarında yer aldığını ve onların partisinin Sudan'da dış etkiden gerçekten bağımsız olan tek politik örgüt olduğunu görürler. SKP uluslararası prestije sahiptir ve onun bağımsızlık, dostluk ve dayanışma ve ortak yüce amaçlar için birleşik savaşım temeli üzerinde komünist partilerle, demokratik örgütler ve hareketlerle sıkı bağları olduğu bilinmektedir.

Iddianamede ben ve Komünist Partisi ulusal birliği bölmekle suçlanıyoruz. Savcı kapanış konuşmasında partimizin, işçi sınıfı erki kurmak ve dolayısıyla toplumda bir sınıfın egemenliğini kurmak, sınıfsal uzlaşmazlıklar yaratmak için çalıştığını iddia etti.

Bu türden bir suçlamanın, ülkemizde çok az sayıda kişiden oluşan toplumsal sınıfın çıkarlarını, isteklerini yansıtan ve aynı zamanda tüm ulusu temsil ettiğini iddia eden, çoğunluk üzerindeki yönetimini zor ile sürdüren, emekçi halkı ve ülkenin zenginliklerini kendi dar bencil çıkarlarına, rejimi destekleyen yabancı emperyalist ve gerici çevrelerin çıkarlarına bağımlı kılan hükümetin resmi görevlisinin ağzından çıkması hayret verici değil midir?

Evet, Komünist Partisi işçi sınıfının ülkemizde politik erkin başına geçmesi için savaşım veriyor, ama bununla sınıfsal uzlaşmazlığın olduğu bir rejim yerleştirmek için çalıştığı kesinlikle gerçek dışıdır. Gerçek başka bir şeyde yatıyor: Parti amacına başarıyla ulaştığı zaman Sudan tarihinde ilk defa erkin yığınların bizzat kendilerinin çıkarlarını yansıttığı, baskı ve teröre değil, halkın büyük çoğunluğunun iradesine dayandığı bir durum ortaya çıkacaktır.

İşçi sınıfı kimseyi sömürmüyor, herkesi etnik, ırkçı, dinsel ve bölgesel ayrımlara son vermek için birliğe davet ediyor. O sonul amacına, yani kapitalist sömürünün sona erdirilmesine, çalışan nüfusun tüm toplumsal ve ulusal kesimleriyle, baskıların, sömürünün ve ayrımların ortadan kaldırılması uğruna geniş ve güçlü bir bağlaşıklık olmaksızın ulaşamaz. Birlik işçi sınıfının yaşamsal gereksinimidir ve bundan ötürü düşmanları onun saflarına ayrılık tohumları ekmek için ellerinden geleni yapıyorlar.

Komünist Partisi kendi dayandığı ideolojisini kılavuz ediniyor. O, kendisini bir bölge, din veya grupla sınırlamadan, tüm ülke çapında var olduğu için, ulusal birliğin bünyesinde somutlaşan bir partidir. Programında tüm Sudan'ı ilgilendiren sorunların çözümünü öneriyor. O, Başkanlık kararnamelerine yada dinsel kurallara göre değil, gerçek demokratik seçimler sonucunda işçilerin, aydınların, Güney Sudan halkının ve Sudan'ın her bölgesinden kadınların en üst düzeylerde yöneticiliklere geldikleri tek partidir. Burada gözönüne alınan şey yalnızca onların kendilerini halkına, ülkelerine adanmışlıkları ve ideolojik, politik ve moral sağlamlıklarıdır. Parti yığınların sendikalarda, çeşitli derneklerde, kültürel ve toplumsal örgütlerde birleşmeleri için savaşmıştır. Ortak sorunlarımızın çözümü için işçilerin, köylülerin, öğrencilerin ve aydınların bağlaşıklığının oluşturulmasına yardım etmiştir. Partimiz bölgesel örgütlerin ortaya çıkışının nesnel nedenlerini görüyor. Parti, onları ırkçılıkla damgalamak yerine, onlarla işbirliği yapmaya çalıştı, işçi sınıfı ve öteki demokratik güçlerle bağlaşıklık içinde, bölgesel ayrımları olmayan, ulusal birlik bayrağı altında bir Sudan kurmak için yurtsever çalışma içinde birleşmeye çağırdı.

Bay başkan,

Bir önceki duruşmada önemli bir sorun olan, Komünist Partisi'nin «ulusal uzlaşma» konusundaki tutumunu sordunuz. ⁽³⁾ Bu tutum birçok bölgede açıklanmıştır ve bunun özü, «ulusal uzlaşma»nın ulusal çapta politik bunalım sonucu ortaya çıktığıdır. Ciddiyetinin kanıtlanması için «ulusal uzlaşma»nın bunalımın nedenlerinin ortadan kaldırılmasına yöneltilmesi gerekir. Bu yöndeki ilk adım demokrasinin yeniden kurulması ve örgütlenme ve söz özgürlüğünü yasaklayan yasaların yürürlükten kaldırılmasıdır.

(3) Daha ayrıntılı bilgi için bak: A. Salim, «Kapitalizme yönelim çıkmaz sokaktır», «Barış ve Sosyalizm Sorunları», sayı 6, 1980, (Not Red.)

masıdır. Bunun dışında partimiz, komünistler ve 19 Temmuz Hareketi-
ne (4) katılanlar da içinde öldürülen tüm muhalefet liderlerinin temize
çıkartılmasının, duruşma tutanaklarının yayınlanmasının ve gömüldükleri
yerlerin açıklanmasının iyi niyetin kanıtı olacağını belirtti. Parti işkence
olaylarının açığa çıkarılmasını ve işkence için emir veren ve bunu uygula-
yanların cezalandırılmasını istedi.

Yayılan kimi savların tersine Komünist Partisi affı ve devlet yetkilileriyle
diyalog ilkesini reddetmedi, hatta rejimin bazı temsilcileriyle ön görüş-
melere başladı. Ancak Partimiz şunu sordu: Komünistler legale çıkarılsa
ve yetkililerle diyaloga girerlerse ve bu diyalog anlaşmayla sonuç-
lanmazsa yetkililer komünistlerin liderlerine karşı nasıl bir tutum alacak-
lar? Buna yanıt verilmedi. Bu koşullarda, birinin diğerlerinin ağzını tıka-
yıp hapse atma gücünün olduğu durumda iki taraf arasında diyalog nasıl
olabilir?

«Aslında ulusal uzlaşma», sukunet ve Uluslararası Para Fonu'nun em-
poze ettiği ekonomik önlemler için ortam arayan rejimin başvurduğu bir
oyun idi. Ama bunalım tırmanmaya devam etti. Burada, söz konusu olan
erk bunalımı, ekonomi ve dış politika bunalımıdır, ve bunun tek çıkış yolu
vardır: Demokratikleşmek.

Bay başkan, Mahkeme üyeleri,

Ülkemiz büyük bir sınav ve tehlike döneminden geçiyor. Bu durum,
onun sadık evlatlarına ülkeyi kurtarmak için iki ana istem etrafında bir-
leşme görevi veriyor: Birincisi, tüm anti-demokratik eylemlere son veril-
mesi, tüm politik tutukluların serbest bırakılması, başta devlet güvenlik
yasası olmak üzere hak ve özgürlükleri bastırmakta kullanılan tüm yasa-
ların kaldırılması istemi, ikincisi, egemenliğimiz onarılmalı, Camp David
anlaşmasına verilen destek geri çekilerek, ülkemizde askersel üsler kur-
mak üzere ABD ile yapılan anlaşmalar iptal edilerek, Mısır ile ortak
savunma anlaşması ve tüm benzeri anlaşmalar geçersiz ilan edilerek
egemenliğimizin yeniden sağlanması istemi.

Bay başkan, Mahkeme üyeleri,

Bu mahkeme önüne ilk kez çıkarılmıyorum. 40'ı aşkın yıldır savaşım
veriyorum. Bunda onuru, yaşamı boyunca ateşli yurtsever olarak kalmış
olan öğretmenim babamın büyük bir payı vardır. Bunda ulusal ve demok-
ratik hareketi canlandırma görevini omuzlayan benim kuşağımdan olan-
ların büyük payı vardır. 1924'ten sonra ilk defa yapılmış olan Mart 1946

(4) 19 Temmuz 1971'de sol görüşlü bir grup subay başarısızlıkla sonuç-
lanan bir darbe girişiminde bulundular. Sağ milliyetçiler ve Batı yan-
lısı elemanlar bu girişimi, anti-komünist kampanya başlatmak ve ken-
di konumlarını sağlamlaştırmak için kullandılar. Bu subaylara karşı
yapılan baskılar Komünist Partisi'ne de yayıldı. (Not Red.)

öğrenci gösterisinin girişimcileri ve başta gelen örgütçüleri arasında olmaktan onur duyuyorum. Mısır'da öğrenci iken kardeş Mısır halkı ile, sömürgeciliğe, aristokrasi hükümetine ve paşalara karşı ortak savaşıma mütevazî katkımdan dolayı onur duyuyorum. Değerli yoldaşlarımla birlikte, işçi sınıfı hareketinin ve örgütlerinin köylü hareketi ve derneklerinin oluşmasına yardım etmiş olmaktan, halkımızın özgürlük, toplumsal ilerleme ve demokrasi savaşımında yer almış olmaktan onur duyuyorum. Halkın yolunu, yurtsever yolu izlediğim için sürekli kovuşturulmaktan, tutuklanmaktan, hapsedilmekten ve cezalandırılmaktan onur duyuyorum. Hiç bir zaman kişisel çıkar gözetmedim, yurtseverlik görevimi yerine getirdim. Ben şimdi de uğruna yaşamımı adadığım yüce dava için, demokrasi ve sosyalizm bayrağı altında ülkemizin özgürlüğü ve bağımsızlığı davası için her türlü özveriye hazırım.

Ben bunları kendimi yüceltmek için söylemiyorum. Ben kendimi, halkımın ve onun devrimci güçlerinin verdiği savaşımın dışında düşünmüyorum. Kendimi, tüm güçlerini, benliklerini özgürlük, demokrasi ve toplumsal ilerlemeye adayan Sudan'lıların kahraman savaşımaları tarihinin dışında düşünmüyorum. Ben bu şanlı tarihin, soylu umutların ve özlemlerin ayrılmaz parçasıyım.

Asya ve Afrika ülkelerinde ulusal sorun

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi, «Asya ve Afrika Ülkelerinde Ulusal Kurtuluş Hareketlerinin Sorunları Komisyonu»nun girişimiyle Asya ve Afrika ülkelerinde ulusal sorun konusunda bir sempozyum düzenledi. Sempozyuma birçok Asya ve Afrika ülkesinin komünist partilerinin temsilcilerinin yanı sıra SSCB, Demokratik Alman Cumhuriyeti ve İran'dan bilim adamları katıldı. Sempozyumda sorunun eski sömürgelerin bağımsızlığa kavuşmasından sonra önem kazanan yanlarını ele alındı. Bu bağlamda, toplantıya katılanlar, genel metodolojik yaklaşıma, ulusal sorunun Leninist çözümüne özen göstererek, bir süre önce 60. kuruluş yıldönümünü kutlayan SSCB'nde ulusal kuruluşta elde edilen zengin deneyimlerin ışığında, özgül özellikleri olan yeni süreçleri incelediler. Aşağıda sempozyumda yapılan konuşmaların bir özetini yayınlıyoruz.

SOMUT TARİHSEL YAKLAŞIM

Sempozyuma katılanlar, Asya ve Afrika ülkelerinde ulusal sorunun bugünkü durumunu incelerken somut tarihsel yaklaşımın önemini vurguladılar. Ulusal hareketlerin tarihsel durumu ve ele alınan sorunun bugünkü durumunu gözününe almak, sorunun genel ve özel yanlarını anlamaya ve geçmişle bugün arasında bazı paralellikler kurmaya olanak veriyor. Konuşmacılardan çoğu, eski sömürge dünyasında ulusal sorunda bugün ortaya çıkan etmenlerin kökenini, ulusal hareketlerin toplumsal tabanını ve uluslar arasındaki ilişkilerde gelişme yönleri derinlemesine incelediler.

Ahmed Salim (Sudan Komünist Partisi), çok kısa bir süre öncesine kadar sömürgeciliğin rakipsiz denetimi altında bulunan, sosyal-ekonomik gelişmenin çok düşük düzeyde olduğu Afrika'da ulusal sorunun özgül yanları konusunda Afrika anakarasında geçen çağın deneyimleriyle bugünkü deneyimler arasındaki farklara değinerek şöyle dedi:

Afrika'nın birçok ülkesinde, ilkel yaşam koşulları, sadece kendi iç tüketimine dönük ekonominin hüküm sürmesi, diğer kapitalizm öncesi öğelerin ağır basması nedeniyle bağımsızlık kazanıldığı zaman uluslar henüz biçimlenmemişti. Kabile yapısı egemen durumdaydı. Bu koşullarda tarihte gördüğümüz biçimde ulusal hareketler doğamazdı. Bir başka önemli nokta da Avrupa'da ulusal sınırların tarihsel yoldan doğal çizilmiş olmasıydı. Afrika ise emperyalist sömürücüler tarafından anakaranın nasıl zor yoluyla paylaşıldığına bir örnek oluşturuyor. Bu paylaşım sonunda sömürgecilerin isteği doğrultusunda ulusal sınırlar çizilmiş oldu. Sonuçta, oluşan yeni devletlerin sınırları bazı yerlerde akrabalık ilişkileri olan etnik grupları bile bölen «yapay» sınırlar oldu.

Dahası, tarihin başka bir çağına ait olan Batı Avrupa deneyimi ele aldığımız konular açısından bugünkü deneyimlere benzememektedir. Çünkü o dönemde ulusal hareketlerin başını çeken burjuvazi feodal ayrılıkçılığa ve parçalanmalara karşın ulusal devletler kurulması amacını güdüyordu. Sömürge koşullarında bu sorunun kendine özgü yanları vardı. Emperyalizmin kölesi durumundaki halklar için ulusların kendi yazgılarını belirleme hakkı uğrunda savaşımın belirleyici yanı politik bağımsızlık elde etme savaşımıydı. Afrika deneyiminde, anakaradaki ulusal hareketler belli bir bölgede yaşayan ulusların, etnik grupların ya da kabilelerin bağımsız devletlerinin kurulması yolunda hareketler olarak ortaya çıkmadı.

Tersine bu hareketler, kurtuluş savaşına katılım oranları farklı olmasına karşın tüm ya da pek çok ulusal grubun sömürgecilığe karşı protestolarının bir ifadesiydi.

Apollon Davidson (SSCB Tarih Bilimleri doktoru) şunları söyledi: Ulusal-sömürgecilik sorununun çözülmesiyle durum değişmektedir. Çokuluslu eski sömürgelerin çoğunda olduğu gibi Afrika ülkelerinde de uluslar arasındaki karşılıklı ilişkilerin gelişmesinde belirleyici özellik, sömürgecilerin gitmesiyle nesnel olarak etnik grupların anti-sömürgecilik temelindeki birliğinin zayıflamasıdır. Çoğu kez dış baskı döneminde geri plana itilmiş olan öfke ve çatışmaların su yüzüne çıktığına tanık oluyoruz. Burada tarihin değişik dönemlerinin «üst üste gelmesinin» etkileri, (sömürgecilik öncesi dönemin kabile ve etnik gruplar arası çatışmaları, sömürgeciler tarafından izlenen yerli halkı birbirine düşürme politikası ve bu halkların sömürge imparatorlukları sınırlarıyla bölünmesi) kendini duyuruyor. Ulusal sorun konusunda yöneticilerin yanlış ya da açıkça şövenist politika izlemeleri de ilişkiler doğurmaktadır. Bu sık sık merkezkaç, ayrılıkçı eğilimlerin belirmesine yol açıyor. İç gericilik ve emperyalizm de geçmişten miras kalan uluslar arasındaki ilişkilerde çözüme bağlanmamış, düzelmemiş durumlardan yararlanma yoluna sık sık başvurmaktan geri durmuyor.

Ancak ulusal pekişme süreçlerinin karmaşıklığına karşın, politik olarak egemen devletlerin varlığı nesnel olarak uluslar arasındaki ilişkileri olumlu yönde geliştirebilir. *Semou Pathe Gueye* (Senegal Bağımsızlık ve Emek Partisi) şöyle dedi: Kabile ve etnik gruplar temelinde ulusal varlığın biçimlenmesiyle, bağımsızlık etnik grupların kendi içlerinde bütünleşmeleri ve homojenleşmelerinde nesnel etmen rolünü oynamaya başladı. Bağımsızlık, merkezileşme ve birleşme aracı olan devleti güçlendirmektedir. Bu yönetim alanında ve politik alanda, ekonomik yaşamı, ülkenin değişik bölgeleri arasında ekonomik ilişkileri örgütleme ve ortak bir dil kullanımına ağırlık verme çabalarında kendini göstermektedir. Yerli burjuva sınıfları kendi sonlarını geciktirmek için «ulusal birlik» sloganına sarılarak ya da uluslar arasındaki anlaşmazlıklardan yararlanarak değişik ulusların işçi sınıflarının militanlığını felce uğratmayı ve onların birleşmelerini

önlemeyi amaçlamaktadırlar. Bununla birlikte burjuvazi bile sömürgecilik sonrası gelişmelerde varolan merkezileşmeye doğru alttan alta bir eğilimin işgörür olduğunu gözardı edemez. Senegal de bunun bir istisnası değildir.

Sempozyumda, tartışılan konu açısından, Lenin'in iyi bilinen tezi, ulusal sürecin iki eğiliminin özel bir metodolojik (yöntembilimsel) anlam ve önemi olduğu belirtildi. Lenin şöyle diyor: «Gelişen kapitalizm, ulusal sorunda iki tarihsel eğilim tanır. Birincisi, ulusal yaşam ve ulusal hareketlerin uyanışı, ulusal baskıya karşı savaşım ve ulusal devletlerin doğuşudur. İkincisi, her alanda uluslararası ilişkilerin gelişmesi ve artması, ulusal sınırların kırılması, sermayenin (genelde ekonomik alanda, politika ve bilimde) uluslararası birliğinin oluşmasıdır». (!) Lenin bu açık ve net belirlemeyle birkaç tarihsel aşamayı içeren kapitalizmin gelişmesinin nesnel diyalektiğine dikkat çekiyor. Profesör *Christian Mährdel* (Demokratik Alman Cumhuriyeti, Felsefe Bilimleri doktoru) şunları belirtti: Geçen tarihsel döneme göre, çağımızda bu iki eğilim daha çok içiçe geçmiştir. Bu, bir yandan dünya çapında kapitalizmden sosyalizme geçiş koşullarında tüm sosyal süreçlerin enternasyonalleşmesinin güçlenmesi, öte yandan eski sömürge bölgelerinde ulusların oluşma süreçlerindeki geriliğin sonucudur.

Afrika'yı ele alalım. Burada egemen eğilim ulusların oluşması, pekişmesi ve böylece ulusal ve çokuluslu devletlerin oluşması yönündedir. Bir başka eğilim de politik erkin merkezileştirilmesi, yani sömürgecilerin izledikleri anakarının yapay olarak bölünmesi politikasından kaynaklanan, çözülmeyi yaratan faktörlerin işleyişine belli sınırlamalar getirilmesidir. Çağımızın özelliği ulusal biçimlenme süreçlerine yeni bir nitelik veriyor: Geçmişten farklı olarak bugün burjuva, kapitalist gelişmeyi ilerletme görevleri değil, daha çok devrimci-demokrat devletlerin yaratılması gündemdedir.

Şu yada bu ülkede oturan insanların temel çıkarları sınırların değişmezliğini güvence altına almayı gerektiriyor. Bu da var olan sınırların içinde ulusal süreçlerin oluşacağı anlamına gelmektedir. Bu koşullar altında, ulusal devletin kurulması konusunda öne çıkan eğilim bağımsızlığına kavuşmuş ülkelerin oluşması biçiminde değil, bu ülkelerde egemen varlıklarının pekiştirilmesiyle birlikte eşitlik temelinde çok yönlü işbirliğininin de sürdürülmesidir.

Refik Samhun (Lübnan Komünist Partisi) şu soruyu yöneltti: Afrika gerçeği açısından, merkezileşmeye doğru eğilimle neyi kastedtiğinizi açıklayarmısınız?

Christian Mährdel: Bu eğilimi devlet düzeyinde ele aldım. Afrika ülkelerinde erke gelen burjuva ve küçük burjuva çevreler yeni-sömürgecilerin

(!) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 24, s. 124 (Rusça).

de desteklediği bölünme ve ayrılmadan yana güçlere karşı durmak için ulusal birliğe özel bir önem verdiler. Merkezileşme politik sistemlerle pekiştirildi. Anakarada tekçi devlet biçimleri, tek partili yönetimler egemendir.

Şu noktayı da belirtmek istiyorum. Kuşkusuz devletin ulusların oluşma süreçleri için gerekli adımları, bu sürecin nesnel koşullarına ters düşmezse, devlet ulusların oluşma süreçlerini belirleyici biçimde etkileyebilir. Kurulan devlet biçimine (federal, tekçi) uygun adımlar, ülkenin bölgesel yönetim birimlerine bölünmesi, etnik gruplara verilen politik ve diğer hakların etkin ve dönüştürücü nitelikte olması toplum yaşamındaki ilerici değişimlerin daha başarılı olmasını sağlayacaktır.

Ahmed Salim: Birleştirici etmenlerden, daha geniş anlamda merkezci eğilimlerden söz etmek uygun olacak. Afrika bugün Afrika birliğinden, Arap dünyası da Arap birliğinden söz ediyor. Kurtuluş hareketinin gereksinimleri ilerleme güçlerini ivedi olarak anakaramızın değişik bölgeleri arasında köprüler kurulması sorununu yükseltmeye, Afrikalı ve Arap hakları arasında anti-empyralist temelde işbirliğini güçlendirmeye zorluyor. Bu olguların ışığında dikkatleri sadece bölücü etmenlerde (sınır, kültür, dil) tek tek devletlerin varlığıyla ilgili konularda yoğunlaştırmak haklı gösterilebilir mi? Her durumda, bizim anakaramızı ilgilendirdiği için bu sorunu ortaya koymak istiyorum.

Samou Pathe Gueye: Kanımca, ayrılıkları (hepinizin bildiği gibi Afrika'da dil, kültür ve coğrafi bakımdan çok büyük farklılıklar vardır) abartmak kadar bunları gözardı etmek de aynı derecede tehlikelidir.

Tek tek ülkeler ele alındığında, ana eğilimin merkezileşmeye, devlet birliğinin pekiştirilmesine yönelik olduğunu söyleyebilirim. İşte bu nedenle ulusal birlik sloganı ağır basmaktadır. Afrika birliği sorununa da dikkatli bir bakış gereklidir. Bu birliği geçmişte olduğu gibi bugün de anakaranın ilerici, devrimci demokratik güçleri kararlılıkla savunmaktadır. Örneğin Afrika Birliği Örgütü'nün kurulmasında Kwame Nkrumah'ın oynadığı büyük rol herkesçe bilinmektedir. O dönemde genç Afrika burjuvazi sömürge günlerinden kalma sınırları korumayı amaçlıyordu. Bu genç devletlerde kendi egemenliğini kurmak ve biçimlenen iç pazarı kontrolüne almak istiyordu.

Sınırların değişmezliği Afrika Birliği Örgütü'nün Bildirgesinin altı çizilen ilkelerinden biridir. Ancak, burjuvazi ve yeni-sömürgecilerin özellikle kendi çıkarlarıyla çeliştiğinde bu ilkeyi çiğnemeyi denediği durumlar da oldu. Örneğin, Senegal'in Gambiya'yı konfederasyonlaşmaya zorlamasıdır. Öte yandan, tarihsel bağlamda bir başka gelişme perspektifini de gözardı edemeyiz. Bu, şimdi ulusal sınırlarla bölünmüş olan şu yada bu

Afrika halklarının tek bir devlet içinde gönüllü birliğidir. Bu ise sadece ilerici güçler, onların parti ve örgütlerince güvence altına alınabilir.

Refik Samhun: Birliğe yönelik eğilimlerde bölgeden bölgeye fark olduğu görülüyor. Öte yandan, karşı hareketlerin olasılığı da dışlanmamalıdır. Arap birliğinin popüler sloganı bugün gerçeklerle çatışıyor. Bağımsızlığın kazanılmasından sonra yerli burjuvazinin erke gelişyle bir bölümünün, Arap ülkelerini birbirinden ayıran, emperyalizmin artan ölçüde kendi çıkarları için kullandığı dar ve bencil bir politika izleme eğiliminde olmalarıdır. Gereken koşulları yaratmada, bölgenin ana sorununa (Filistin sorunu) ve bölgedeki devletlerin ekonomik ve politik bağımsızlığını güçlendirme sorununa çözüm için anti-emperyalist Arap birliği sloganı özel bir önem taşımaktadır.

Tartışmaya katılanlar daha sonra varolan ulusal durumların bazı yanlarını ele aldılar, Asya ve Afrika ülkelerinde bunların ortak özelliklerini belirttiler ve belli bölgelerdeki ve ülkelerdeki özgül durumları daha derinlemesine incelediler.

ÜLKELER VE BÖLGELER: DEĞİŞİK DURUMLAR

Tarih Bilimleri doktoru *Mihail Lazarev* (Sovyetler Birliği) şöyle dedi: Doğu halklarının pekçoğu (Asya ve Kuzey Afrika) ya kendini pekiştirmekte olan ya da tüm ana karakteristikleri içinde taşıyan yeni ortaya çıkmış, çıkmakta olan uluslardır. Sahranın güneyindeki Afrika'da, Okyanusya'da, etnik gruplar temelinde ulusların oluşma süreci daha yeni yeni başlıyor. Bu sürecin hızı, temel sosyal-ekonomik göstergelerdeki ülkenin gelişme düzeyine bağlıdır.

Gelişmekte olan dünyanın bir belirgin özelliği de, ulusal durumların çok geniş bir mozaığe sahip olmasıdır. Ulusal gelişmenin bellibaşlı her üç aşaması, yani kavimlerin etnik gruplara dönüşmesi, etnik gruplar temelinde ulusların oluşması, yeni doğan ulusların iç yapılarının pekişmesi, tüm bunlara, tek bir coğrafi bölgede ya da tek bir ülke içinde sık sık raslanıyor. Bundan ötürü, bu süreçleri incelerken, ayrımlı (bölgesel) bir yaklaşım gerekiyor. Hele milliyetler sorunu ele alınınca, nesnel sosyal-ekonomik ve özgül tarihsel etmenlere kaçınılmaz olarak eşlik eden belirli politik, uluslararası etmenler de, böyle bir yaklaşım gereğini daha da önemli kılıyor. Bu sorunun şöyle ya da böyle bir çözülmesi, günümüzde ortaya çıkan değişiklikleri, toplumsal gelişme eğilimlerini anlamayı gerektiriyor. Böyle bir anlayış, varolan ve yeni ortaya çıkan ulusal hareketlerin köklerine daha derinden inmeyi, bu hareketlerin yapısını, yönelimini sınıfsal açıdan değerlendirmeyi olanaklı kılıyor. Tartışılan sorunların çok çeşitliliği somut örneklerle ortaya konuldu.

Hamid Macid Musa (Irak Komünist Partisi), *Refik Samhun* ve kimi öteki konuşmacılar, Filistin sorununun henüz bir çözüme kavuşturulamamış olmasının tüm Arap dünyasındaki durumu etkilediğini belirttiler. Uluslararası durumu etkilemesi de, bundan aşağı kalmıyor. Filistinlilerin ulusal yazgıları konusunda hakça bir çözüme ulaşılammış olması, Birleşmiş Milletler Yasası'nda yer alan halkların kendi yazgılarını kendilerinin belirlemesi temel hakkını, İsrail ile onun patronu Amerika'nın barbarca çiğnemiş olması sonucudur. Washington ile Telaviv'in Filistin konusundaki manevraları, uluslararası güvenliğe karşı muazzam bir tehdit oluşturuyor, bu manevralar tüm bölgedeki Arap kurtuluş hareketine karşı yöneliyor.

Öte yandan, bölgedeki tek tek ülkelerin kendi milliyetler ya da etnik-mezhep sorunları var. Irak halkının çokuluslu yapısını belirten *Hamid Macid Musa*, ülkesinin deneyimi üzerinde ayrıntılı olarak durdu. Irak'da Arapların yanısıra, nüfusun yüzde 25'ini bulan, ülkedeki ikinci büyük milliyet Irak Kürtleri, Süryaniler, Türkmenler ve kimi başka etnik azınlıklar var. Bölgede, Irak çevresinde milliyetler konusunun bir özgül yanı da, komşu ülkelerde milyonlarca Kürdün yaşamakta olmasıdır.

Komünist Partisi, Irak'taki Kürt sorununa hep Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi açısından yaklaştı. İşçi sınıfının, Arap, Kürt ve öteki tüm Irak emekçilerinin savaşımının içinde bulunduğu özgül tarihsel durumu göz önüne aldı ve bu keskin sorunun ancak *Irak Cumhuriyeti içinde* ulusal demokratik bir devrim yoluyla çözülebileceğini gösterdi. İranlı sosyolog *Mahmud Azam*, *Hamid Macid Musa* ve *Mihail Lazarev*'in belirttikleri gibi, Ortadoğu'daki komünist partileri, enternasyonalist bir konum alıyor, Kürtlerin kendi yazgılarını kendilerinin belirleme hakkını hiçbir ikircime yer bırakmadan tanıyorlar. Ayrıca durumun sosyal-ekonomik ve coğrafi yanlarına da dikkat çekildi: Çetin dağlık bölgelerde bulunan, birkaç devletin sınıрыyla bölünen, Kürt bölgelerinin kendi aralarındaki bağlantıları, içinde buldukları ülkelerle geleneksel bağlarından daha zayıftır. Milliyetler sorunundaki politikalarında komünistler hınu ve en başta, değişik milliyetlerden emekçilerin birleşmedeki çıkarlarını göz önüne alıyorlar. (Bu konu, aşağıda tartışılıyor.)

Somut ulusal durumun özellikleri, Lübnan örneğinde ele alındı. *Refik Samhun*, dinsel uyumsuzluğun belirli bir ulusal varlığın oluşmasını nasıl olmsuz bir biçimde etkilediğini, aynı zamanda, Lübnan Araplarının akrabalık bağlarıyla bağlı oldukları Arap halkları ailesiyle bütünleşmesini nasıl önlediğini gösterdi. Derin kökleri olan milliyet mensubiyeti sorunu, dur-durak tanımayan kan dökümüne yol açan kilit bir sorun oldu Lübnan'da. Son İsrail saldırısı, bu sorunu daha da keskinleştirdi.

Refik Samhun şöyle dedi: 1943 yılındaki bağımsızlıktan sonra, toplum yaşamının odağı durumuna gelen milliyet mensubiyeti sorunu, Lübnan'da değişik biçimlerde yorumlanıyor. Ülkede hep iki politik eğilim olagel-

di: Biri, Arap ülkeleriyle organik bağlar aradı, öteki ise, «Akdeniz uygarlığı», özgül bir «Lübnan milliyetçiliği», kültürel çoğulculuk, vb. gibi savlarla buna karşı çıktı. İkinci eğilimin başını, Hristiyan (Maruni) topluluğun karşı-devrimci büyük burjuvazisi çekti. Bunlar, emperyalizmle bağlaşıklık, İsrail'le yakın işbirliği politikası izleyerek, Lübnan Cumhuriyeti'ni Arap ulusal kurtuluş hareketinden yalıtılmaya çabaladılar. Bu yalıtılcı hareket, askersel güç dengesinin her defasında siyonist saldırganlardan yana değişmesiyle daha da güç kazandı. Öte yandan, özellikle 1950'lerde, Arap kurtuluş savaşımının başarıları, genellikle bu hareketi geri çekilmeye de zorladı.

Son on yılda, yalıtılcılar, yeniden daha aktif duruma geldiler. Emperyalizm ve İsrail yönetimi, Filistin direnişini, Lübnan ulusal hareketini silahlı zor, savaş yoluyla silip atma planını benimsediler. Dinsel duygular, Hristiyan yığınlar arasında ırkçı, Filistin ve Müslüman düşmanı duyguları körüklemenin sınanmış bir aracı olarak kullanıldı. Amacı Lübnan'ın Arap dünyasına mensubiyetine son vermek, Telaviv politikasının dümen suyunda dinsel bir devlet kurmak olan faşizm, vurucu güç rolünü üzerine aldı. Bu planların tezgahlayıcıları, bugüne dek planlarından vazgeçmiş değiller.

Nedir ki, Lübnan gericiliği, onun Washington ve İsrail'deki destekçileri, gücünü Lübnan'ın Arap olma niteliğinden alan yükselen halk hareketini yok etmeyi başaramadılar. Daha önce yöneticiliğini Müslüman burjuvazinin yaptığı bu hareket, bugün yeni bir yönetime doğru ilerliyor. İşçi sınıfını, küçük ve orta burjuvaziyi, büyük sermayenin kimi öğelerini temsil eden geniş bir yurtsever blok, bu hareketin başını çekiyor.

Arap ülkeleri komünist partileri, bölgelerindeki ana çelişkinin, Arap ülkeleri ile İsrail'i bir araç ve bir bağlaşıklık olarak kullanan emperyalizm arasında olduğunu vurguladılar. Oyleyse, bölgede milliyetler sorunu, her Arap ülkesinin kurtuluşu, bir bütün olarak Arap dünyasının emperyalizme bağımlılık tuzağından kurtuluşu sorunu olmaya devam ediyor. Bu sorun, ileri bir demokrasi temelinde Arap birliğini sağlamak; kendi yazgısını belirleme, kendi devletini kurma hakkı da içinde, Filistin Arap halkının yasal haklarını kullanma sorunu olmaya devam ediyor.

Güney Afrika'da milliyetler sorununu *Vusizwe Seme* (Güney Afrika Komünist Partisi) ele aldı ve şöyle dedi: FRELİMO ve MPLA'nın devrimci önderliğiyle Mozambik ve Angola'da bağımsızlığın kazanılmasıyla, özverili savaşlar sonucu, bu ülkelerin halkları, kendi haklarına, kendi yazgılarını belirleme, bağımsız devletlerini kurma haklarına kavuştular. Emperyalizmin önlerine diktiği engeller sonucu, Pretorya rejiminin yasadışı olarak işgal altında bulundurduğu Namibya'da ulusal kurtuluş sorunu henüz çözüme kavuşmamış durumdadır. Güney Afrika ise, ırkçı-sömürgeci kapitalist baskının en sinsi kalesidir.

Güney Afrika'nın deneyimi, yüksek düzeyde gelişmiş kapitalist bir toplumda bile, tarihsel bakımdan sınırlı bir dönemde, ulusal etmenlerin egemen olabileceğini gösteriyor. Her hücreğine ırkçı ezgi, ulusal baskı, ezgi sızmış olan bir toplumda, milyonlarca ezilen Afrikalının, Hint kökenlinin, esmer tenlilerin savaşımlı; üretim araçlarını, karaderili çoğunluğun kapitalist sömürü kaldırmaçlarını tekelinde tutan beyaz azınlığın egemenliğine karşı yöneliyor. Irkçı rejim halkı hep milliyetine, ırkına göre bölme politikası güttü. Beyaz işçi sınıfını yozlaştırdı, bağımlı da olsa, onu varolan düzenin bir parçası durumuna dönüştürdü. Hint kökenlilere ve esmer tenlilere gelince, nüfusun çoğunluğunu oluşturan Afrikalılar ölçüsünde olmasa bile, onlar da beyaz kapitalistlerin baskısı altındadırlar. Bu etnik grupların doğrudan, uzun erimli çıkarları da, Afrikalı çoğunluğun çıkarlarıyla sıkı sıkıya bağlıdır.

Güney Afrika Komünist Partisi'nin 1962 tarihli programı, Güney Afrika'da sosyalizm savaşımının iki aşamadan geçeceğini belirtiyor: Birincisi, ulusal demokratik devrimin başarılmaması, ikinci aşamaya geçişe, sosyalist toplumun kurulmasına sağlam bir temel sağlayacak. Birinci aşamanın ana içeriği, Afrika halkının ulusal kurtuluşudur. Afrika Ulusal Kongresi ve Güney Afrika Komünist Partisi, tüm çabalarını bu amaca varmaya yöneltiyorlar. Afrikalıları, Hint kökenlileri, esmer tenlileri, beyaz halkın ilerici öğelerini ırkçıların egemenliğine son verme amacı çevresinde birleştirmek için, ana ideolojik araç olarak proletarya enternasyonalizminin önemini komünistler özellikle vurguluyorlar.

Sempozyumda, somut tarihsel yaklaşımın, komünist partilerine milliyetler sorununda programlarını çizmeleri için güvenilir bir temel oluşturduğu konusunda düşünce birliğine varıldı. Bu aynı zamanda, onlara, birçok Asya ve Afrika ülkesindeki egemen çevrelerin bu sorunu çözmek için öne sürdükleri programlara, sınıfsal konumlardan bakma, tartma olanağı sağlıyor.

ÇELİŞKİLİ DENEYİM

Sempozyumda şu da belirtildi: Gerçi kimi ülkelerde kimi adımlar atılmış, kimi deneyler, kimi gerçek reformlar zaman zaman yapılmış olsa da, milliyetler sorununun gerçek bir demokratik çözümü için, Afrika ve Asya ülkelerinin hepsinde, hem nesnel, hem de öznel önkoşulların oluştuğu henüz söylenemez. Hindistan Komünist Partisi'nden *Sarada Mitra*, ulusal-burjuva bir hükümet yönetiminde, sınıfsal nedenlerle, bu tür önlemler olasılığı ve engeller, darboğazlar üzerinde durdu. Ve şöyle dedi: Bağımsızlığın ilanından sonra Hindistan'da kabul edilen anayasada, devlet Hint ulusuyla özdeş gösteriliyor. Gerçi bilimsel ölçütlere göre Hindistan çökuluslu bir devlet olarak tanımlanabilir, ama ulusal-dışsel ve yönetsel-

bölgesel reformları geliştirmede, bağımsızlıktan bu yana hükümetin neler başardığı bağlamı içinde ele alınırsa, Komünist Partisi bu kavramı tartışma konusu yapmıyor. Mahatma Gandhi, Jawaharlal Nehru ve egemen sınıfın öteki demokrat uzak görüşlü önderlerinin, Hindistan'ı «dile dayanan topluluklar»ın oturduğu bir ülke olarak gördükleri anımsanacaktır. Uygulamada bu, halkı birçok dil konuşan çokuluslu bir ülkeye özgü bölgesel-dilsel ve kültürel farklılıkların hemen hemen tanınması anlamına geliyordu. Milliyetler sorununu çözmede, Sovyet deneyiminden Jawaharlal Nehru'nun övgüyle sözettiği de iyi bilinen bir gerçektir.

1950'li yılların gelip çatmasıyla, Hindistan'da milliyetler sorununun önemini azımsamak, artık olanaksız duruma geldi. Komünistlerin de içinde aktif olduğu hızla yayılan tabandaki hareket, dil temelinde devletlerin (eyalet devletlerinin) yeniden yapılandırılmasını zorunlu kılıyordu. Halkın baskısı altında ulusal burjuva hükümeti, böyle bir yapılandırmaya, yeniden örgütlemeye doğru yöneldi ve 1956 yılında dil ilkesi, Hindistan'ın yönetsel-bölgesel bölümünün temeli olarak resmen kabul edildi.

Sarada Mitra sözlerini şöyle sürdürdü: Dile dayalı devlet, Hindistan'daki temel yönetsel birimden daha öte bir şeydir. Bunu, Hint dillerinden birini konuşan halkların oturduğu toprak üzerinde işlev gören bir tür ulusal bir devlet sayabiliriz. Kültürleri ve bir kerteye dek ekonomisi bu çerçevede içinde gelişiyor. Gerçi devletler (eyaletler) belirli bir özerklik ⁽²⁾ düzeyine sahip olsalar bile, merkezi hükümet, aynı zamanda, etkin denetimi elinde tutuyor ve parlamentonun, her devletin sınırlarını yeniden çizme ya da yeni devletler oluşturma hakkı var. Merkezi hükümetin tavsiyesiyle, Cumhurbaşkanı yerel hükümeti dağıtabilir. Komünist Partisi, şimdi varolan devletler (eyaletler) için daha geniş bir özerklikten yanadır.

Sri Lanka Komünist Partisi'nden *Raja Collure* şöyle dedi: Sri Lanka'nın ulusal yapısı şöyle: Yüzde 73 Sengalliler, yüzde 20'si yerel ve Hint kökenli Tamil'ler ⁽³⁾ ve yaklaşık yüzde 7'si de Müslümanlar. ⁽⁴⁾ Son birkaç yılda, ülkede milliyetler sorununu kötüleştiren nedenler konusunda Collure şöyle dedi: Sömürgeci politikanın olumsuz, bölücü etkileri, ayrıca Sri Lanka'daki burjuva hükümetlerinin sorunun demokratik bir çözümü

- ⁽²⁾ Her devletin (eyaletin) kendi hükümeti var ve halk, devletin yasama organını seçer. Devletler, örneğin şu konularda yasama yetkisine sahipler: Kamu düzenine ilişkin yasalar, topraktaki ilişkilerin yeniden belirlenmesi, sulama, eğitim, halk sağlığı gibi. Madenler, imalât sanayi ve öteki alanlarda da yerel devletlerin kimi yasama yetkileri var.
- ⁽³⁾ Yerel Tamil'ler, yüzyıllar önce adaya yerleşmişlerdir; Hint kökenli Tamil'ler ise yakın bir zaman önce gelmişlerdir ve çokçası, ülkenin orta kesimlerinde plantasyon işçisi olarak çalışıyorlar. Bunların statüsü, belli bir düzeye kadar, Sri Lanka ile Hindistan hükümetleri arasında imzalanan anlaşmalarla düzenleniyor.
- ⁽⁴⁾ Araplarla yerli halk arasında karma evlilikten doğanların çocukları.

yolunda herhangi bir gerçek adım atamamaları ortadadır. Komünistler, devletin tekçi niteliğini korurken, kuzey ve doğu yörelerde yaşayan Tamil azınlığa bölgesel özerklik tanınması için çalışıyorlar. Komünistler, Hint kökenli Tamil'lerin statüsü konusunda somut yöntem ve araçlar öneriyorlar. (5)

Temelinde sorun, egemen sınıfın Tamil milliyetini Sengalli çoğunlukla özümsemeyi körükleme, Tamillere yerel yönetimde ve merkezi otoriteyle ilişkilerinde kendi dillerini kullanmak için hiçbir olanak tanımaması, ulusal kültürlerini geliştirmeyi engelleme politikasından kaynaklanıyor. Etnik uyumsuzluğun şimdi patlama düzeyine çıkması da, işte bu politikanın sonucudur. Adada ayrı bir Tamil devleti kurulması için aşırı bir istem bile öne sürülmüş bulunuyor.

Sömürgeci ve daha sonra yeni-sömürgeci kapitalist gelişmenin değişik milliyetler arasındaki ilişkilerde yıkıcı bir etkiye yol açtığı birçok Asya ve Afrika ülkesinde de benzeri eğilimlere raslanıyor. Filipinler Komünist Partisi'nden *Jose Lava*, ülkesinde yakıcılığını koruyan Müslümanlar sorununa dikkati çekti. Filipinlerin güneyinde dinsel-etnik bir azınlık olan Moro'ların ayrılma isteği, bu sorunun aşırı bir ifadesi olarak ortaya çıkıyor. Müslüman Filipinlilerin dile getirdiği yakınmaların nesnel kökleri, sömürgecilik dönemi sırasında, bundan sonra Moro halkının pek çok baskıya mâruz kalmasına uzanıyor. Hıristiyan olan çoğunluğa göre, Müslüman azınlık ikinci sınıf yurttaşlar gözüyle görülüyor. Komünist Partisi, bu sorunun, açık bir çoğunluğa sahip oldukları yerlerde Moro'lulara özerklik tanınmasıyla çözülebileceği kanısındadır. Ulusal ve popüler bir demokrasi için savaşımında, anti-emperyalist, anti-feodal bir platformda, komünistler, Hıristiyan ve Müslümanları birleştirmeye çalışıyorlar.

Mihail Lazarev, özerkliğin, savunma, dış ilişkiler, ekonomi ve altyapının kilit alanlarında erkin merkezi otoritenin elinde olması, yerel yönetimde etnik azınlığa en geniş demokratik hakların tanınması anlamına geldiğini söyledi.

Kimi konuşmacılar, özerklik konusunda, kimi gelişmekte olan ülkelerde ortaya çıkan tam anlamıyla çelişkili deneyimi çözümlədiler. *Ahmed Salim*, Güney Sudan'daki soruna dikkati çekti. Güney Sudan'da, etnik özellikleri ve kültürleri Arapça konuşan Kuzey'den farklı olan ulusal gruplar yaşıyor. Komünist Partisi, somut bir plân ortaya koydu, güney bölgesinin özerkliği için sürekli ısrar etti. Bu plân, Nimeyri'nin başında bulunduğu

(5) İsteyene Sri Lanka yurttaşlığını vermek; ne Sri Lanka, ne de Hint yurttaşlığı olmayan Tamil'lere bunlardan birini seçmesini sağlamak. Sri Lanka Komünist Partisi'nin tutumu, bu nüfus grubunun da, öteki yurttaşlarla eşit haklardan yararlanmasını öngörüyor, Hint kökenli Tamil topluluklarındaki okul ve sağlık koşullarının ulusal eğitim ve sağlık sistemiyle bütünleştirilmesinden yana çıkıyor.

Devrim Konseyi'nce 1969 yılında benimsendi. Güney İşleri'nden sorumlu ilk bakan Jozef U. Garang, Sudan Komünist Partisi Politik Büro üyesiydi. Garang, daha sonra hükümetçe idam edildi. Bu program, rejim komünistlere karşı baskıya geçmeden önce, kısmen yürürlüğe kondu. Güneye özerklik tanıyan yasa (1972), 1950'li yılların ortalarından bu yana her an patlayacağına benzeyen iç savaşın boyutlarını, bir zaman için ve bir ölçüde hafifletti, ama milliyetler sorunu çözülmeden kaldı.

Bunun ana nedeni, Sudan Komünist Partisi'nin savunduğu bölgesel özerklik biçiminin sınıfsal özünü Nimeyri rejimin çarpıtması oldu. Komünistler özerkliği, Kuzey'le birleşme yollarını arayan çevrelerin, demokratik, halk güçlerinin konumunu güçlendirme aracı, sömürücü ezgiyi silip atma amacıyla reformlar uygulama aracı olarak gördüler. Nedir ki, gerçekte özerklik, ülkenin birliğine inanmayan ayrılıkçılara gümüş bir tabak içinde sunulmuş oldu. Doğru! Rejimin kapitalizm yanlısı yönelimi onların işine geldi. Ama kapitalist gelişme, burjuva bencilliği ve şovenizmi, hep ulusal uyumsuzluğun tohumlarını içinde taşıyagelmıştır. Güney'in ayrıca üç parçaya daha bölünmesi resmen kabul edildi. Bu, bölgede keşfedilen petrol depolarına merkezi otoritenin elkoymak istemesi sonucudur. Kan dökücülüğü ve politik karmaşa, Güney'de süregeliyor.

Hamid Macid Musa, genel olarak geniş politik demokrasi bağlamı içinde özerklik hakkının önemini vurguladı. Eğer politik demokrasi sınırlandırsa, dahası ayaklar altına alınırsa, o zaman milliyetler, etnik azınlıklar konusunda kabul edilen ve kulağa demokratik gelen yasalar da etkisiz duruma geçer.

Irak komünistleri, azınlıklara yönetsel, kültürel haklar tanınmasını istediler, özerklik biçiminde Kürt halkının kendi yazgısını belirlemesinden hep yana çıktılar. Nedir ki, 1974 yılında Kürdistan'a özerklik tanıyan yasa kabul edildiği zaman, birinde büyük petrol yatakları keşfedilen Kürt bölgelerini hükümet önce kırmaya kalkıştı. Bunu yasanın bürokratik bir biçimde yürürlüğe konması izledi. Bu, yerel yönetimin yetkilerinin merkezi hükümetçe yontulması sonucunu getirdi. Süryani kökenli Irak yurttaşlarının haklarını düzenleyen 1975 tarihli yasanın yazgısı da buna benzedi.

Irak Komünist Partisi, öteki ulusal demokratik güçlerle birlikte, şimdi çabalarını ulusal demokratik bir cephe hükümetinin kurulmasını sağlamaya yöneltiyor. Tüm ulusal ve ilerici güçlere açık olan böylesi bir cephe hükümeti, Irak halkının yaşamsal sorunlarını çözmeyi, emekçilere demokratik haklar, Irak Kürdistanı'na gerçek bir özerklik sağlamayı öngörüyor. Milliyetler sorununa enternasyonalist bir yaklaşım üzerinde ısrarla duruyor. Böyle bir yaklaşım, Kürt halkının kendi yazgısını belirleme ulusal haklarını güvence altına alacak, emperyalizme karşı, kurtuluş ve toplumsal

ilerleme için ortak savaşında, Arapların Kürtler ve öteki etnik azınlıklarla birleşmesine yardımcı olacaktır.

Konuşmacılar, Büyük Oktor ve öteki sosyalist devrimlerin gösterdiği gibi, değişik milliyetlerin emekçileri arasında enternasyonalist dostluk yolunu, ulusal ve toplumsal ezgiye karşı ortak savaşında birlik yolunu açacak olan milliyetler sorununu çözecek yolları göstermenin önemini vurguladılar. Bu da ayrılmaya varan, onu içeren ulusların kendi yazgılarını belirleme ve bağımsız devletler kurma sorununun şimdiki formülasyonunun sempozyumda odak noktası olmasına neden böylesine büyük bir dikkat verildiğini açıklıyor.

KENDİ YAZGISINI BELİRLEME VE AYRILMA

Sempozyumda, ayrılma özgürlüğü sorunu geniş anlamda ele alındı. Pek çok Afrika ve Asya ülkesinde oldukça dinamik ve akışkan olan ve yeni uluslar ve milliyetlerin artışına yol açan şimdiki milliyetler durumunda bu hakka toptan (genel) yaklaşım nasıl olmalı? Kendi yazgısını belirlemenin uzun erimli biçimleri nelerdir? Kendi yazgısını belirleme demokratik ilkesi, tek tek ülkelerde ve uluslararası alanda, sınıfsal, anti-emperyalist amaçlara nasıl bağlanır?

Mihail Lazarev, bu konuda Lenin'in kimi sözlerine dikkati çekti. En başta, devrim öncesindeki Rusya'nın gerçekleri bağlamında, özgürce ayrılma hakkına ilkeli sınıfsal yaklaşımı savunan Lenin şöyle yazdı: «*Tüm parçalar için özerklikten yanayız, ayrılma hakkından yanayız (ve herkesin ayrılmasından yana değiliz!). Özerklik, demokratik bir devlet kurmada bizim plânımızdır. Ayrılma, hiç de bizim plânladığımız bir şey değildir. Biz ayrılmayı savunmuyoruz ... Ama gerici, Büyük Rus milliyetçiliği, ulusal bir arada yaşama düşüncesini öylesine kirlettiği için, kimi kez özgürce ayrılmadan sonra daha yakın bağlar kurulabileceği için, bir ayrılma hakkından yanayız!*»⁽⁶⁾ Çarlık Rusyasındaki milliyetler arasındaki ilişkilerin oldukça gerici niteliğini, özgürce ayrılma gereğinin hemen hemen aşırı durumlarda ortaya çıktığını vurgulayan Lenin, bununla birlikte «ulusal birlikte yaşama»ya öncelik verdi. Başka bir yerde Lenin, özellikle ulusların kendi yazgılarını belirleme hakkının, «ayrılma, bölünme ve küçük devletler kurma istemiyle eşanlamlı olmadığına» ve bunun yalnızca «tüm ulusal ezgiye karşı savaşımın tutarlı bir ifadesi»⁽⁷⁾ demek olduğuna dikkati çekiyor. Burada, değişik milliyetlerin emekçilerini bölen ulusal tekilliliğe karşı olumsuz bir tutum var. Ulusal ezginin, özellikle onun en tıknış biçimlerinin (sömürgecilik, vb.) ortadan kaldırılmasıyla, halklar ara-

(6) V. İ. Lenin, *Tüm yapıtlar*, c. 48, s. 235.

(7) V. İ. Lenin, *Tüm yapıtlar*, c. 27, s. 255.

sında yeni ilişkiler kurma, toplumsal ilerleme için ortak savaşımda onları birleştirme olanakları doğar. Lenin'in düşüncesinin mantığı budur.

Mahmud Azad ve öteki konuşmacılar, kapitalizmin boyunduruğundan kurtulan ulusların gönüllü birliği yolundaki çığır açıcı amaca varılması için Bolşevik Partisi'nin stratejik doğrultusunu, Rusya'daki Ekim Devrimi deneyiminin doğruladığını belirttiler. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Yuri Andropov, «SSCB 60 Yaşında» konulu konuşmasında şöyle dedi: «Yaşamın kendisi ve dehşet verici ekonomik, sosyal, dış politika ve savunma sorunları, halkları bir araya gelme, Rus İmparatorluğu'nun yıkıntılarında doğan cumhuriyetleri birleşme gereğine zorladı.»⁽⁸⁾

Politik özgürlüğü kazandıktan sonra, gelişmekte olan ülkelerde de, ayrılma hakkı da içinde olmak üzere, ulusların kendi yazgılarını belirleme hakkının bilimsel yorumu, şu ya da bu çokuluslu ülkede yaşayan halklar arasındaki ilişkileri sağlam bir biçimde demokratikleştirme gereğinden doğuyor. Sempozyumda ayrıca, birçok burjuva yönelimli ülkede süregelen kapitalist ve kapitalist-öncesi sömürünün, milliyetler arasındaki bağların tüm yapısını etkilediği gerçeğine dikkat çekildi.

Apollon Davdison, ayrılma özleminin yineleneyeceğini, şu ya da bu yolla ayrılmayı elde etme girişimlerini, açıktır ki, göreceğiz, dedi. Nedir ki, bu tür eğilimlerin sınıfsal, diyalektik değerlendirmesi, tüm lehte ve aleyhte yanları dikkate alır. Örneğin, bağımsız anti-emperyalist gelişme bağlamında, şimdi varolan Afrika devletlerinin etnik özelliklere göre daha da bölünmesi, ilerici bir gelişme olmayacaktır. Hele egemen eğilim kazanılan egemenliği pekiştirmeye doğruysa ve merkezkaç güçleri kısırtmak için her yola başvuran emperyalistler ve bağlaşıklarının entrikaları ana tehdit olmayı sürdürüyorsa, bu daha da böyledir. Şu yerinde bir sorudur: Ayrılma, en kötü yeni-sömürgeci biçimiyle yabancıların ezgisinin geri dönmesine yol açmayacak mı? Biafra deneyimi ve başka yerlerdeki ayrılmakı dürtüler, bu soruya ışık tutuyor.

Bilindiği gibi Lenin, ezgi altındaki sömürge halklarının önünde duran «nesnel ulusal görevleri»⁽⁹⁾ belirtmiştir. *S. Mitra* bununla ilgili olarak şöyle dedi: Bugün ekonomik bağımsızlık bu tür görevlerdendir. Şu veya bu çok uluslu ülkelerde yaşayan tüm halkların bunda yararı vardır. Anti-emperyalist amaçlara ulaşmak için etkili bir savaşım da ancak emekçilerin, demokratik güçlerin, bunların ayrı ulus, din ve sınıflara bağlı olmalarına karşın, birleştirilmesiyle yürütülebilir. Hindistan'ın kuzeybatı ve kuzeydoğu bölgelerinde bulunan ve dışardan körüklenen bölücü yönelim-

⁽⁸⁾ «Pravda», 22 Aralık 1982.

⁽⁹⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 30, s. 111.

ler kurtuluş hareketinin yazgısını tümünden görmezlikten gelen milliyetçi ayrılıkçı bencilliği besliyor.

Bangladeş'in Pakistan'dan ayrılması ise tamamen başka bir örnek. Bu istem, Bangladeş ulusal hareketi tarafından belli bir aşamada yükseltilmiştir. Ama bizim olayda üzerinde durduğumuz yön, ülkenin bir kesiminin öteki kesimi üzerindeki aşırı ulusal ezgi ve açık ekonomik sömürsünün, Lenin'in deyimiyle «ulusların birlikte yaşamasını» olanaksız duruma getirmesi sorunudur. Bangladeş halkının kurtuluş savaşı tüm ulusal ve demokratik güçler tarafından derin bir anlayışla karşılanmış, Hindistan ve SSCB bu savaşa kesin destek sağlamışlardır.

Ayrılmaktan kim kazanmıştır? Kuşkusuz sömürgecilerden kurtulan halk. Ayrılmak, hatta daha sonra bu yol üzerinde çok ciddi güçlükler çıkmış olmasına karşın, anti-emperyalist sürecin derinleşmesine yardım etmiştir.

Bangladeş deneyimi gösteriyor ki, sömürgecilik sisteminin yıkılmasından sonra da ezgiye karşı olan ulusal hareketin gelişmesinin nesnel sonuçları onun devlet yazgısı olabilir. Ancak sözkonusu olan bir sömürgecinin diğeriyle değiştirilmesi değil, elbette gerçek kurtuluşun sağlandığı koşullarda ayrılmadır. Biz burada fiilen bağımlı, yaşama yeteneği olmayan devlet kuruluşlarını doğuran ayrılmadan söz etmiyoruz.

Konuşmacılardan birçoğu, ayrılmaya olanaklar tanınmasının (Bangladeş örneği sözü geçen bölgeler için bir kural değildir) komünistlerin ve tüm ilerici güçlerin başlıca ülküsünün, yani halkı, herşeyden önce değişik uluslardan emekçileri birleştirmede, yani anti-emperyalist savaşın enternasyonalist ögesinin unutulmaya terkedilmesinde her türlü tek yönlülüğü dışladığını belirttiler.

H. Mährdel, ulusal sorunun bugün Etiyopya devrimcilerince nasıl biçimlendirildiğine dikkat çekti ve şöyle dedi: Kabul edilen (Ocak 1982) Politik belgede şöyle deniyor: «Ulusların kendi yazgılarını özgürce belirleme hakkı, ayrılma hakkını da içeriyor». Aynı belgede şu da vurgulanıyor: Ayrılma hakkının tanınması «herhangi bir ulusun her zaman ayrılabilceği anlamına gelmez». Daha sonra sözü edilen hakkın, halkın ve herşeyden önce «devrimin gelişme aşamalarını hesaba katarak sömürünün ve ezginin her türünü ortadan kaldırma alanında tarihsel öz görevini» ⁽¹⁰⁾ yerine getiren işçi sınıfının çıkarları açısından ele alınmasının zorunlu olduğu anlamına geldiği belirtiyor.

Sempozyuma katılanlar, Lenin'in ulusal sorunla ilgili görüşünün, ulusların ayrılmayı da içeren kendi yazgılarını özgürce belirleme hakkı üstüne saptamasının, bunun «şu veya bu ulusun, şu veya bu anda ayrılmasının amaca uygunluğu» ⁽¹¹⁾ sorunu ile karıştırılmaması yönündeki Lenin'in

⁽¹⁰⁾ Bak, «The Ethiopian Herald», 2 Şubat 1982.

⁽¹¹⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 31, s. 440.

öğütlerinin kalıcı önemini vurguladılar. Toplumsal gelişmenin ilerici, demokratik yolda gittiği yerde, ulusların bir arada yaşamasının federasyon ve özerklik temelinde sağlanan biçimleri ön plana çıkabilir. Gelecek bunlarıdır. Sosyalist ülkelerdeki ulusal kuruculuğun başarılı deneyimleri bunu açıkça kanıtlamıştır. Sosyalist federalizm yolu, önceleri ezgi altında olan halklara en geniş özerkliğin sağlanması, bunların önünde kendi yazgısını özgürce belirleme hakkını gerçekleştirme, öteki kardeş halklarla yazgısını bir ailede birleştirme gibi, gerçek olanaklar yaratmıştır.

Tartışmalar sırasında, ulusal sorunun çözümündeki Sovyet deneyiminin büyük değeri, hem onun gelişmekte olan birçok devletin somut koşullarında uygulanması ve özellikle de metodoloji olarak değeri üzerinde duruldu.

Ezgi altındaki çok uluslu ülke halkları haklı olarak «halkların zindanı» diye niteledikleri ülkede proletarya erkinin – hem hukuksal, hem de pratikte – ardıcıl demokratizmi sayesinde kendi yazgılarını özgürce belirleme haklarını dünya tarihinde ilk kez tam olarak gerçekleştirdiler. Bu hak Çarlık rejimini alaşağı etme, yeni toplumu kurma savaşında tüm ulusların gönüllü birliği için ilkesel-politik temel olmuştur.

Sosyalist devrim eski Çarlık Rusya'nın tüm halklarının önünde özgür yaşamın biçimlerini kendilerinin seçmesi için reel olanaklar açmıştır: Devletin tam bağımsızlığından (ayrılma), ulusal devlet kurma hakkına sahip olan, eşitliğin ve birlik cumhuriyetlerinde gönüllü birleşmenin, tüm uluslara kendi yazgısını özgürce belirleme biçimlerini istediği gibi gerçekleştirmesi için en geniş özerkliğin sağlandığı, Komünist Partisinin tüm ulus ve halkların yakınlaşmasına yönelik ardıcıl çizgisinin enternasyonalist bilinci yaşamın norm ve kuramı haline getirdiği SSCB'de (12) serbestçe ayrılma hakkının korunmasını içeren ulus ve halklarla birlik kurmaya kadar.

V. İ. Lenin şöyle diyordu: «Deneyimimiz bizde şu kesin inancı yerleştirmiştir ki, ancak değişik ulusların çıkarlarına ayrılan büyük dikkat çatışma ortamını ortadan kaldırıyor, karşılıklı güvensizliği yıkıyor, her hangi bir etrika için kuşkuyla dağıtıyor ve özellikle değişik dilde konuşan ve onuz halklar arasında barışçı ilişkilerin, ne de günümüz uygarlığında varolan değerlerin başarıyla gelişmesinin kesinlikle olanaksız olduğu işçi ve köylüler arasında karşılıklı güveni oluşturuyor.» (13)

Sempozyuma katılanlar, dünyadaki ilk sosyalist devleti yöneten Leninci partinin ekonomik yapıda ve tüm toplumsal sistemde köklü değişiklikler yaparak, aynı zamanda uluslararası ilişkilerde yeni sınıfsal bir temel oluş-

(12) Bak, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Anayasası (Temel yasa) Moskova, 1977, s. 22.

(13) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 45, s. 240.

turduğunu belirttiler. Ezgi ve sömürü özelliklerini yitiren bu ilişkiler özü bakımından kardeş halkların eşit, enternasyonalist ilişkileri olarak yerleşmiştir. Bunlar, ulusal sorunun ve köklü dönüşümler için görevlerin çözümünde kopmaz bağlarla açıkca ortaya çıkmıştır. Böylece Marks ve Lenin'in öğretisinin, ulusal sorunun çözümü yalnızca sınıfsal temelde olanıdır biçimindeki tarihsel haklılığı tümüyle yerleşmiştir. Sosyal uyumsuzlukla birlikte ulusal düşmanlıklar, ırkçılığın, sosyal adaletsizliğin ve ezginin her türü geçmişe mal olmuştur.

Proletarya diktatörlüğü devletin yönetiminde gerçekleşen ulusal kuruculuğun teori ve pratiği son on yıllarda birçok sosyalist ülkenin deneyimiyle daha da zenginleşmiştir.

Ho Şi Ban (Vietnam Komünist Partisi) ulusal sorunun doğru çözümünün Vietnam devriminin stratejik görevlerinden biri olduğunu belirtti ve şöyle devam etti: VKP, bu devrimin tüm aşamalarında izlediği doğru politikasıyla, ülkedeki tüm halkların devrimci güçlerini biraraya getirmeyi başarmıştır. Tüm bunlar (sayıları 60 dolayında) bağımsızlık, kurtuluş ve sosyalizm savaşına aktif katıldılar. Ulusal azınlıklar Fransız sömürgecilerine, Amerikan emperyalistlerine ve Çin hegemonyacılarına karşı verilen kurtuluş savaşlarında önemli bir rol oynadılar. Bugün partinin politikası halklar arasında tüm alanlarda eşitliğin sağlanmasının yanı sıra önde gelen halklar (bunlara «viyati» veya «kini» deniyor) yaylalarda ve dağlık bölgelerde azınlıklar arasındaki ekonomik ve kültürel bakımdan farkları tümünden ortadan kaldırmak için gerekli koşulları yaratmaktan başka bir amaç gütmüyor. Bu amaca götüren yol, o bölgelerde ekonomik ve kültürel kuruculuğu yaygınlaştırmak, ulaşım ve ticaret ağını genişletme yoludur. Azınlıklar arasında çağdaş ulusal kadrolar, aynı zamanda yönetici kadrolar yetiştirmek, bir başka önemli sorundur.

Ulusal ilişkilerin yeniden köklü bir biçimde düzenlenmesinde sosyalist ülkelerin ve en başta Sovyetler Birliği'nin elde ettiği deneyimler, eylemleri şimdi artık yaşamda sınanmış olan başlıca ilkelerin çokuluslu devlet çerçevesinde şu veya bu halkın yazgısının somut örgütlenme biçimlerinin zenginliği tüm devrimcileri ve demokratları yeni bilgilerle donatıyor. Bu görüş, sempozyuma katılan birçok konuşmacı tarafından da dile getirildi.

DİL SORUNU

Satijaya Sudiman'ın (Endonezya Komünist Partisi) S. Mitra'ya sordu: Hint dilinin uluslar arasında bağ kurma aracına dönüşmesinin perspektifi nedir? Buradaki güçlükler nelerdir? Komünist Partisi bu sorunda nasıl bir tutum izliyor?

S. Mitra: Günümüzde Hint dili, İngilizce gibi, resmi dildir. Hint dilini

ve ona yakın lehçeleri Hindistan'ın kuzey ve merkez bölgelerinde yaşayan halklar konuşuyor. Bu arada, örneğin, ülkenin güneyinde, kuzey-doğusunda ve batısında zengin edebiyata dayanan oldukça gelişmiş yerel diller vardır. Merkez hükümet ve Hint dilini resmi dil kabul etmeyen bölgeler arasındaki ilişkinin aracı İngilizcedir. İngilizce aynı zamanda bunlar arasındaki ilişkilerin sürdürülmesine de yardım ediyor.

Komünistler her zaman Hint dillerinden hiç birinin üstünlük sağlamaması, İngiliz dili ile yanyana Hint dilinin bundan böyle de genel Hindistan ölçüsünde kullanılacağı ve gelecekte uluslar arasında birleştirici ilişkiler dili (ling-language) olarak tüm bölgelerce gönüllü bir biçimde kabul edileceği görüşünden yana olmuşlardır. Komünist Partisi dil sorununun onun değişik bölge halkları önünde geniş ilişki olanakları açan, ulusal-toplumsal soyutlanmanın üstesinden gelinmesine, ülkede işçi sınıfının, tüm emekçilerin birleşmesi çabalarına destek sağlayan birleştirici rolü hesaba katılarak ortaya konmasını istiyor. Ve bugün partimiz Hint dilinin birleştirici dil olarak kullanılmasını öneriyor. Biz Hint dilinin gönüllü olarak onun konuşulmadığı tüm bölgelerde ikinci okul dili niteliği kazanması yanlısıyız. Birçok bölge bu yönetime artık geçmiştir.

S. *Sudiman*: Endonezya Komünist Partisi'nin dil sorunu politikasında kendi özellikleri vardır. Bu, Endonezya dilinin yerleşmiş olduğu daha sömürgecilik döneminde somut duruma göre belirlenmiştir. Daha o dönemde (20'li yılların sonu) yurtsever güçler ülkede çok yaygın olan «Bir vatan-Endonezya», «Bir ulus-Endonezyalılar», «Bir dil-Endonezya dili» belgisini yükselttiler. Bu belgi ayrıca Endonezya dilinin Endonezya'da yaşayan irili ufaklı çok sayıda halklar için birleştirici dil niteliğinde olan tüm takım adalarında geniş bir biçimde yaygınlaşma olgusunu yansıtmıştır. Endonezya dili bağımsızlığın elde edilmesinden sonra, anayasayla perçinlenen, devlet ve toplumsal yaşamın tekelinde kullanılan genel ulusal dil olarak sağlam yerini almıştır. Komünist Partisi ve öteki yurtsever güçler kültürün sömürgecilik kalıntılarında arındırılmasına yönelik savaşı başına geçerek onun konularının güçlenmesi için çok şeyler yapmışlardır. İnsancıl ruhu ve demokratik görüşleriyle komünistlere yakın olan yazarların Endonezya'da ve uluslararası alanda okuyucunun beğenini kazanan Endonezya dilinde çok sayıda edebi yapıtı çıkmıştır. EKP, Endonezya dilini, biçimlenmekte olan Endonezya ulusunun güçlenmesinde en önemli bir öge olarak görüyor.

S. *Gueye*: Komünistler ortak dilin önemini vurguluyorlar, onun bu rolü ne kadar anlamlıysa, ulusal dillerden birinin daha büyük yaygınlık kazandığı hesaba katıldığında bunun giderek kültürün sömürgecilik kalıntılarında arındırılmasında potansiyel bakımdan önemli bir araç olabileceği, onun halkçı demokratik öğesinin güçlenmesine, tinsel yaşamın emperyalizmin etkisinden kurtarılmasına yardımcı olabileceği görülecektir.

Bugün Senegal yurtsever güçleri, bu alanda kültürel, demokratik ve devrimci ulusal yeniden doğuşu elde ederek Fransız egemenliğine karşı koyuyorlar. Halkımız, hatta ülke halkının dörtte birinin Fransızca'yı kullanmasına karşın onun resmi bir dil olma yönündeki baskılara kesinlikle karşıdır. Ancak Senegal'de bugünkü dilin durumunu değiştirmeye çalışan ve Fransız dilinden Volof etnik gruplar diline geçilmesini öneren yurtsever çevrelerin konumlarının doğru olması olanağı azdır. Bu dil, öteki ulusal etnik gruplar için yakın değildir. Bu dilin başka bir dille basit bir değişiminin somut bir sonuç doğuracağı kuşkuludur. Önemli olan ulusal dillerin eşitliğini sağlamaktır. Günümüz koşullarında ise bu, tüm bu dillerin gelişmesi için elverişli koşul ve olanakların yaratılması demektir. Bunlardan hangisi birleştirici, ortak devlet dili olacağını, Lenin'in deyimiyle «ekonomik dönüşüm gereksinimleri»⁽¹⁴⁾ gösterecektir.

Konuşmacı daha sonra genel olarak kültüre Leninist yaklaşımın olağanüstü güncelliğinin vurgulanması gereğine değindi. Biz komünistler, önceleri sömürgeciler tarafından köleleştirilen halkların dillerinin, ulusal kültürlerinin gelişmesini ne zaman sözkonusu ediyorsak, bundan demokratik, halk ögesinin yeniden kurulmasını, yani onların kültür mirasını dünya kültür hazinesinin bir parçası haline getiren her şeyi kastediyoruz.

V. Seme şunu belirtti: Halk erkinin kurulmasıyla ulusal ve kültürel kuruculuk sorunlarına ilkesel yeni konumlardan yaklaşma olanakları doğuyor. Örneğin, Mozambik devrimcilerinin Portekiz diline karşı tutumları ilginçtir. O, resmi dil oldu (cumhuriyette ise 6 dil konuşuluyor ve hiç biri yaygın olduğu bölge dışında geniş olarak kullanılmıyor). Ülkede çifte dil politikası yürütülüyor. Portekiz dilinin toplumsal ve devlet yaşamında geniş olarak kullanılmasının yanısıra, yerel ulusal dillerin gelişmesi için de değişik önlemler alınıyor.

Tartışmalar sırasında, emperyalist kültür ve ideolojinin etkisini kırma, uluslar arasında diyalog sürecini, onun demokratik ve ilerici kanalda gelişmesini hızlandırma amacına yanıt veren dillerin eşitliği ve bunların çok yönlü gelişmesinin önemi vurgulandı.

TERMINOLOJİ

Sempozyumda konuşanlardan birçoğu kavramların ulusal durumların somut özellikleri heşaba katılarak, ulusal sorunun somut durumuna uygun olarak kullanılması zorunluluğunu vurguladılar.

R. Collure, Asya ve Afrika ülkelerinde devletin doğmasının her zaman ulusun doğmasından önce olduğunu belirtti. Şu veya bu halkın varolan

(14) V. I. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 23, s. 423.

sosyal-tarihsel topluluğun temel belirtilerini elde etme süreci hangi yollardan geçecek? Biz bir veya birkaç etnik grubun özü bakımından ulusların niteliklerine sahip olma koşullarının doğduğu bir durumu mu ele alıyoruz? Ve eğer bu böyleyse, benzer olaylarda kabul edilen terimleri kullanabilir miyiz? Tüm bu sorular tartışmalar sırasında sık sık ileri sürüldü.

V. Seme'ye göre Afrika ve Asya ülkelerinde ulus kavramının çok anlamda yorumlanması, çoğu kez ulusal koşulların zorluklarını gereği gibi açıklığa kavuşturmadan başka yöne kayıyor. Milliyetler, ulusun bazan birçok bazan da tüm niteliklerine sahiptir. Eğer başka bir kavramı, kabile kavramını ele alırsak, bu durumda bizim saptamamızın niteliksel değerlendirmeden çok bu toplulukların gelişmesi eğilimini gözönünde bulundurduğunu söyleyebiliriz. Bu durumda biz ulusal sorunla ilgili kabul edilen kategorilere açıklık getirme zorunluluğuyla karşı karşıya değilmiyiz?

M. Lazarev ise şunları vurguladı: Terminoloji sorunu elbette çok önemlidir. Ancak bu alandaki durumu dramatikleştirmek gerek. Dikkatlerin yalnızca terminoloji yönünde yoğunlaştırılması, genellikle yeni gelişmelerin öğrenilmesine çok az yardım eder. Ve bu sözü edilen sorunlar genel hatlarıyla çözülmüştür. Marksist toplumsal bilimler yıllardan beri ulusal sorunun çözümlenmesinde güvenilir bir araç olarak hizmet gören kategori ve kavramlara dayanıyor. Asya ve Afrika'nın ulusal koşullarının tüm rengarenkliğine karşın, biz daha sömürgecilik yıllarında oluşmaya başlayan ve bugün orta bir gelişme düzeyine ulaşan Doğu ulusları (Türkler, İranlılar, Birmanyalılar ve Hindistan'ın kimi halkları) ve milliyetleri (bu kategori en yaygın olanıdır ve ulusun biçimlenmesi süreci bu temel üzerinde en yoğun gelişiyor) görüyoruz. Milliyet kavramı çoğu zaman kendinde kabile yapısını içeriyor. Başka bir deyişle bilimimizin kabul ettiği kabile-milliyet-ulus gibi sınıflandırma biçimleri önemini koruyor.

A. Davidson bu konuda şöyle dedi: Kuşkusuz bir etnik toplulukların oluşmasındaki yeni koşulları gözönünde bulundurmak zorundayız. Avrupa deneyimine başvurmayaya çağıran ve burjuva politika uzmanları arasında geniş yaygınlık kazanan Avrupa merkezizetçiliği, varolan devletler çerçevesinde genç Afrika ve Asya uluslarının oluşması perspektiflerine kuşku düşürüyor. S. Mitra da şunu vurguladı: Özellikle ulusal süreçlerin kendi dinamiklerinin gözönünde bulundurulması gerekir. Avrupa deneyimi açısından ele aldığımızda bu ulusal topluluklar her yerde hâlâ oluşma süreci içindedirler.

Tartışmalara katılanlar, ister kabile olsun, ister milliyet veya ulus olsun, ele alınan sorunlar ışığında bunların doğrudan «arı biçimlerinden» söz edilemeyeceği görüşünde birleştiler. Ulusal süreçler gözlerimizin önünde gelişiyor. Asya ve Afrika'nın gerçekleri, oluşmakta yada pekişmekte olan

ulusların şu yada bu belirtilerinin nasıl somut bir içerikle doldurulmakta olduğunu gösteren çok sayıda örnek veriyor. Bunların ortaya çıkması, yalnızca bir defalık bir eylem olamaz. Bazı durumlarda, belli aşamalarda ekonomik etmen (iç pazarın yoğun gelişmesi vb.) üstünlük kazanıyor, bazı durumlarda ise ekonomik ilişkilerin gelişmemişliğini gideren dil ve kültürün bütünselliği büyük rol oynuyor. Bu sorunda da somut tarihsel yaklaşım önemini koruyor.

Sempozyuma katılanların tümü, onun Asya ve Afrika devletlerinde bugünkü durumu gözönünde bulundurarak, ulusal sorunun değişik yönlerinin derinliğine incelenmesinin önemini vurguladılar. İnsanlık tarihinde en karmaşık sorunlardan biri olan bu sorun, gerçek çözümüne ancak sosyalizmde kavuşuyor. Ama sömürü ilişkilerinin egemen olduğu ülkelerde (ele alınan bölgelerde bu tür ülkeler hâlâ çoğunluktadır) komünistler ve öteki yurtseverler, ulusal-demokratik devrimin hedeflerine ulaşma çerçevesinde ulusal sorunun çözümüne yönelik somut biçimler önererek, değişik uluslardan emekçileri ulusal-demokratik devrimin hedefleri etrafında birleştirerek, demokratik düzeni savunarak, burjuva milliyetçiliğine ve şovenizme karşı çıkarak, emekçilerin enternasyonalist kardeşliği için savaşarak çok şeyler yapabilirler. Ulusal etkenin gözönünde bulundurulması, köklü değişiklikler uğrunda ileri adımların atılmasında ve yeni toplum kuruculuğu yolunda ilk adımların atıldığı yerlerde zorunlu önkoşuldur.

Dünya devrimci hareketinin zengin deneyimi şunu gösteriyor: Eğer devrimcilerin programları, istem ve somut eylemleri, şu veya bu ülkede yaşayan halkların istem ve çıkarlarını derinliğine gözönünde bulunduruyorsa, sosyal kurtuluşunun ve ilerlemenin yüce ülküleri etrafında değişik uluslardan emekçilerin birleşmesi için gerçek perspektifler açıyorsa, kurtuluş davası, sosyalizm davası başarıya ulaşabilir.

Anti-komünizmin 1980'lerdeki özellikleri

Milan Matous

Çekoslovakya Bilimler Akademisi aday üyesi, ÇKP Merkez Komitesi'ne bağlı Marksizm-Leninizm Enstitüsü Yardımcı Direktörü

ABD Başkanı Reagan, Haziran 1982'de İngiliz Parlamentosunda yaptığı konuşmada, komünizme karşı yeni bir «haçlı seferi» ilân etti. Konuşmasında Sovyetler Birliği'ne karşı kabaca saldırıları, sosyalist teori ve pratiğe açık karaçalmayla birleştirdi. Bu yeni anti-komünist çağırının yapıldığı yerin seçimi rastlantısal değildi. Avrupa'da yapıldı, ABD'nin bağlaşıklarına seslendi, bunu dünya ilerici güçlerine karşı ortak eylem için bir sinyal olarak görmeleti amaçlandı. Açıktır ki, Başkanın özgürlük ve demokrasiyi komünizme karşı «güvenceye almak» üzerine açıklamalarına daha büyük bir ağırlık kazandırmak için, bu sinyal «burjuva demokrasisinin beşiği» diye bilinen İngiliz parlamentosunda verildi. Açıklamalar, dünya tarihinin yeniden değerlendirilmesi savı ima edilerek yapıldı. Reel sosyalizm tarafından «engellendiği» öne sürülen tarihin doğal gidişini değiştirme «hakkı»nın olduğu savunuldu.

Kendi başına ele alındığında, tarihi yeniden değerlendirme çabaları, insanlığın toptan yokolma tehlikesiyle karşı karşıya olduğu günümüzde, dünyanın yazgısını hiç te küçük olmayan ölçüde politikalarıyla belirleyen bir gücün lideri için doğaldır. Aynı biçimde, Reagan'ın temsil ettiği toplum kesitinin görüş açısı bakımından da buna hak verilebilir. Çünkü geçmişin yeniden değerlendirilmesi, toplumda konumlarını yitirmekte olan ve dünyadaki yeni duruma uyum sağlama yolları aramak zorunda kalan sınıfın ideolojisini ve politikasını biçimlendirmekte artan ölçüde özel bir önem kazanıyor. Ama bu tarihi kullanma yeltenişinin ardında neler gizleniyor?

Bu sorunların açık yanıtı, Reagan'ın sözü edilen ve diğer konuşmalarında ve onun hükümetinin politikalarıyla verilmiştir. ABD emperyalizminin liderleri, tarihi, geçmişteki yanlışların ve zorlukların yinelenmesinden kaçınmaya yardım edebilecek dersler çıkarmak için değil, uzun bir dönemdir iflâs etmiş emperyalist ideoloji ve politika biçimlerini canlandırmak amacıyla «yeniden değerlendiriyorlar». ABD'nin bugünkü politikası ve onun ideolojik temelleri yitirilen askersel üstünlüğü yeniden sağlamaya ve daha önceki dünya gelişmelerinin sonuçlarını değiştirmeye yönelik serüvenci bir doğrultudur. Bu yol tarihin mantığıyla ve günümüz gerçekleriyle çatışma içindedir. Bu yol sosyalist ülkelerle nükleer silahlar kullanmaya kadar varan yoğun bir çatışma ve onlara karşı ekonomik ve ideolojik savaş açma yoludur. Gerçekte, bu tarihi geri çevirme, sosyal

ilerlemeyi durdurma çabası anlamına geliyor. Bunun anlamı, emperyalist stratejide dünyada sosyal «statükoyu» koruma amacından, sosyal ölç almaya doğru bir yön değiştirmedir.

Bu yön değiştirmenin kapsamı, günümüz anti-komünizminin öncelik verdiği saldırı noktalarını, uluslararası gerginliğin azaldığı dönemde onun için karakteristik olanlardan ayıran «yeni buluşların» gerçek anlamını ortaya koyuyor. O dönemin anti-komünist ideoloji ve politikasında vurgu, reel sosyalizme ve devrimci hareketlere karşı «sessiz» ideolojik sızma yolları ve «esnek» politik manevralarla kavga vermek üzerindeydi. Bu uluslararası kapitalizmi barış içinde yanyana yaşama ilkelerini tanımaya, dünyada gerginliğin azaltılmasına razı olmaya ve dolayısıyla nesnel olarak gelişen süreçlere karşı daha gerçekçi bir tutum almaya zorlayan, dünyadaki olumlu gelişmelerin bir sonucuydu. O nedenle sosyalizme karşı savaşımında cepheleşme ve çatışmadan barışçı yarışmaya doğru belli bir yön değiştirme oldu. Nevar ki emperyalizmin sosyalizmin üstünlüklerini canlı bir biçimde ortaya koyan böyle bir yarışmaya hazır olmadığı kanıtlandı. Yumuşama sınavını veremeyen emperyalister, şimdi soğuk savaşa, dünyada sosyalizmin etkisiyle ve barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin uygulanmasıyla ortaya çıkan durumu zorla değiştirme politikasına geri dönmek istiyorlar.

Bunun anti-komünizme nasıl yansıdığı, 1982'nin sonunda Washington'da «komünist ülkeleri demokratikleştirme» yollarını ele almak üzere toplanan ve onların ideologlarınca önemli bir temsili güç olduğu söylenen konferansın belgelerinden saptanabilir. Bu konferansta ABD Dışişleri Bakanı George Shultz, bu çeşit «demokratikleştirmenin», kapitalist sistemi yeniden diriltmekten daha başka bir anlama gelmediğini açıkça belirtti. İdeolojik kışkırtmalara ve provokasyonlara başvurarak, sosyalist ülkeler halkları içinde hoşnutsuzluk duygusu yaratmak, bu ülkelerdeki muhalif ögeleri harekete geçirmek, ekonomilerini yıpratmak ve halkın yeni sosyal sistemin istikrarından kuşkuya düşmesini sağlamak önerileri getirildi. Kısacası ABD devlet adamları, diplomatları, istihbarat servisinin yüksek rütbeli görevlileri ve anti-sosyalist mülteciler, Sovyetler Birliği'ne ve diğer sosyalist ülkelere karşı yıkıcı propagandayı ve psikolojik savaş yükseltmenin yollarını araştırdılar. Bu gerici toplantı, kapitalist dünyanın resmi kurumlarının, önde gelen kişilerinin anti-komünist eylemlere nasıl katılabileceği ve uluslararası görüşmelerin sosyalist ülkelere şantaj ve politik baskı yapmakta nasıl kullanılacağı konularını ele aldı.

Anti-komünist kampanyaları sahneye koyanlar Polonya hükümetince ve Polonya Birleşik İşçi Partisi'nce karşı-devrime karşı alınan önlemleri böylesi kampanyalar için bir gerekçe olarak görüyorlar. Gerçekten de, Polonyalı komünistlerin de belirttiği gibi, bu bir gerekçedir. Çünkü eğer Polonya olayları olmasaydı emperyalizmin gerici çevreleri daha önce

değindiğimiz nedenlerle ve buna bağlı olarak anti-komünistlerin kendilerine göre yeni yöntemlerle sosyalizme karşı savaş verme arayışı sonucu, sağa keskin bir dönüş yapmak için başka gerekçelere sarılacaklardı.

Yanıtlanması gereken soru, emperyalist güçlerin genel olarak anti-komünizmin ideoloji ve politikasına temelde yeni bir şey katmaya yetenekli olup olmadıklarıdır. Deneyim ve günümüzün gerçeği bu soruya olumsuz yanıt verdi.

Devrimci işçi sınıf hareketi doğduğu günden bu yana anti-komünizmi gemlemek zorunda kaldı. Daha 19. yüzyılda o, büyük burjuvazinin tarihsel gelişmeyi durdurma ve sömürüyü sürdürme çabalarını açıkça yansıtıyordu. Bu amaca ulaşmak için gericiler her zaman en sert şiddete başvurmaktan hiç çekinmediler. Paris Komünü kanla boğulduktan sonra Karl Marks şöyle yazdı: «Burjuva düzeninin medeniliği ve adaleti, bu düzenin köleleri ve ezilenleri efendilerine baş kaldırdığı zaman gerçek, iç karartıcı yüzüyle gün ışığına çıkar. O zaman medeniyet ve adalet çıplak bir vahşet ve yasa tanımayan bir öç alma olarak öne çıkar.» (1)

Bu barbarlık olayları saymakla bitmez. Sovyet Rusya'nın devrimci halkına karşı beyaz ordu ve yabancı askersel müdahalecilerce girilen beyaz terörü anımsayın; nazilerin barbarca işlediği suçları anımsayın. Nazilik yenildikten sonra bile anti-komünistler kurtuluş sürecini silâh gücüyle durdurmak için hiç bir fırsatı kaçırmadılar – Truman doktrininin Yunanistan'da uygulanması, ABD'nin Kore'ye, Vietnam'a, Guatemala'ya ve Dominik Cumhuriyeti'ne askersel müdahaleleri bunun örnekleridir.

Reagan yönetiminin saldırgan anti-komünizmi emperyalist politikada yeni bir gelişme değildir. Çünkü o, yapı maddesi, amacı ve temel doğrultuları bakımından kapitalizmin her zaman ilerici güçlere karşı savaşımında başvurduğu anti-komünist politikanın ta kendisidir.

Yine de, eğer günümüzün anti-komünizmi onun aktifleşmesini kolaylaştıran koşullar, ve aldığı özgül biçimler açısından ele alınırsa kimi yeni öğeler saptanabilir.

Birincisi, emperyalistlerin savaş hazırlıklarının bugün görülmedik yüksek bir düzeye erişmesiyle, anti-komünizmin oynadığı uluslararası gerginliklerin yaratıcısı olma rolü daha da arttı. Anti-komünist ideoloji ve politika militarizmle kaynaşarak yeni özellikler kazandı. Anti-komünizmin olağanüstü saldırgan bir biçimi ortaya çıkararak, emperyalizmin dünyada yeniden egemenlik kurma serüvenci özlemleri için bir çıkış yolu oluşturdu. En karmaşık iletişim ve enformasyon araçlarını kullanarak, sosyal psikoloji yöntemlerini kendi gereksinimleriyle uyumlaştırarak, anti-komünist propaganda giderek daha yoğunlaşıyor ve etkileme mekanizmalarını değiştiriyor. Propaganda artan ölçüde kendi görüşlerini telkin etme tekno-

(1) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 17, s. 360.

lojisine ve insanların duygu ve düşünceleriyle oynamaya, gericiğin eylemleri için elverişli bir ortam yaratma aracına dönüşüyor.

Bize göre, anti-komünist «haçlı seferlerini», «yürüyüşleri» ve «kampanyaları» değerlendirirken tüm bu öğeler gözönüne alınmalıdır. Bu öğeler birbirinden kopuk değildir, bunlar bir tek kanalda birleşiyor.

ABD hükümetinin «komünist ülkeleri demokratikleştirme» belgisiyle ilan ettiği «haçlı seferi» daha önceki anti-komünist eylemlerin uzantısıdır ve onların değişikliklere uğratılmasıdır. Anımsanacağı gibi daha önce, amacı sosyalist ülkeler ve uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketi ile proleter olmayan demokratik hareketler arasına kama sokmak olan «insan hakları» kampanyası vardı. «Komünist ülkeleri demokratikleştirme»ye yönelik, «insan hakları için savaşımları», «uluslararası terörizme karşı savaşımları» tamamlıyor. Gerçekten böyle bir bileşim yeni değildir. 1919'da Lenin, dünya burjuvazisinin «Sovyet erkini onun terörist olduğunu ve demokratik olmadığını öne sürerek boğmak»⁽²⁾ istediğini belirtmişti.

Kuşkusuz bu isim değişiklikleri anti-komünist stratejide belirli bir vurgu kaymasını ortaya koyuyor. Belirli ölçüde «insan hakları» kampanyası emperyalizmin bağlaşıklarını, gerici diktatörlük rejimlerini vurdu. Bu nedenle, yarı-resmi Amerikan üç aylık dergisi «Foreign Affairs»in belirttiği gibi Reagan yönetimi insan hakları politikasını daha sessizce uyguluyor.⁽³⁾

ABD egemen çevreleri anti-komünizmi ve anti-Sovyetizmi dünya çapında kamçılayarak tüm kapitalist dünyayı sosyalizmle çatışmaya sürüklemek istiyor. Dahası, onlar bu çatışmayı dissident adı verilenleri destekleyerek ve iç çatışmalar kışkırtarak sosyalist ülkelerin içine taşımak istiyorlar. Amaçlarının sosyalist ülkelerdeki sosyal sistemi yıkmak olduğunu açıkça söylüyorlar.

Bu nedenle, 1970'lerde Helsinki Sonuç Belgesi'nin imzalanmasına bağlı olarak uluslararası yasa üzerine gürültü, patırtı koparan emperyalist çevreler, bugün çıplak bir biçimde sosyalist ülkelerin içişlerine karışıyorlar, Birleşmiş Milletler Bildirgesi'ni, Helsinki anlaşmasını ve devletlerarası hukukun temel ilkelerini gösterişli bir biçimde çiğniyorlar. Pek çok açıdan bu 1950'lerde utanç verici bir yenilgiye uğrayan, eski, «demir perde arkasındaki ülkeleri kurtarmak» politikasını anımsatıyor. O günlerde olduğu gibi, karşı-devrimci öğeleri kışkırtma planları sosyalist ülkelerin içişlerine çeşitli biçimlerde karışmak amacıyla bağlıdır. Nevar ki bugün bu tür politik hesaplar, bir termonükleer dünya çatışması tehlikesini artıran aşırı serüvencilik damgasını taşıyor.

(2) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 39, s. 187.

(3) Robert E. Osgood, «The Revitalisation of Containment», Foreign Affairs, c. 60, № 3, 1982, s. 495.

Kuşkusuz, anti-komünistler, sosyalist ülkelere ve ilerici demokratik hareketlere kimin etkileneceğini hesaba katmadan cepheden saldırmanın yararları olup olmadığını veya ideolojik düşmana ayrımlı bir yaklaşım benimsemek gerekip gerekmediğini, bir başka deyişle aynı amaçlara ulaşmak için başka yolların kullanılıp kullanılamayacağını kendi aralarında tartışıyorlar. Aşırı gerici çevreler, bir vuruşta komünizm kokan herşeyi yıkmak istediklerinden, anti-komünizmin dünya çapındaki stratejisini devrimci güçler arasındaki çelişkilere dayandırmanın uygun olmadığını söylüyorlar. ABD yeni-tutucularının ideologu Norman Podhoretz şöyle yazıyor: «Bir komünist gücü diğerinin karşısına çıkarmak akıllı bir jeopolitik sayılabilir. Ne ki bu, kendimize ve dostlarımıza ne için savaştığımızı, neye karşı savaştığımızı açıklamak zorluğunu getirir. Dolayısıyla bu, politik desteği hareketlendirmeyi zorlaştırır, oysa bunsuz sürekli ve tutarlı bir gösterme stratejisi olanaksızdır.»⁽⁴⁾

Bir başka anti-komünizm okulu, sosyalist ülkeler arasındaki farkları kullanmak, onlara karşı ayrımlı bir politikayla, vaatleri ve baskıları birleştirerek tek tek sosyalist ülkeleri kapitalist dünyaya bağımlı kılmak ve böylece sosyalist topluluğun birliğini çözmek gereği üzerinde duruyor.

Taktik ayrımlar, emperyalizmin gerici politikasının çeşitli okullarının genel anti-sosyalist yönelimini değiştirmiyor. Anti-komünizmin «yeni» doktrini, sosyalist ülkelere, sosyal sistemi ve politikası emperyalizmin işine gelmeyen diğer devletlere ve tüm devrimci hareketlere karşı her biçim ve yöntemle savaşımı öngörüyor. O, bütünsel bir «gözdağı verme paketi» içinde anti-komünist eylemin bilinen tüm yöntemlerini – nükleer şantajlardan, ekonomik baskıya, politik entrikalara ve ideolojik savaşa kadar – birbirine bağlıyor.

Anti-komünist kamptaki güncel durumun bir diğer özelliği, Marksist-Leninist teoriye doğrudan keskin saldırıların yoğunlaşmasıdır. «Teorik» anti-komünizmin nesnellik örtüsü altına gizlendiği 1970'lerden ayrımlı olarak, onun bugünkü sözcüleri tezlerini bilimsel sosyalizmin tümüyle yadsınmasına dayandırıyorlar. Karl Marks'ın 100. ölüm yılı dolayısıyla burjuva teorisyenleri, tarihsel gelişmenin, bilimsel sosyalizmin geçerliliğini ortaya çıkarmadığını kanıtlamak için boş bir çaba içindeler.

Aynı zamanda, Marksizm'i Leninizm'in karşısına çıkarmak ve böylece Marksizm-Leninizm'in devrimci işçi sınıfının bütünsel teorisi olarak etkisini kırmak için çabalar sürüyor. Ideolojik düşmanlarımız, Lenin'in Marks'ın görüşlerini, sosyalist devrim ve Sovyet devletinin kurulması sırasında «pragmatist»ce uygulayarak, bunları «gözden düşürdüğü» yolundaki uydurma tezlerini yaymayı sürdürüyorlar.

Dahası, Marks'ı sıkça bu yolla «savunan» aynı ideologlar başka teo-

(4) Norman Podhoretz, «The Present Danger», New York, 1980, s. 98.

rilerinde Marksizm'in «gücünün geçmiş» olduğunu kantlamaya çalışıyorlar. Onlar böyle yaparken kendi kendileriyle çelişmiyorlar mı? Hayır. Gerçekte onlar için önemli olan Marks'ı savunmak değil Marksist lafazanlıkla hafifce örtülmüş reformizmi savunmak ve anti-Leninizmi, komünist hareketi oportünizme sürüklemekte bir kaldıraç olarak kullanma özlemidir.

Politika ve propagandaları gibi, «teorik» araştırmaları da yeni hiç birşey içermiyor. Bu alanda çalışanlar, toplumun gelişmesinin nesnel tarihsel ve sosyal anlamını gözardı etmeyi ve sınıf savaşımında yasallıklar olduğunu inkar etmeyi sürdürüyorlar. Onlar, sosyal süreçleri, olayların rastlantısal bir üstüste düşmesiyle veya psikolojik nedenlerle açıklıyorlar. Burjuva felsefesinde bilinemezlik (agnostisizm) güçleniyor ve tarihsel gelişmeye yön veren nesnel ilkeleri anlamının olanaklı olduğunu tümüyle yadsınıyor.

Burjuva ideologları, içinde bulunduğumuz dönemin gerçek diyalektiğini gözardı ettikleri için, emperyalizmin sosyalizme ve devrimci hareketlere karşı savaşımının farklı uyarlıkların tarih sahnesinde çatışmasının bir ifadesi olduğunu, «Batı değerlerinin» bir savunması vb. olduğunu ileri süren teoriler geliştiriyorlar. Bu tür teoriler anımsanacağı gibi faşizmin anti-komünist kampanyasının da «teorik» temelleriydi. Onların güncel türleri de aynı rolü oynuyorlar.

Bunun bir göstergesi, emperyalizmin ideolojisinde ve politikasında şövenist ve hegemonyacı eğilimlerin artmasıdır. Saldırgan militarist Amerikan anti-komünistleri, Washington'un 1970'lerde uyguladığı politikayı «stratejik geri çekilme» olarak niteliyorlar. ABD'nin Sovyetler Birliği'ne karşı askersel üstünlük sağlamanın, bu üstünlüğü kullanarak sosyalizmi geriletmesinin ve ABD sermayesinin dünya egemenliğini dayatmasının gerekli olduğunu açıklıyorlar. Onlar SSCB ile ekonomik ilişkilerin kesilmesini, yumuşamadan vazgeçilmesini istiyorlar ve ABD'nin nükleer bir savaş kazanabileceğini savunuyorlar. Onların formülü şudur: Ya biz komünizmi yok edeceğiz, ya da komünizm Batı demokrasisini ve uygarlığını yok edecektir. Gerçekte onlar anti-komünizmi, ABD emperyalizmini dünyanın efendisi yapma amaçlarını perdelemekte kullanıyorlar.

Bu, mantıksal olarak, ABD egemen çevrelerinin resmi ideolojisiyle en gerici-şövenist, ırkçı ve neofaşist-doktrinler arasında sıkı bağların kurulmasına yol açıyor. Dış politikada bu, Güney Afrika, El Salvador, Guatemala, Honduras ve Güney Kore yarı faşist diktatörlük rejimlerine, Afganistan, Kamboçya, Angola ve diğer ülkeler halklarının düşmanlarına çok yönlü desteğin artmasında gözleniyor.

Emperyalizmin artan gerici karakterinin bir başka göstergesi, Judaik dinselliğin, ırkçılık ve saldırgan anti-komünizmle içiçe geçtiği siyonizmin

artan aktifleşmesidir. Bu ne yalnız bir etnik, ne de bir dinsel olaydır. O, uluslararası tekeli burjuvazinin, özellikle ABD emperyalizminin ideolojik ve politik bir aracıdır. Siyonist sermaye, kapitalist dünyanın ideolojik aygıtının büyük bir bölümünü kontrol ediyor. O, uluslararası basın ajanslarını, büyük tirajlı gazeteleri ve dergileri, Holivut film sanayiini ve büyük yayıncılık kuruluşlarını kontrol ediyor. Nazizmin milyonlarca Yahudiye çektiği acıları kullanarak, siyonist propaganda, siyonizmin tüm Yahudilerin çıkarlarını gözettiği ve siyonizmin düşmanlarının anti-semitik ve Nazilerin kirli işlerinin sürdürücüleri oldukları sahte görüntüsünü yaratıyor. Gerçekte faşizmin pratiğini sürdüren, şövenişt ülkeleri savunan, Filistin ve diğer Arap halklarına karşı soykırım uygulayan siyonizmdir.

Anti-komünizmin emperyalizmin politikasında ve ideolojisinde daha büyük bir ağırlık kazanması herşeyden önce onun Marksizm-Leninizm'in ve reel sosyalizm örneğinin dünyadaki toplumsal gelişme üzerinde artan etkisini kırma özleminden kaynaklanıyor. Bilimsel sosyalizm kendini tarihsel pratikte ortaya koydukça, yığınları kazanıyor. Yüz yıl önce pek çok insan için, Marks'ın toplumun kapitalizmden yeni bir toplumsal sisteme geçişiyle ve işçi sınıfını ve onun devrimci partisinin tarihsel rolüyle ilgili, sömürge sisteminin kaçınılmaz çöküşü üzerine ve savaşları önleme olanaklarıyla ilgili görüşleri hayalci bir görüşten başka bir şey değildi. Ne ki onyıllar, on yılları izledikçe bunlar gerçeklik oldu ve ulusların yaşamları üzerinde dev etkiler yapmaya başladı. Marksizm-Leninizm artık sosyal bilinçte, kendisini gerçekten bilimsel bir dünya görüşü olarak, emekçi halka barış, demokrasi ve sosyal adalet için savaşımında gerçekçi bir program sunan bir teori olarak yer ediyor.

Bu yazıda, günümüz anti-komünizminin genel durumu değerlendirirken göze öncelikle çarpan kimi özelliklerini belirledik. Biz Çekoslovak komünistleri, Çekoslovakya'da da anti-komünizmin yansımalarıyla karşılaşyoruz. Çekoslovakya'daki sosyalist demokrasiye yöneltilen, «77 Bildirgesi» adı verilen temelinde yürütülen anti-komünist kampanya başarısızlıkla sonuçlandı. O, Çekoslovakya halkı tarafından, kesinlikle lanetlendi. Bu fiyaskodan sonra düşman merkezleri, sosyal-ekonomik gerçeğin çarpıtılmış bir görüntüsüne dayanmak umuduyla taktik değiştirdiler. Bir yandan onların beslediği propaganda bizim «gulaş sosyalizmini» yerleştirdiğimizi ve halkın «politikaya karışmasını» önlemek için onlara iyi yaşam koşulları sağladığımızı öne sürüyor. Öteyandan, Çekoslovakya ekonomisinin iflasın eşliğinde olduğu yolunda söylentiler yayılıyor. Ve bizim sosyal geleceğimiz konusunda kuşku yaratılmaya çalışılıyor. Burjuva propagandası halkta, özellikle işçilerde parti politikası konusunda güvensizlik yaratmak için her tür yalana başvurmaktan çekinmemektedir. O, çokça geçici sorunları kullanıyor, geçmişle bugün arasındaki, toplum yaşamında genel ile özel arasındaki ilişkiyi bulanıklaştırıyor ve sosyalizmin geliş-

mesinin başlıca eğilimlerini çarpıtıyor. Her bir eksliğimiz, önü alınmaz bir çöküşün başlangıç işareti olarak sunuluyor.

Kuşkusuz toplumumuz geliştikçe yeni sorunlarla karşı karşıya geliyor. Çekoslovakya Komünist Partisi'nin 16. Kongresi yeni görevlerin üstesinden gelmenin somut yol ve araçlarını saptadı. Ülkemizin karşı karşıya olduğu sorunları görüyor, biliyoruz ve kesinlikle onların çözüleceğine inanıyoruz. Bu güvenimiz tarihsel deneyimden ve Çekoslovakya'da sosyalizmin elde ettiği tartışma götürmez başarılarından kaynaklanıyor. Cumhuriyetimizde, işsizlik gibi bir sosyal felaket uzun bir süredir bilinmiyor. Tüm halkın çalışma hakkı, sosyal güvenliği, devlet ve toplum işlerinin yürütülmesine tüm anlamıyla katılımı garantilenmiştir. Sosyalist kuruculuk yılları boyunca, işçi sınıfında belirgin değişimler oldu. Onun maddi koşulları gözle görülür ölçüde düzeldi, politik olarak daha aktifleşti, mesleksel ve genel eğitim düzeyi yükseldi ve onun toplumdaki yönetici rolü güçlendi. Kooperatifleşmiş kırsal alan bir kuşağın yaşam süreci içinde sosyal gelişme açısından kentle eşitlendi, kültürel açıdan kentlere yaklaştı. Slovakya'nın dinamik ekonomik ve kültürel gelişmesi, Çeklerle Slovaklar ve Çekoslovakya'da yaşayan tüm diğer milliyetler arasındaki birliği pekiştirdi. Eğitimde, bilimde, sanat ve edebiyatta çarpıcı ilerlemeler oldu. Aydınlar bugün daha önemli bir sosyal rol oynuyor. Kadınların durumunda temelli bir değişim oldu ve genç insanlara sağlanan olanaklar bugün her zamankinden çok daha büyüktür. Ulusal yaşamın tüm alanlarında, sosyalizm yolunda sağlanan ilerleme sonucu belirgin değişimler gerçekleşti.

Bizim üstesinden gelmeye çalıştığımız zorluklar, kapitalist toplumda karşılaşılanlardan tümüyle farklıdır. ÇKP, halkın politik aktivitesinin daha da artmasını, onların sosyalist kuruculuktan kaynaklanan tüm sorunların çözümüne en yüksek katılımını sağlamak için çalışıyor. O, verimliliğin artmasını ve üretimin maliyetinin azaltılmasını kendi başına bir amaç olarak görmüyor. Bunu daha iyi yaşam koşulları, daha yüksek genlik düzeyi sağlamak ve herbir insanın toplumun gereksinimleri ve çıkarlarıyla uyumlu olarak çok yönlü gelişmesini sağlamak için başlıca koşul olarak değerlendiriyor.

Çekoslovakya gerçeği, anti-komünist propagandanın yaygınlaştırdığı yanlış yansımalara hiç bir biçimde benzemiyor. Bu propaganda, sosyalizme karşı bitbiri peşisıra karaçalma saldırıları düzenleyerek, yalnızca sosyalizm gerçeği karşısındaki çaresizliğini ortaya koyuyor. Anti-komünizm, yeni sosyal sisteme karşı bir seçenek önermeye ve ivedi sorunları halkın çıkarı yönünde çözmeye organik olarak yeteneksizdir. Onun geleceği yoktur. Nevar ki, bizim anti-komünizmin sonuçta sırtının yere geleceğine olan güvenimiz, onun barış ve sosyal ilerleme davasına karşı bir tehdit oluşturduğunu görmemizi engellememelidir.

Günümüz anti-komünizmi yalnız sosyalizmle çatışma bağlamı içinde

artan ölçüde aktifleşmiyor. Aynı zamanda her yeni ve ilerici olana, halkların demokrasisi ve özgürlüğüne karşı tüm diğer cephelerde de saldırıdır. Bu saldırı emperyalizmin dünya çapında pek çok politik hedefe yönelen «haçlı seferinin» bir parçasıdır. Kapitalist ülkelerde, anti-komünist sefere çıkanlar başlıca komünist ve işçi sınıfı hareketine karşı savaş veriyorlar. Komünistleri hedef alan bu kamanya, reel sosyalizmi gözden düşürmek, onun iç ve dış politikasını karalamak üzere düzenlenen ideolojik manevralarla birleşiyor. Böylece işçi sınıfı hareketi ve emekçi yığınlar içinde sosyalizmin prestijini ve etkisini kırmak hesabı yapılıyor. Aynı zamanda bu hareketin anti-kapitalist içeriği boşaltılmaya çalışılıyor. Geçmişte olduğu gibi, bu çabalar aynı zamanda kapitalist ülkeler komünist partileri ile sosyalist topluluk arasına kama sokmaya, emekçi halkın uluslararası gücü olan komünist hareketi parçalamaya yöneliyor.

Anti-komünizm artan ölçüde gelişmekte olan ülkelerdeki emperyalist stratejinin içeriğini ve amacını belirliyor. Sömürgecilik döneminde o, başlıca sömürge dünyası ile sosyalizm arasına koruyucu kordon çekmeye yarayan, ulusal kurtuluş güçlerinin uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketiyle birlikte davranmasını önleyen «koruyucu» işlevler görüyordu. Ama bugün, sosyalizm görüşü Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının bilincinde her zamankinden daha derin kök salıyor. O, kimi yeni devletlerde sosyal değişmelerin karteriz noktası oldu. Anti-komünizmin keskin bir biçimde canlandırılması buna tepkidir. Anti-komünizm, yeni sömürgeci stratejinin bir parçasıdır. Bu kendini El Salvador'da, Nikaragua'da, Angola'da, Lübnan'da ve diğer ülkelerde emperyalizmin silahlı şiddete başvurmada ve ilerleme güçlerine, bunların sosyalizmle bağlaşıklığının güçlenmesine karşı ekonomik, politik ve propaganda eylemlerinde gösteriyor.

Tarihsel deneyim ve günümüzün sınıf savaşımı pratiği, anti-komünizmin tüm devrimci ve demokrat hareketlere düşman olduğunu gösteriyor. Bu nedenle doğal olarak, endüstrilemiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfının ve onun devrimci öncüsünün artan direnişi ile karşılaşılıyor. Gelişmekte olan devletlerdeki ilerici güçler, onu emperyalizmin, yeni-sömürgeciliğin ve ırkçılığın bir silahı olarak görüyor. Günümüz anti-komünizmi, emperyalist politika ve ideolojinin aşırı gerici bir ifadesi olarak, burjuvazinin de önemli bir bölümü içinde olmak üzere toplumun geniş kesimlerinin çıkarlarıyla çatışma içindedir. Dahası o, kapitalist dünyada ABD emperyalizmi adına belirgin hegemonyacı işlevler görüyor. ABD yönetimince ilan edilen komünizme karşı «haçlı seferi», aynı zamanda ABD ile rekabet içindeki ekonomik ve politik güç merkezlerini, yani Batı Avrupa ve Japonya'yı uslandırmayı ve Washington'a bağımlı kılmayı amaçlıyor. Bu nedenle, Beyaz Saray'ın bu çıkışının, ABD'nin SSCB ve sosyalist ülkelere ekonomik boykot dayatma girişimine kimi bağlaşıklarının karşı çıkmasında açıkça

gözlendiği gibi, ABD'nin bağlaşıklarından coşkulu olmayan yanıtlar almasına şaşmamak gerek. Dahası kapitalist ülkelerde, Washington'un «Sovyet tehdidi» masalına sığınarak sürdürdüğü nükleer savaş hazırlıklarına karşı artan bir direnç var. ABD anti-komünistlerinin militarist serüvenciliği, dünya çapında artan protestolarla ve ABD'nin kendi içinde sert eleştirilerle karşılaşılıyor.

Bugün anti-komünizm, yalnız sosyal gelişmenin gereksinimleriyle değil, aynı zamanda burjuvazinin dünya sahnesine yeni bir güç olarak çıktığı zaman ileri sürdüğü ilerici görüşlerle de, demokrasi, hümanizm ve ilerlemeye, insan aklına olan güven görüşleriyle de çatışma içindedir. Bacon ve Voltaire, Rousseau da içinde Fransız Ansiklopedistleri ve insana değer veren diğer devler, dünya kültür hazinesini bu görüşlerle zenginleştirdiler. Onlarla karşılaştırıldığında, günümüz tekelci burjuvazisinin karanlık ideolojisi ne kadar da zavallı bir görünümündedir. Anti-komünizm strateji uzmanlarının, sömürü toplumunun geleneklerine, buna bağlı alışkanlıkların, görüşlerin, ahlak normlarının ve psikolojik kalıpların değişmeye karşı direncine sarılmaktan başka bir seçeneği yoktur. Onlar toplumdaki fosilleşmiş ön yargıları, değişim korkusunu korumaya çalışıyorlar.

Marks, «tüm ölü kuşakların gelenekleri, yaşayanın beyninde bir kabus gibi durur»⁽³⁾ diye yazmıştı. Kamuoyunun bilincinde derin kökleri olan tutuca görüşlerin etkisi küçümsenmemelidir. Anti-komünistler, belirli bir zaman bunların kimilerini besleyip, canlandırabilirler ve böylece yeni topluma muhalefeti zorlayabilirler.

Tarih ve günümüz yaşamı, herhangi bir biçimiyle anti-komünizmin sosyal ilerlemeyle, demokrasiyle ve humanizmle bağdaşmayacağını gösteriyor. Ona karşı savaşım barışı pekiştirmek için vazgeçilmez bir koşuldur ve özgürlük, eşitlik ve sosyal adalet ilkelerini geçerli kılmak için yaşamsal bir zorunluluktur. Anti-komünizme karşı tutum, emekçi halkın sınıf bilincinin ve çağdaşlarımızın humanizm ve uygarlık düzeyinin bir ölçütüdür.

(3) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 8, s. 119.

Mustafa Suphi'nin 100. doğum yılı nedeniyle düzenlenen toplantıda TKP Merkez Komitesi adına yapılan konuşma

Türkiye işçi sınıfı ve emekçileri, uluslararası komünist ve işçi hareketi, halkımızın yiğit evladı Mustafa Suphi'yi 100. doğum yıldönümünde anıyor.

Mustafa Suphi, Türkiye Komünist Partisi'nin kurucusu, ilk başkanı, büyük enternasyonalist, ateşli yurtsever, dünya komünist hareketinin önde gelen militanlarından'dır.

Mustafa Suphi, 7 Şubat 1883'de Giresun'da doğdu. Tüm politik yaşamı boyunca halkın ulusal ve sosyal kurtuluşundan başka bir şey düşünmeyen bu büyük devrimci, partimizin öteki 14 yöneticisi ile birlikte, Türk gerici burjuvazisinin canavarca planıyla 28/29 Ocak 1921 gecesi öldürüldü.

I.

TKP ve işçi sınıfımız, Mustafa Suphi'nin 100. doğum yılını, Karl Marks'ın doğumunun 165. ve ölümünün 100. yıldönümünde kutluyorlar. Karl Marks, sosyalizmi bir ütopya olmaktan çıkardı; tarihsel ve diyalektik materyalist felsefeyi, Marksist ekonomi-politiği ve bilimsel komünizmi, işçi sınıfının devrimci teorisini kurdu. O, Engels'le birlikte, sosyalizmi işçi hareketiyle birleştirdi, işçi sınıfının uluslararası birliğini ve ilk proletarya partisini kurdu. V. I. Lenin, Marksist öğretiyi tüm alanlarda çözümleyici katkılarla zenginleştirdi. Marksizmi, kapitalizmin emperyalizm evresinde yeni bir aşamaya yükseltti. Lenin, yeni tipten Leninci partinin örgütsel ilkelerini temellendirdi, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin önderliğini yaptı ve Sovyet devletini kurdu, sosyalizm kuruculuğunun teorik ve pratik temellerini attı. Başta SBKP olmak üzere, kardeş komünist partileri Marksizm-Leninizmi yaratıcılıkla geliştirdiler. Leninizm, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağının Marksizmidir.

Mustafa Suphi, işte Marks, Engels ve Lenin'in öğretilerini, Türkiye işçi sınıfına ilk tanıtanların, işçi sınıfını Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi bayrağı altında birleştirenlerin öncüsüdür. Mustafa

Suphi, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin idelerini Doğu'nun Müslüman halklarına götürme savaşımında büyük görevler gördü. O, Doğu'nun ezilen halklarıyla, Batı'nın proletaryasının, Sovyet Rusya'yla elele vermeye utkuya ulaşacaklarını açıkladı. Türkiye işçi sınıfı, Mustafa Suphi'nin adını, onun izleyicisi olduğu Marks, Engels ve Lenin'in adından ayırmıyorlar.

Mustafa Suphi, kısa yaşamında eşine her zaman rastlanmayan zengin bir politik savaş deneyi elde etti. O'nun Marksizm-Leninizm konularına gelmesi sıradan bir rastlantının ürünü değildir. Mustafa Suphi'nin politik kişiliğinin olgunlaşması, ülkenin o dönemdeki sosyal, ekonomik, politik gelişme süreçleriyle, uluslararası durumdaki eşsiz değişimlerin yarattığı devrimci ortamla sıkı sıkıya bağlıdır. O, Osmanlı despotizmine, feodalizme ve sömürgecilğe karşı devrimci-demokrat bir önder olarak savaşıma atıldı. Üstün yeteneği, derin kültürü ile, O, 1905 Rus devriminin etkisi altında, 1908 burjuva devriminin bir halk devrimi olmadığını sezebildi. Jön Türk devriminin eleştirisini, Çarlık Rusya'sında savaş sürgünlüğü yıllarında tanıştığı Bolşeviklerin devrimci deneyimi ve Leninci teoriyle birleştirdi. Bu dönemde, yeni bir çağ açan Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi utkuya ulaştı. Böylece dünya biri sosyalist öteki kapitalist, iki kampa ayrıldı. Mustafa Suphi, kendi ülkesinin geleceğini bu yeni dünyada görüyordu.

Mustafa Suphi, halk adına konuşan, gerçekte ise onu aldatan İttihat ve Terakki Partisi'nin ve öteki partilerin halk düşmanı politikalarını amansızca eleştirdi. İşçi sınıfının ve emekçilerin kurtuluşu için devrimci teoriyle silahlanmış bir proletarya partisinin zorunluğu üstüne Leninci görüşü benimsedi. Mustafa Suphi, halkları birbirine boğazlatan emperyalist savaşların, militarizmin iç yüzünü gördü ve insanlığa barış, sosyalizmin getireceği, tüm ülkelerin işçilerinin ve ezilen halkların enternasyonalist birliği ile emperyalizmin gemleneceği düşüncesine büyük bir inançla sarıldı.

Mustafa Suphi'nin bundan sonraki kısa yaşamı, Leninci idelerin ve kurduğu Türkiye Komünist Partisi aracılığı ile işçi sınıfının utkusuna, halkının kurtuluşuna adanmıştır. O, tanık olduğu Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin savunulmasına silah elde katıldı, ulusal kurtuluş savaşımızın utkusu için eşsiz görevleri yerine getirdi. Mustafa Suphi, halkının mutlu geleceği uğruna atıldığı bu onurlu savaşta can verdi.

Mustafa Suphi'nin kurduğu parti, onun açtığı bayrağı yere düşürmedi, daha da yükseltti, yükseltiyor.

II.

Mustafa Suphi'nin ülkemizde Marksizm-Leninizm bayrağını yükselttiği gündün bu yana, insanlığın yaşamında köklü değişimler oldu.

Bundan 50 yıl önce Almanya'da erki ele geçiren faşizmin kundakladığı İkinci Dünya Savaşı'nda, Sovyetler Birliği, Hitler'in savaş makinasını darmadağın etti. Bir dizi ülkede halk demokrasileri utkuya ulaştı. Sosyalizm bir dünya sistemi oldu. Eski sömürgeler bağımsızlıklarına kavuştular ve emperyalizmin sömürge sistemi tümüyle yıkıldı. Tarihsel inisyatif, merkezinde, başta Sovyetler Birliği olmak üzere, sosyalist sistem yer aldığı dünya devrimci sürecinin güçlerine geçti. Günümüzde sosyalist sistem, kapitalist ülkelerin işçi hareketi, ulusal kurtuluş hareketi, yeni yeni başarılar kazanıyor. Kapitalizmin genel bunalımı derinleşiyor.

Mustafa Suphi'nin kendi ülkesinde de önemli değişimler oldu. Türkiye'de devrimci süreç, eşitsiz ve çelişkili bir çizgide gelişti. Ulusal Kurtuluş Savaşı'ndan sonra, giderek güçlenen işbirlikçi burjuvazi, Türkiye'yi yeniden emperyalizme bağımlı bir ülke durumuna getirdi. Ne ki, işçi sınıfı sayıca ve nitelikçe büyüdü, kapitalizmin bağımlı yapısı, küçük üretimin yaygınlığı ve derebeylik artıklarının varlığı temelinde, burjuvazinin bir bölümünün tekelleşmesi, bir yandan gerici eğilimlerini keskinleştirdi, öte yandan anti-emperyalist, demokratik güçlerin tabanını genişletti. Burjuvazinin değişik diktatörlük biçimleri altında, ezilen işçi sınıfı ve onun bağlaşıkları, zengin bir savaşım deneyi kazandı. Sendikal hareket güçlendi. Gençliğin, kadınların savaşımı yığınsal boyutlar aldı. Mustafa Suphi'nin kurduğu parti, gericiğin aralıksız saldırıları altında şanlı bir savaş yolundan yürüdü. O, bugün de savaşıyor. Mustafa Suphi'nin, uğrunda canını verdiği Marksizm-Leninizm ülküleri, yığınların arasında biteviye yayılıyor ve yenilmez bir güç oluyor.

III.

Bugün insanlık, iki karşıt eğilimin arasında olağanüstü sertleşen bir savaşıma tanık oluyor. Bir yanda Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin barışı koruma çizgisi, öteyanda ABD emperyalizminin ve NATO başlıklarının sosyalist ülkelerle çatışma ve silâhlanma çizgisi yer alıyor.

Sosyalizmin güçlenmesi, insanlığın yaşamından savaşı kökten çıkarıp atmayı ilk kez olanaklı yaptı. ABD emperyalizminin, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, 100'ü aşkın yerel savaşa neden olmasına karşın, sosyalizm, 35 yıldır bu yerel savaşların yayılmasını ve bir dünya savaşının kopmasını engelleyen etken oldu. Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler, aralıksız olarak yumuşamayı perçinlemek, silâhlanmayı durdurmak ve silâhsızlanmaya yönelmek, halkların egemenlik ve özgürlüklerini savunmak yolundan yürüyorlar. Varşova Antlaşması ülkelerinin Prag Deklarasyonu, sosyalist ülkelerin kolektif barış programıdır. O, nükleer savaş tehlikesini önlemenin gerçekçi yolunu gösteriyor. SBKP Genel Sekreteri Y. Andropov

yoldaş, SBKP'nin yapıcı barış önerilerini dile getiriyor: «Biz tüm dünya halkları arasında, tüm halkların karşılıklı yararına ve tüm insanlığın esenliği için, geniş kapsamlı, verimli, dayatmalardan ve içişlerine karışmadan uzak bir işbirliğinden yanayız. Sovyetler Birliği şimdiki ve gelecekteki kuşaklara huzurlu ve barışçıl bir gelecek sağlamak için elinde olan herşeyi yapacaktır. Politikamızın hedefi budur ve bundan vazgeçmeyeceğiz.»

Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin barış politikaları nesnel nedenlere dayanıyor. Herşeyden önce, bu ülkelerde silâhlanmadan çıkar sağlayacak hiç bir sosyal güç yoktur. Sosyalizmin düşmanlarının da belirttiği gibi, sosyalist ülkelerin, savunma amaçlı silâhlanma zorunda kalmaları, bu ülkelerin ekonomik gelişmeleriyle çelişiyor. Kaldı ki, sosyalist ülkelerin önünde belirsiz, bunalımlarla nitelenen umutsuz bir gelecek değil, onları adım adım komünizme, insanlığın en büyük ülküsüne götürecek bir yol uzanıyor. Onlar, bu geleceği güvence altına alacak yenilmez bir ekonomiye, politik ve askersel güce, engin bir potansiyele sahipler. Umutlarla dolu, sürekli gelişen, her gün daha ileriye giden bu toplum, neden nükleer ölüme atılsın? Sağduyulu herkes, sosyalizmin barıştan ayrılmadığını görüyor.

Buna karşın, dünya kapitalizmi, tarihinin, İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki en derin bunalımını yaşıyor. ABD emperyalizmi son 20 yılda, dünyanın birçok bölgesinde konumlarını yitirdi. Emperyalist ülkeler arasındaki eşitsiz gelişme, emperyalist ülkeler arasındaki çelişkileri derinleştirdi. Bu durum, emperyalizmin en saldırgan çevrelerinde serüvenci eğilimleri körüklüyor. ABD emperyalist çevreleri, silâhlanmayı tırmandırma, yumuşamayı baltalama, sosyalist ülkelerin iç işlerine karışma, öteki emperyalist ortaklarının üstünde baskı uygulama ve ulusal kurtuluş hareketini bastırma yoluyla, yitirdiği konumları yeniden elde etmeye dünyada hegemonya kurmaya yelteniyor. Emperyalizmin özü değişmedi. O, yine savaşların, halklararası düşmanlıkların kaynağıdır.

Bugün insanlığın önünde, ABD emperyalizminden kaynaklanan nükleer bir savaş önlemek, barışı savunmaktan daha önemli hiçbir şey yoktur. Halklar bu gerçeği her geçen gün daha iyi kavırıyor. Tüm kapitalist ülkeleri, eşi görülmedik yığınsal bir barış hareketi dalgası sarıyor. Bloksuz ülkeler, emperyalist saldırganlığa karşı çıkıyor. Savaşım, tüm barış güçlerinin Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle bağlaşıklığı temelinde güçlenebilir.

IV.

Mustafa Suphi, Osmanlı İmparatorluğunu paylaşmak isteyen emperyalist guruplardan birisinin, Alman emperyalizminin peşisıra Türkiye'yi

savaşa sokan, anayasacı-monarşist burjuvaziye, militarist Enver Paşa ve ortaklarına karşı savaştı. Türkiye tarihinin bu dönemi, halkımızın bir oldubittiyile, kendi istemi dışında bir savaşa nasıl itildiğine acı bir örnektir. Bugün Türkiye, Birinci Dünya Savaşı öncesinde olduğu gibi, bu kez ABD emperyalizminin dümen suyunda, savaş tehlikesiyle karşı karşıyadır. 12 Eylül devirmesiyle, gerici, militarist generallerin erki ele geçirmesi, barış ve ilerleme güçlerinin baskı altına alınması ve bağımlı kapitalizmin derin bunalımı, bu tehlikeyi daha da artırıyor.

Türkiye, ABD emperyalizminin saldırgan politikasında stratejik bir yer tutuyor. Ülkemizin bölgedeki konumundan dolayı, hem Batı Avrupa'ya, hem de Yakındoğu'ya yönelik ABD plânları, NATO üyesi Türkiye'yi her an savaşa sürükleyebilir. Topraklarımızdaki NATO ve Amerikan üsleri, AWACS casusluk uçakları ve nükleer depolar, bir roket savaşının ilk saatinde ülkemizin mezarlığa dönmesine yol açacaktır. Türkiye, öte yandan, yeni kurulan Amerikan «Merkez Komutanlığı» aracılığı ile, 19 Yakındoğu ülkesine karşı Amerikan Çevik Güçleri'nin atlama tahtasına çevrilmek isteniyor. Dahası, Türk silâhlı kuvvetleri, Amerikan çıkarları için, Basra Körfezi'ne yönelik bir saldırı gücü olarak hazırlanıyor. Ortadoğu'da, İsrail ve gerici Arap rejimleriyle Türkiye arasında, dolaylı ya da dolaysız bir askersel blok plâni uygulanmaya çalışılıyor. Ege'de Türk-Yunan anlaşmazlığı ABD'nin kıskırtmasıyla, ülkemizdeki şövenistlerce körükleniyor. Kıbrıs'tan Türk ordusunun çekilmemesi, Ada'yı, tüm bölgeyi ateş verecek bir gerginlik ocağı yapıyor.

«İnsan hakları» üstüne iki yüzlü bir propaganda yürüten, Polonya'nın iç işlerine kabaca karışan Reagan yönetimi, bu amaçlarına ulaşmak için, Türkiye'deki gerici, askersel rejimi destekliyor. Türkiye ABD'den en fazla silâhlanma kredisi alan ülkelerin arasında ön sıralarda geliyor. FAC tekelci çevreleri de Türkiye'yi silâhlandırıyor.

Gerici askersel rejim, Türkiye'nin ulusal çıkarlarıyla bağdaşmayan bir dış politika izliyor. Cunta, ABD ile ikili kölelik anlaşmalarını SİA adı altında yeniledi. NATO ve Amerikan askersel üslerini genişletme ve bunları Çevik Güçler için kullanma yolundaki ABD isteklerini onayladı. NATO'nun nükleer silâhlanma plânlarına «evet» dedi. Generaller, sosyalist ülkelerin yapıcı barış önerilerini suskunlukla geçiştiriyorlar. Türkiye, Balkanların nükleer silâhlardan arındırılması önerisine yanıt vermeyen tek ülkedir. Tüm bunların yanısıra cunta, Türkiye'nin ulusal kaynaklarını silâhlanma harcamalarına daha da yöneltiyor.

Savaş tehlikesi reeldir. Hiç kimse bu tehlikeyle sorumsuzca oynayamaz.

Türkiye'nin bir nükleer savaşta yok olmaktan kurtulması olanaklıdır. Dünyadaki güçler oranı, Türkiye'nin de, barışın savunulması çabalarına büyük bir katkıda bulunması için elverişlidir. Sosyalist ülkelerin yapıcı

barış önerilerine olumlu yanıt vermek, bu yolda somut adımlar atmak, Türkiye'nin geleceğini kurtarmak demektir. Bu amaca, ancak barış yanlısı geniş güçlerin birliği ve aktif eylemleriyle ulaşılabilir.

Türkiye'nin emperyalist baskılar altında serüvenlere sürüklenmesini, nükleer bir savaşta yok olmasını, Ortadoğu halklarına karşı emperyalizmin vurucu gücü olmasını önlemek, tüm sosyal, ekonomik, politik savaşların odak noktasını oluşturuyor. TKP, barış savaşını, ulusal bağımsızlığı elde etmek, ülkemizi generallerin baskı rejiminden kurtarmak ve yerli, yabancı tekellerin emekçilerin yaşam koşullarına saldırısını geriletmek savaşından ayırıyor.

Cuntanın emperyalizm yanlısı politikası, işçi sınıfının, emekçilerin, orta katmanların, demokrasiye geçilmesi ve sosyal, ekonomik haklar istemiyle uzlaşmaz bir çelişki içindedir. Ulusal çıkarları ayaklar altına alan ve halk düşmanı bir politika izleyen cunta, yığınların direnişinden korkuyor. O nedenle, 1961 Anayasasını yırtan, yeni anayasayla ülkede bir militarist polis devleti kuran cunta, ilerici güçlere karşı saldırılarını aralıksız sürdürüyor.

Tüm bu baskılara karşın, ülkemizde, Amerikan Çevik Güçlerine, savaş tehlikesine karşı çıkan güçlerin tabanı genişliyor. Tutuklamalara, işkencelere karşı tepki artıyor. Genel af, sendikal özgürlük, örgütlenme, basın özgürlüğü gibi istemler yaygınlaşıyor. Cuntanın izlediği 24 Ocakçı ocak söndüren politikaya karşı, toplumun geniş kesimlerinin hoşnutsuzluğu artıyor.

Bu tepkiler karşısında cunta, dış politikada «çok yönlülük», iç politikada «demokrasiye geçiş», ekonomik politikada «24 Ocak kararlarında düzeltme» sözleriyle, yığınları yatıştırmaya çalışıyor. Oysa, cuntanın politikasında hiç bir gerçek değişiklik yoktur. Generallerin baskılarına, geniş barış, demokrasi ve ilerleme güçlerinin birliğini önleme çabaları eşlik ediyor.

TKP, Türkiye'yi savaş tehlikesinden kurtarmak, emekçilerin sosyal-ekonomik haklarını elde etmek, demokrasiye gerçek bir geçiş, halktan yana bir demokrasi için, tüm ulusal demokratik güçlerin tek cephesinin kurulması ödevini başa alıyor. Komünistler, sol güçler, Atatürkçüler, ulusal İslâm hareketi, Kürt ulusal hareketi zaman yitirmeden iç gericiğin ülkeyi savaş uçurumuna yuvarlamasının önüne geçmek için birleşmeli ve savaşmalıdır.

Biz komünistler, bugünkü durumdan kaygı duyuyoruz. Biz bugün barbarca baskılar altındayken bile, soğukkanlılığımızı yitirmiyor, derin bir sorumluluk duygusuyla konuşuyoruz.

Güçleri dağıtmayalım! Hep birlikte, barışın savunulması için eyleme geçelim. Demokrasi isteyen, iş, ekmek ve toprak isteyen barış hareketine!

Gençliğe aydınlık bir gelecek için, kadınların eşit haklarını yaşama geçirmek için, öğretmenlerin, memurların, teknik elemanların hakları için barış hareketine!

Yığinsal halk hareketinin tüm kolları, sendika, kooperatif, gençlik, kadın hareketi, kendi özgül amaçlarını barışın korunması amacıyla birleştirdikleri gün, tüm yurtsever demokratik örgüt ve partiler, yığın hareketi içinde, cuntanın «seçim» kampanyasından, baskı altındaki basına kadar her yerde, bu amaçla çalıştıkları gün, ABD emperyalizminin kolunu bükmek zor olmayacaktır. Bu savaşım, ülkemizde demokrasinin, ulusal bağımsızlığın ve ekonomik bunalımdan çıkışın yolunu açacaktır.

Barış ve ilerleme güçlerine karşı, emperyalizmin başlıca ideolojik silâhı anti-komünizmdir. Günümüzde, nükleer manyakların aynı zamanda militan anti-komünizmin çığırkanlığını yapması rastlantı değildir. Bunlar, silâhlanma, yumuşamayı baltalama girişimlerini «Sovyet tehlikesi» yalanlarıyla haklı göstermeye yelteniyorlar. Reagan'ın komünistlere karşı yeni «Haçlı Seferi», insanlığa karşı bir roket savaşı hazırlığının organik parçasıdır.

Bu yeni anti-komünist saldırının yükseldiği bugünkü dönemde Mustafa Suphi ve 14 komünistin 28/29 Ocak 1921'de öldürülmesinden gereken dersler çıkarılmalıdır. Karadeniz cinayeti, Türk-Sovyet dostluk ve kardeşlik anlaşması görüşmelerini baltalamak, Sovyetler Birliği ile arayı açmak, ulusal demokratik güçleri parçalamak, böylece, ulusal kurtuluş savaşının köklü demokratik devrimci dönüşümlere yönelmesini önlemek amacıyla işlendi.

Türkiye Cumhuriyeti tarihinin bu ilk anti-komünist barbarlığı, nesnel bakımdan yalnızca ulusal kurtuluş savaşının düşmanı iç gericiliğin ve emperyalizmin yararıydı. Bunlar, başlıca amaçlarına Türk-Sovyet işbirliğini baltalama amaçlarına ulaşamadılar. Halkımız, ulusal kurtuluş savaşını, temellerini Lenin ve Atatürk'ün attığı, Mustafa Suphi'nin önderliğindeki Türkiye Komünist Partisi'nin var gücü desteklediği Türk-Sovyet bağılaşıklığına dayanarak utkuya ulaştırdı. Ne ki, ulusal kurtuluş savaşı, demokratik devrime yükselmedi, topraksızlığa, ulusal ezgiye son verilemedi. İşçi sınıfının politik ve sendikal haklara kavuşması önlenmedi. Bu durum, ülkeyi kapitalizmin en uzun ve sancılı gelişme yoluna sürükledi. Halkımızı çetin savaş görevleriyle karşı karşıya bıraktı. Ülkemizin bugün her alanda derin bunalımlar içine yuvarlanmasının nesnel, tarihsel temelini oluşturdu. Tarih, anti-komünizmin ve anti-Sovyetizmin halkların bağımsızlığı ve genliği için ne denli büyük bir emperyalist tuzak olduğunu, halkımıza acı deneyler sonucu gösteriyor.

Bugün de anti-komünizm ve anti-Sovyetizm aynı amaçlara hizmet ediyor.

İşbirlikçi, tekelci burjuvazi, yıllardan beri Türkiye'nin NATO'ya bağlanmasını, ABD emperyalizminin hegemonyasını «Sovyet tehlikesi» yalanıyla haklı göstermeye çalışıyor. Bu yalan, Türk-Sovyet ilişkileri tarihinin anti-komünist çarpıtılmasına dayanıyor. Sovyetler Birliği'nin Türkiye'ye karşı ulusal kurtuluş savaşımızdaki kardeşçe tutumu, iyi komşuluk, işbirliği, barış içinde yanyana yaşama politikası, tarihin hiçbir döneminde değişmedi. Anti-komünist propagandacıların hiçbir zaman kanıtlanmayan içi boş uydurma savlarına karşılık, Türk işbirlikçi burjuvazisinin «Suç dosyası» kabarıktır.

İkinci Dünya Savaşı'nın ilk yıllarında Türkiye hükümeti, İngiliz, Fransız emperyalizmi ile, Alman faşizmi arasında bocaladı, giderek Hitlercilerle işbirliğine yöneldi. Ülkenin ekonomik potansiyelini, faşist Alman ordusunun beslenmesi için kullandı. Eğer – şimdi 40. yılı kutlanan – Stalingrad utkusu gerçekleşmeseydi, Türk işbirlikçi burjuvazisi, halkımızı, Sovyetler Birliği'ne karşı Hitler Almanya'sının sıralarında savaşa sokmaktan geri durmayacaktı. Savaşın hemen arkasından Bayar-Menderes hükümeti, ABD'nin nükleer silâh üstünlüğünü elinde tutmasından aldığı cesaretle ve dolar karşılığında, orduyu Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'ne karşı gözünü kırpmadan savaşa sürdü. 1958 yılında aynı hükümet, bugün İsrail siyonizminin barbarca ezdiği Lübnan'a karşı, ABD saldırısına yataklık etti. Bugün de yine aynı amaçlarla «Çevik Güçler»in yararlanmasına açılan İncirlik üssü, o zaman Arap halklarına karşı saldırı amacıyla kullanıldı. 1960 yılında, Sovyetler Birliği'ne karşı, Türk hükümeti Amerikan U-2 casusluk uçaklarına yataklık ettiği için, Sovyetler Birliği ile ilişkilerimiz tehlikeli bir biçimde gerginleşti. Yine aynı dönemde topraklarımıza yerleştirilen Amerikan Jüpiter füzeleri, 1962 yılında ABD'nin Küba'ya saldırı girişimi nedeniyle patlayan bunalımda, ülkemizi nükleer bir yıkım olasılığı ile yüzyüze bıraktı.

Bugün de, Kıbrıs topraklarına el konmuş olması, artan ölçüde anti-komünist, anti-Sovyetik gerekçelere dayandırılıyor ve Kıbrıs'ı bir NATO üssü yapma plânında Türkiye işbirlikçi tekelci burjuvazisi büyük rol oynuyor.

«Sovyet tehdidi» yalanı, ABD emperyalizminin çıkarları için, iç gerilimin komşu halklara karşı işlediği bu suçları örtbas etmeye yetmiyor.

Anti-komünizm ve anti-Sovyetizm, bugün ilerici güçlere, barış hareketine yönelik saldırıları ve ABD emperyalizminin dümen suyunda atılan adımları, silâhlanma çabalarını haklı göstermek amacını taşıyor. Bununla ulaşılmak istenen bir başka amaç, barış yanlısı güçleri bölmektir.

TKP, militan anti-komünizmin yaydığı «Sovyet tehlikesi» yalanını yeni bir konumdan savunmak anlamına gelen, nükleer savaş tehlikesini «iki

süper devlet»in eşit sorumluluğunda gösterme girişimlerine karşı da savaşıyor. Bu sav, yalnızca, savaşın tek ve biricik sorumlusunu gizliyor.

TKP, tüm barış, demokrasi güçlerini, gericiğin anti-komünist ideolojik saldırısına karşı koymaya çağırıyor. Anti-komünizmin namlusu, sosyalist ülkelere yönelikse, dipçığı hergün emekçi yığınların sırtına amansızca iniyor.

V.

Mustafa Suphi, 10 Eylül 1920'de dağınık komünist grupları tek bir parti çatısı altında, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temelinde birleştirdi. TKP, işçi sınıfımızın en büyük, en değerli yapıtıdır. TKP, ulusal kurtuluş savaşımızın ateşleri içinde, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin dolaysız etkileri altında kuruldu. İşçi sınıfının, halkın yarım yüzyılı aşkın barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve ilerleme savaşları içinde çelikleşti. Bugün de TKP, enternasyonal ve ulusal sorumluluklarını birbirine sıkıca bağlıyor ve derin gizlilik koşullarında, eşi görülmedik baskılar altında, ezilen yığınların savaşına yiğitçe, en önde katılıyor, onlara yol gösteriyor.

Partinin önünde, Leninci parti birliğini pekiştirmek, yaraları sarmak, kadroları korumak ve yeni bir atılıma geçmek görevi duruyor. Mustafa Suphi'nin partisi, önüne koyduğu tüm politik ve örgütsel, ideolojik sorunları çözüme görevlerini yerine getirecek güçtedir.

Mustafa Suphi'nin 100. doğum yılında, yeni bir atılım için ileri!

Bildiri

İran'da kardeş TUDEH Partisi'nin Birinci Sekreteri Nurettin Kiyanuri yoldaş ve çok sayıda parti yönetici ve üyesi tutuklandı. Tutuklamadan bu yana iki hafta geçti. TUDEH yöneticileri uydurma ve kanıtsız suçlamalarla karşı karşıyadırlar.

İran'da TUDEH'e yönelik saldırı, İran devrimini anti-emperyalist doğrultudan çekmek, bu devrimi boğmak için hazırlanan yeni bir Amerikan komplosunun başlangıcıdır. Reagan yönetimi, İran da içinde 19 Yakın-doğu ülkesini askersel eylem kapsamına alan ve 200 bin kişilik Çevik Güçleri bu amaçla kullanmayı öngören yeni saldırgan plânını geçtiğimiz Ocak başında yürürlüğe koydu. İran devriminin baş düşmanı Amerikan emperyalizmidir. Bu yöndeki çabaların yoğunlaştığı bir dönemde bu tutuklamaların olması, İran devrimine zarar veriyor.

TUDEH, baştan beri İran'daki devrime büyük katkılarda bulundu, halkın çıkarları doğrultusunda özverili bir savaşım yürüttü. TUDEH uluslararası ilerici, barış güçlerinin İran devrimiyle dayanışma göstermesinde büyük rol oynadı. İran işçi sınıfının ve emekçilerinin bu şanlı partisine yönelen her saldırı doğrudan İran devrimini hedef alıyor.

TUDEH'e yöneltilen kaba anti-sovyetik sözde «casusluk» türü suçlamaların iç yüzünü Türkiyeli komünistler ve yurtsever güçler çok iyi biliyorlar. Ülkemizde bu tür karaçalmaların amacı, her zaman emperyalizmin ve gericiğin saldırılarını haklı göstermek, özellikle Türkiye ile Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler arasındaki ilişkileri baltalamak olmuştur. TUDEH'e yönelik suçlamaların amacı açıktır. Eylemlerini aktifleştiren Savak artıkları ve CIA ajanları, bu suçlamalarla, İran'ı en güvenilir bağlaşıklarından yalıtılmak, emperyalizm karşısında zayıflatmak istiyorlar.

Kiyanuri yoldaşın ve öteki İranlı devrimcilerin tutuklanması, ülkemizde, İran devriminin dostları arasında derin bir öfke yarattı. Buna karşılık, bu tutuklamalar ülkemizde kimden destek görüyor. Bunlar doğallıkla İran devriminin dostları değildir. Ülkemizdeki gerici askersel yönetimin halka karşı işlediği tüm suçlara ortak olan gerici, emperyalizm yanlısı basın, TUDEH yöneticilerinin tutuklanması olayında, İran devriminin gerilemesini görüyor ve sevincini gizlemiyor.

Bugün Türkiye'deki askersel yönetimin İran'a karşı iki yüzlü tutumu da herkesçe biliniyor. Bu yönetim, Şah'la birlikte, Türkiye'nin CENTO içinde, İslâm ülkeleri halklarına karşı Amerikan emperyalizminin jandarmalığını yaptığı günlere yeniden dönme hevesini taşıyor. İsrail ve gerici Arap rejimleriyle Türkiye'yi yeni bir askersel blokta dolaylı, ya da dolaysız bir-

leştirme çabaları bu kanıyı doğruluyor. Tüm bu çabalar, ABD'nin İran'da yitirdiği konumlarını geri alma amacıyla da bağlıdır.

TUDEH'e karşı tutuklamaları destekleyen çevreler, topraklarımızdan Amerikan Çevik Güçlerinin yararlanmasını onaylayanlardan; bunun için onbir genişletilmiş hava üslerini kuranlardan başkaları değildir. Türkiye Komünist Partisi, İran'a, Basra körfezine karşı saldırıda Türk ordusunu kullanma planlarını sürekli açığa vuruyor.

Dahası, anti-komünist kampanyadan sevinç duyanların desteklediği askersel gerici yönetim, ülkemizin doğusunda, Şah artığı, Savak ajanı karşı-devrimcilerin üslenmesine izin verdi. İran devrimini baltalama amaçlı eylemlerinde bunlara olanak sağladı.

Biz, Türkiyeli komünistler, İran devrimini anti-emperyalist doğrultuda sürdürmek isteyen güçlerin bu durumu, gerçekleri serinkanlılıkla değerlendireceklerine inanmak istiyoruz. TUDEH'le kardeşçe bağlarla bağlı olan TKP, Türkiye topraklarından İran devrimine yönelik saldırıları tüm gücüyle göğüsleyecektir. TUDEH'le, İran halkıyla dayanışma, ülkemizdeki tüm yurtsever güçler için vazgeçilmez görevdir. TKP, Kiyanuri yoldaşın ve öteki TUDEH yönetici ve üyelerinin serbest bırakılmasını istiyor.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

22 Şubat 1983

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitap-
cılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhergraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Karl-Liebnecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14
Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main
Schumannstraße 56
Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main
Goethestraße 56
Buchhandlung Walter Herbster
7800 Freiburg
An der Mehlwaage 2
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
6300 Gießen
Schiffenberger Weg 1
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24
Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover
Hamburger Allee 37
Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg
Plöck 64a
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel
Werner-Hilpert-Straße 5
Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falkstraße 16
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln
Fleischmengergasse 31
Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld
St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West
6500 Mainz
Bilhildisstraße 15
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
6800 Mannheim
U 2, 3
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3550 Marburg
Am Grün 56
Buchhandlung Libresso
8000 München 40
Türkenstraße 66
Karl-Liebnecht-Buchhandlung
4400 Münster
Steinfurter Straße 15
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8500 Nürnberg
Weinmarkt 12 a
Dein Buch Volksbuchhandlung
2900 Oldenburg
Am Damm 26
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8400 Regensburg
Glockengasse 7
Lenchen Demuth-Buchladen
6600 Saarbrücken
Nauwieser Straße 13
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5900 Siegen
Freudenberger Straße 18
Buchhandlung Hornung und Steinbach
7000 Stuttgart
Wilhelmsplatz 1
Buchhandlung W. A. Bastigkeit
5500 Trier
Lindenstraße 10
Friedrich-Engels-Buchhandlung
5600 Wuppertal-Elberfeld
Gathe 55-57

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!

İÇİNDEKİLER

	<i>Sayfa</i>
<i>Pavel Auersperg, Sergey Sukasov</i> Sosyalizmin barış taarruzu	193
<i>Pyotr Fedoseyev</i> Büyük bir uluslararası ideolojik miras	205
<i>Nurettin Kiyanuri</i> Devrimimizin zorluklarla dolu yolu	218
<i>Freda Brown</i> Tüm kadınların soylu özgörevi	231
<i>Franz Muhri</i> Barış savaşımında tarafsız kalınamaz	239
<i>T. Tayib Babekr</i> Kendimi savaşımın dışında düşünemiyorum	247
xx: Asya ve Afrika ülkelerinde ulusal sorun	252
<i>Milan Matous</i> Anti-komünizmin 1980'lerdeki özellikleri	272

ÖZEL SAYFALAR

xx: Mustafa Suphi'nin 100. doğum yılı nedeniyle düzenlenen toplantıda TKP Merkez Komitesi adına yapılan konuşma	282
xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	291

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi 40 dilde çıkıyor ve dünyanın her tarafında okunuyor.